

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра романської і новогрецької філології та перекладу

Кваліфікаційна робота
з перекладознавства на тему:
**«ПЕРЕКЛАД ЕВФЕМІЗМІВ ІТАЛІЙСЬКОГО КИНОДИСКУРСУ
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ»**

Студентки групи МПіт 57 - 18
факультету романської філології
денна форма навчання
спеціальність **035 Філологія.**
спеціалізація **035.05 Романські мови і
літератури (переклад включно). Переклад і
міжкультурна комунікація (італійська мова і
друга іноземна мова)**
Голяченко Анни Андріївни
Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент Гулей М. Д.

Допущено до захисту

«___» _____ року

Завідувач кафедри

_____ *Філоненко Н. Г.*

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

MINISTERO DELL'ISTRUZIONE E DELLA RICERCA D'UCRAINA
UNIVERSITÀ NAZIONALE LINGUISTICA DI KYIV
Departamento di Filologia e di Traduzione Neolatina e Neogreca

Tesi di Master degli studi di traduzione

**"TRADUZIONE DEGLI EUFFEMISMI DEL DISCORSO DEL FILM ITALIANO
NELLA LINGUA UCRAINA"**

Studentessa del gruppo MPit 57– 18

Facoltà di filologia romanza

Educazione a tempo pieno

Corso di laurea **035 Filologia.**

Specializzazione **035.05 Lingue e letterature
romanze (traduzione inclusa)**

Programma educativo e professionale

**Traduzione e comunicazione interculturale
(italiano e seconda lingua straniera)**

Anna Golyachenko

Relatore accademico:

Candidato di Scienze filologiche,

Professoressa Associata Guliy M. D.

Consentito per la protezione

« ___ » _____ *anno*

Capo del dipartimento

_____ *Filonenko N. G.*

Scala nazionale _____

Punteggio _____

ECTS Grade _____

Kiev – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ЕВФЕМІЗМИ СУЧАСНОГО ІТАЛІЙСЬКОГО КІНОДИСКУРСУ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	11
1.1. Соціокультурні передумови виникнення лінгвістичного феномену «евфемізм».....	11
1.2. Види класифікацій евфемізмів.....	20
1.3. Особливості аналізу тексту кіно дискурсу	26
1.4. Лінгвостилістична характеристика кінодискурсу.	29
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I.....	33
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ЕВФЕМІЗМІВ У СУЧАСНОМУ ІТАЛІЙСЬКОМУ КІНОДИСКУРСІ.....	34
2.1. Способи утворення та види італійських евфемізмів	34
2.2. Евфемізми у контексті італійського кінодискурсу	39
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II.....	53
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВІДТВОРЕННЯ ЕВФЕМІЗМІВ СУЧАСНОГО ІТАЛІЙСЬКОГО КІНОДИСКУРСУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	55
3.1. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів на позначення розумових та фізичних вад.....	56
3.2. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів, що пом'якшують расову, етнічну та релігійну дискримінацію	59
3.3. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів, що пом'якшують вікову дискримінацію	60
3.4. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів на найменування статевих відносин і дій, їм супутніх.....	62

3.5. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів на позначення частин тіла, пов'язаних з «тілесним низом»: чоловічих та жіночих органів.....	65
3.6. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів, що служать прикриттям агресивних військових (чи фізичних) дій; найменування державних і військових таємниць і секретів: об'єктів, заводів, баз, зброї, секретів фірми	67
3.7. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів, що позначають смерть та хвороби	69
3.8. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів на позначення низького соціального статусу.....	71
3.9. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів, що пов'язані з бідністю і важким матеріальним становищем.....	73
3.10. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів, що пов'язані з негативними наслідками в соціально– економічній сфері.....	74
3.11. Кількісний аналіз перекладу політичних евфемізмів, що відносяться до збройних конфліктів	78
3.12. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності і т. д.	80
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III	86
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	92
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	102
RIASSUNTO.....	103
ДОДАТОК.....	106

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВМ – вихідна мова;

МП – мова перекладу;

ВСТУП

Наша мова ніколи не була сухим і черствим засобом передачі інформації, як і ми, наші предки завжди використовували різні способи, щоб прикрасити свою мову, надати їй більш благородний відтінок, що особливо помітно в літературі, а згодом і в кінематографі, оскільки більшість фільмів базуються на художній літературі.

Такими способами завжди виступали різні стилістичні засоби, які допомагали точніше передати думку, розбавити сухість, монотонність мови і надати їй більш приємний відтінок. Іноді просто хотілося сказати що–небудь, але не простою назвою предмета, а своєрідним, красивішим словом, щоб надати йому якусь піднесеність, особливо коли говорилися слова любові.

Тому можна сказати про стилістичні засоби, які по–новому визначають поняття, виступаючи в якості синонімічного обороту по відношенню до раніше існуючого слова – позначенню даного поняття, тобто про евфемізми. [15, с. 158]

Як відомо, кіноіндустрія в Італії і Україні з'явилася порівняно нещодавно, відповідно і дослідження в цій сфері з'явилися не так вже й давно. Зараз же твори кіномистецтва стають об'єктом вивчення цілого ряду наук, в тому числі і лінгвістики. Кінодискурс інтенсивно досліджується психологією, філософією, соціологією, семіотикою, педагогікою, теорією і практикою перекладу. Серед робіт, присвячених кінодискурсу з лінгвістичної точки зору, найбільший інтерес представляють дослідження М. А. Єфремової, А. Н. Зарецького, Е. Б. Іванової, І. Н. Лавриненко, С. С. Назмутдінової, Г. Г. Слишкіна. Що стосується перекладу, то дослідження в сфері практичних проблем перекладу кінодискурса були проведені С. С. Назмутдіною.

Кінодискурс характеризується великою кількістю розмовної лексики, включаючи жаргонізми, сленг, діалектизми, а також включає в себе «точну» інформацію, таку як власні імена і топоніми, наявність термінології. У зв'язку з цим, прийом евфемізації такої лексики необхідний для перекладу в кінодискурсі.

І для того щоб прикрасити мову і надати їй більш благородний відтінок використовуються різні стилістичні прийоми. І також в кінодискурсі в таких же цілях використовуються евфемізми. Про це й буде розказано більш детально в дипломній роботі.

Актуальність теми дипломної роботи пов'язана з вживанням і функціонуванням у мові таких маркованих одиниць як евфемізми. Так як мова постійно змінюється, потрібно постійно продовжувати її дослідження, а використання даних евфемістичних оборотів також змінюється в зв'язку зі зміною епох, еволюції мови та інших причин. Тому їх вивчення дозволить глибше зрозуміти їх значення, а також допоможе краще визначати і засвоювати дані словосполучення, і, отже, навчить більш легко використовувати їх у своїй мові або написанні. До того ж, дослідження проблематики перекладознавчого характеру є на часі. Її теоретичне осмислення допоможе наблизитися до розв'язання проблем уніфікації та стандартизації перекладних відповідників евфемізмів різних мов для спеціальних цілей.

Мета дослідження: виділення основних особливостей вживання евфемізмів в кінодискурсі, їх видів та комплексний перекладознавчий аналіз перекладу евфемізмів української та італійської мов.

Мета дослідження обумовлює вирішення таких **завдань**:

- розгляд поглядів вчених– лінгвістів на дану одиницю маркування мови;
- виявлення функціональних особливостей евфемізмів;
- класифікація евфемістичних словосполучень на основі думок різних вчених і виведення загальної класифікації, а також розгляд прикладів в італійському кінодискурсі;
- порівняння системи евфемізмів української та італійської мов для визначення основних труднощів перекладу;
- з'ясування характеру перекладної взаємовідповідності евфемізмів української та італійської мов на основі порівняльного аналізу;
- визначення топових способів і прийомів перекладу італійських евфемізмів, які ще не мають перекладних відповідників в українській мові;

- виявлення рівня перекладної взаємовідповідності евфемізмів української та італійської мов.

У дослідженні використовувалися такі **методи**:

1. Перекладознавчий контрастивний аналіз, який є основним методом зіставлення оригіналу з перекладом.

За визначенням М.П. Коченгана контрастивний аналіз – це сукупність прийомів дослідження, які описують мову через її системне порівняння з іншою мовою з метою виявлення її специфіки. Він спрямований передусім на виявлення відмінностей між зіставляваними мовами. Контрастивний аналіз встановлює між порівнюваними мовами відношення контрасту на всіх мовних рівнях: діафонію (фонологічні розходження), діасемію (семантичні розходження) і діалексію (лексичні розходження). Вважається, що він дуже ефективний при вивченні споріднених і, особливо, близькоспоріднених мов, оскільки їх контрастні ознаки виявляються чітко на тлі подібних ознак.

2. Аналіз словникових дефініцій.
3. Виділення в лексичні одиниці складових елементів здійснюється шляхом зіставлення її з іншими одиницями, які мають з нею семантичну спільність.
4. Компонентний аналіз, що являє собою систему прийомів лінгвістичного вивчення значень слів, суть якого полягає в розщепленні значення слова на складові компоненти, які називаються семами, семантичними множниками і, зрідка, маркерами. За цими ознаками (компонентами) лексичні одиниці різняться між собою або об'єднуються.

Матеріалом дослідження слугували кінофільми, які пронизані евфемізмами, такі як *Il Bisbetico Domato* (1980) – «Приборкання норовистого», *Innamorato pazzo* (1981) – «Шалено закоханий», *Malèna* (2000) – «Малена», *Che bella giornata* (2011) – «Який прекрасний день». Крім того, було проаналізовано велику кількість перекладних, лінгвокраїнознавчих, тлумачних і енциклопедичних словників.

Новизна дослідження полягає в комплексному розгляді соціальних, мовних та культурологічних процесів, підсумком яких є наявність зростаючого числа евфемізмів в італійській та українській мові. Також наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ньому лінгвістичне вивчення евфемізмів проведено на основі теорії зіставного перекладознавства з урахуванням можливих комунікаційних ситуацій італійської та української мов. А також виявлення нового виду евфемізмів у кінодискурсі.

Теоретичне значення результатів дослідження полягає в тому, що виявлено і описано основні способи і прийоми перекладу італійських евфемізмів на українську мову, що становить внесок у загальну теорію перекладу та вирішення лексичних проблем перекладу з української мови на італійську та з італійської на українську. Вирішення проблеми характеру адекватності італійських перекладних відповідників українським евфемізмам, що сприяє розвитку перекладної лексикографії. Крім того, виявлені подібності й розбіжності у значенні евфемізмів, що є важливим питанням у вивченні проблем перекладацької відповідності.

Теоретичними основами роботи послужили праці таких відомих вчених, як Гальперін І.Р., Грехнева Л.В., Кобозева І.М., Кухаренко В.А., Разінкіна Н.М. та ін.

Практичне значення результатів роботи полягає у можливості подальшого використання одержаних результатів в дослідженні евфемізмів, а словника – як основи в перекладацькій діяльності. Також практична значимість даної роботи полягає в тому, що дослідження особливостей вживання евфемістичних оборотів дозволить виявити ступінь вживаності і значущості окремих евфемізмів в кінодискурсі.

Об'єктом дослідження є самі евфемістичні обороти італійської та української мов.

Предметом дослідження є характер перекладної взаємовідповідності українських та італійських евфемізмів, наявність та ступінь адекватності

перекладних відповідників евфемізмів української та італійської мов, а також особливості вживання евфемізмів в кінодискурсі.

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, та списку використаних джерел, який налічує 100 джерел і 2 додатків. Загальний обсяг роботи 118 сторінок.

У вступі обґрунтовується вибір теми дослідження та його актуальність, визначаються об'єкт, предмет та мета дослідження, а також його новизна, теоретичне і практичне значення.

У першому розділі «Евфемізми сучасного італійського кіно дискурсу як об'єкт лінгвістичного дослідження» розглядаються передумови виникнення поняття евфемізму, а також визначаються його основні лінгвістичні аспекти. Надається лінгвістична характеристика кіно дискурсу.

Другий розділ «Особливості вживання евфемізмів у сучасному італійському кінодискурсі» присвячено класифікації евфемістичних одиниць, визначено основні види евфемізмів та проаналізовано евфемізми, на які опирається дана робота.

У третьому розділі «Шляхи відтворення евфемізмів сучасного італійського кіно дискурсу українською мовою» здійснюється кількісно-якісний аналіз евфемізмів італійського кіно дискурсу.

У висновках узагальнюються результати дослідження, підводяться підсумки до проведеного дослідження та окреслюються перспективи подальшого опрацювання зазначеної проблеми.

РОЗДІЛ 1. ЕВФЕМІЗМИ СУЧАСНОГО ІТАЛІЙСЬКОГО КІНОДИСКУРСУ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У наш час дуже часто використовуються лінгвістично– культурні трансформації, формуванню яких сприяють поширення толерантності й демократизації, прагнення до ввічливості, динамічний розвиток суспільства та процеси глобалізації.

Кіноіндустрія відіграє велику роль у відображенні дійсності реального спілкування, а тому й часто на екранах висвітлюється прагнення людей до культурно– етичної мови. З цього виникає необхідність дослідження евфемізованих оборотів мови саме в кінодискурсі, де існують найновіші мовні тенденції та мовні обороти, які націлені на заміну лексем, образливих для представників тієї чи іншої соціальної групи, на завуалювання образливих фраз, що стосуються фізичних чи розумових вад, на перефразування понять, що стосуються смерті чи народження, а також щодо громадянських прав, які обмежуються або не здійснюються у повному обсязі, або ж на завуалювання соціально– негативних явищ.

Слід зауважити, що евфемізм – явище лінгвістичне, мовне. Воно має свої функції, критерії, причини виникнення. На перший погляд здається, що евфемізм – явище однозначне і просте. Однак це зовсім не так, евфемізм досить багатозначне і складне явище, яке використовується не тільки в кінодискурсі, але і в багатьох інших сферах життя і діяльності.

1.1. Соціокультурні передумови виникнення лінгвістичного феномену «евфемізм».

У цьому розділі ми розглянемо основні питання, які стосуються евфемізмів – які бувають евфемізми; які вони були в минулому; як вони змінюються з часом і які вони зараз; соціально – політичні евфемізми.

Для початку все ж таки спробуємо з'ясувати, що ж таке евфемізм?

Евфемізм – це слово, словосполучення, іноді це може бути ціле речення чи навіть невеличкий текст, у вигляді загадки, приказки або прислів'я. У перекладі з грецької, це слово утворене від двох коренів *eu* та *phemi* – кажу красиво. [17] І ось з цієї етимології евфемізмів можна зробити висновок про те, для чого призначені евфемізми; вони призначені для того, щоб пом'якшувати якісь негативні, на думку автора, речі.

Треба сказати, що евфемізми існували і існують стільки ж, скільки і існує людство. Евфемізми традиційно ми можемо розділити на дві групи: це **побутові** та друга група – **соціально– політичні**, або їх ще називають журналістськими.

Найдавніша група, яка з'явилася разом з появою людини – це **побутові евфемізми**. Вони пов'язані з тим, що практично у всіх народів, у всіх племен певні речі не називалися. Які ж речі не називалися? Перш за все не називалася *нечиста сила*, тобто називати якимось нечисту силу було не заборонено, тому що вважалося, що таким чином ти тільки привернеш до себе увагу нечистої сили, і вона може тобі нашкодити. Це навіть було описано в літературі, що найменування нечистої сили, пряме найменування нечистої сили є покликом для неї. Отож, страх породжує ці евфемізми. Ось, наприклад, скільки найменувань у чорта, це і *рогатий*, це і не *чистий*, це і *диявол*, і *сатана*, і *чорт*. Всі ці слова пов'язані з тим, що вони самі по собі є непрямими найменуваннями нечистої сили. І, до того ж, завдяки цим найменуванням, відразу виникає така палітра синонімів, що в свою чергу, збагачує мову. Дійсно, зараз це збагачує сучасну мову, але у наших предків, звичайно, були строго певні погляди на дану реальію.

Друга група, тематична, – це слова пов'язані зі *статевими відносинами між чоловіками та жінками*. Всі процеси, вони у всіх народів називалися евфемізмами, іменувалися евфемістично.

Так само, третя група – це *назва тілесного низу людини*. Ця лексична група, завжди іменувалася евфемізмами, а іноді навіть дисфемізмами. **Дисфемізм** – це слово або вираз прямо протилежний евфемізму, тобто воно, навпаки, робить мову більш грубою, вульгарною, загострює її. [16] Це все пов'язано з тим, що наші давні– давні предки, вони називали так тілесний низ для того, щоб, навпаки,

відлякати нечисту силу, позбавити від навроки (пристріту). Тому що ми знаємо, що в давнину людське життя було дуже коротким, воно не коштувало практично нічого. На той час для якихось фізіологічних питань не існувало ніяких нейтральних слів. Однак зараз є медична лексика і термінологія, яка в загальному виглядає з боку, як цілком нейтральна. Але ось ця медична термінологія, вона, в свою чергу, виконує роль евфемізмів в наш час.

Повертаючись до того, які ще слова і яка ще тематика піддавалася евфемізації, у нас ще є четверта група, вона остання. Вона пов'язана з тим, що наші далекі предки завжди іменували евфемістично *життя і смерть*, поява в цьому світі і ухід з цього світу. Це знову ж таки робилося для того, щоб відлякати смерть, і, в той же час, щоб не наврочити нове життя, що народжується. І тому всі процеси пов'язані з цими двома найважливішими людськими шляхами, вони іменувалися евфемістично. Наприклад, що стосується смерті – піти в інший світ, почитати в бозі, відійти, преставитися (ось це найстаріше українське слово «преставитися» бере свій початок від словосполучення «постати перед Богом»), є, звичайно ж, і жаргонні вирази, такі як «відкинути копита», «відкинути ковзани», і так далі.

Давайте порівняємо, наприклад, процеси пов'язані з приходом в світ – «з'явитися на світ», «побачити світ», далі «народитися», і так далі. Це все евфемізми, які пов'язані саме з цим процесом.

Оскільки в сучасному світі багато чого, звичайно, вже стало архаїчним, багато слів і словосполучень і виразів перейшли з активного лексикону в пасив, тому в даному випадку, на думку, коли ми говоримо про народження і смерть, більше приходять синонімів і евфемізмів саме до смерті. Але насправді їх було досить багато.

Ось ми назвали зараз чотири групи таких побутових евфемізмів, які були у всіх народів і в усі часи. І треба сказати, що вони пов'язані ще з таким поняттям, як табу.

Чому ж з'явилися ось ці чотири групи евфемізмів? Тому що, раніше в мові були табу.

Що ж таке табу?

Табу в перекладі з французької – заборона або священний, заборонений. Треба сказати, що це слово закріпилося в українській мові в термінологічному значенні саме в лінгвістиці. [61]

Що означає табу в лінгвістиці, коли ми говоримо про це?

Треба сказати, що у первісних народів це, перш за все, релігійна заборона, що накладається на будь– які дії, предмети, їх позначення в мові. Друге значення переносне, це взагалі будь– яка заборона. Наприклад, ми говоримо: зняти табу з будь– якої теми і так далі.

У чому зв'язок евфемізму з табу?

Зв'язок евфемізму з табу в тому, що коли ми говоримо про ось ці чотири групи слів, то це заборона на вживання певного слова. Ми сказали вже про те, що наші давні предки не могли вживати певні слова, щоб не накликати на себе гнів богів, гнів нечистої сили і так далі. Тому ми говоримо, що табу виникло на основі міфологічних вірувань. Тому табуюванню піддавалися насамперед реалії, а не слова, що їх позначають. У наш час соціально – політичні або журналістські евфемізми пов'язані якраз з тим, що у нас немає табу на реалії, у нас немає табу на будь-які теми, у нас є табу на слова, які використовуються при висвітленні тієї чи іншої теми.

Перші історичні евфемізми не пішли з мови, мало того, багато з них піддаються подвійній евфемізації. Ну ось, наприклад, всім відоме слово «ведмідь». Ведмідь – той, хто відає мед. Ведмідь був звіром, якого найбільше боялися слов'яни, бо ведмідь був найсильнішим і найбільшим звіром на слов'янських територіях, і тому був евфемізм «ведмідь». Питання: яке ж слово було спочатку, хто це? Як називався той звір? Ось корінь залишився в двох словах, по– перше, в слові барліг (Бер-) або лежбище бера, звір називався бером [56]. І друге слово, що дивно, це слово Берлін. Берлін – це назва столиці Німеччини, Берлін – слово слов'янського походження. Звідки? Чому? Справа в тому, що приблизно до VI століття нашої ери на територіях, на яких зараз розташовується Берлін, і які зараз належать до Німеччини, жили слов'янські

племена, які приблизно в V– VI століттях були витіснені більш агресивними німецькими племенами. Але слова – назва топонімів – , наприклад, Берлін, і деякі гідроніми, які є зараз в мові, збереглися, вони слов'янського походження. Території ці були покриті лісом, в якому жили бери, тобто, ведмеді. Адже неспроста ведмідь – символ берлінського кінофестивалю.

Крім усього іншого слово «ведмідь» піддавалося вторинній евфемізації, тому що з часом стиралося ось це значення евфемізму, і він сприймався носіями мови як пряма номінація звіра. І тому згодом виникли вторинні евфемізми, такі як «сам», «господар», «топтигін», «ломака», «косолапий», це все найменування звіра, якого побоювалися і намагалися не турбувати слов'яни.

Соціально – політичні евфемізми.

У нас зараз з'явилися соціально – політичні евфемізми, які використовуються журналістами в мові ЗМІ. Безумовно це не самі журналісти їх придумують, це не ініціатива самих журналістів, це, скажімо так, вимоги часу, і вимоги політики держави, тому що будь– які ЗМІ, вони відстоюють певну політику, мають певну ідеологічну підоснову, основу, і є певне завдання у ЗМІ, у всіх ЗМІ в усьому світі – це формувати відносини аудиторії до певної проблеми, яку висвітлюють ЗМІ.

Яким чином формуються відносини? Перш за все, висвітлюються питання зовнішньої і внутрішньої політики з точки зору ідеології держави, з точки зору необхідності того, щоб масова аудиторія читачів, глядачів слухачів, споживачів, як ми говоримо, розділяла політику держави, знала про цю політику.

І тому основна мета соціально– політичних евфемізмів – це не створювати конфліктні ситуації в суспільстві.

Найпоширеніша тема, яка підлягає евфемізації це освітлення військових конфліктів. Ну ось, наприклад, візьмемо конфлікт в Сирії. Можна навести такі евфемізми, які були, зустрічалися в газеті. Приклад: «Россия может применить силу, чтобы привлечь преступников к ответственности» [14] – укр. «Росія може застосувати силу, щоб залучити злочинців до відповідальності». В даному випадку мова йде про словосполучення «застосувати силу» – це евфемізм. Чому

це евфемізм? Тому що ми не знаємо яким чином Росія може застосувати силу, що вона може зробити конкретно, які конкретні дії маються на увазі, але ж дії можуть бути абсолютно різні. З іншого боку, в цьому контексті йшлося про Росію і про дії Росії, але в військовому конфлікті є дві конфліктуючі сторони, і вже в іншому контексті ми зустрічаємо такий евфемізм «Бойцы ИГ уничтожали с особой жестокостью» [48] – укр. «Бійці ІГ знищували з особливою жорстокістю» (ІГ – Ісламська держава). «Знищувати з особливою жорстокістю» – знову ж таки це не пряме найменування, але ми говоримо про те, що це дісфемізм, чому? Тому що тут уже підвищено градус. Що виражається тут? Знову не називаються ніякі дії, і ми можемо тільки здогадуватися про них.

З іншого боку, журналісти розуміють, що читачам, як скажімо так, людям зайнятим своєю справою, зовсім не обов'язково знати і не потрібно навіть, знати про якісь конкретні речі, які можуть дійсно просто кинути їх в жар, обурити, про те, що відбувається на війні, які дії відбуваються на війні, як вбивають людей, і що відчувають люди, що втратили будинок, сім'ю, понівечені, і так далі. Ось для цієї мети і використовуються евфемізми при висвітленні військових конфліктів. Таким чином виходить, що мова стає не просто засобом передачі якоїсь інформації, а й, до певної міри, важливим політичним і громадським моментом.

В даному випадку ми говоримо вже про маніпулятивний вплив журналістського тексту на аудиторію. У чому маніпулятивність? Маніпулятивність полягає в тому, щоб непомітно сформувати у масовій аудиторії певне ставлення до того чи іншого питання, до тієї чи іншої проблеми, при цьому зробити це так, щоб аудиторія не зрозуміла, що нею маніпулюють. Можливо якби люди дізнавалися про якісь подробиці їхня думка була б зовсім іншою.

Звичайно ж питання про соціально– політичні евфемізми наштовхує на тему політкоректності та толерантності, про що зараз багато говорять, і це дуже яскраво проявляється в тому числі і в мові, можна і сказати, що тут ми маємо справу теж з евфемізмами.

У сучасному світі поняття евфемізації мови пов'язане з регулюванням мовних дій, що в свою чергу викликано демократизацією суспільства. Можна

сказати, що ось це ось прагнення нікого не образити, не дай боже не накликати на себе гнів будь-якої частини суспільства сприяє поширенню евфемізмів і замовчування якихось явищ. Саме так і відбувається, тому що кожен має право бути захищеним і не давати себе образити, як наслідок, мова поповнюється різними формами мовних згладжувань, згладжувань реалій, які використовуються журналістами з метою впливу на аудиторію.

Цей процес зародився відразу ж після Другої Світової війни в США. Приблизно у вісімдесяті, дев'яності роки він став поширюватися і в Україні, але зараз, звичайно ж, ця тенденція посилилася в нашому суспільстві, це пов'язано з багатьма речами. І зокрема, ось лінгвісти виділяють дві такі тенденції сучасного суспільства, з одного боку, це таке посилення демократизації мови, демократизації використання мовних одиниць, і, з іншого боку, це огрубіння мови, тобто, з одного боку, це евфемізація, з іншого боку, це дісфемізація. Тому, звичайно ж, евфемізми поширюються.

Ось візьмемо приклад, слово «меншини». У сучасній українській мові слово «меншини» має тенденцію до зближення зі стилістично нейтральним словом і вживається досить широко. Ми говоримо про сексуальні меншини, ми говоримо про будь-які ще меншини, про етнічні меншини, і так далі. Таким чином слово «меншини» розширює своє лексичне значення, і в загальному сприймається нами як цілком звичайне нейтральне слово, тобто воно зближується з стилістично нейтральними словами.

Крім усього іншого, евфемізація має особливо велике значення для мови ЗМІ, і, кажучи про евфемію в пресі, слід пам'ятати про те, що евфемія це реалізація такої категорії, як політична коректність. Евфемія – це тенденція, і це використання евфемізмів. Але треба сказати, що евфемізми, це всього лише один із засобів політичної коректності на лексичному рівні. Це сприяє поширенню якихось, скажімо так, проблем при виборі слів, коли журналіст пише якусь замітку, статтю або проводить якусь інтерв'ю, програму, йому постійно тепер доводиться задуміватися як же правильно так все позначити, щоб все було коректно, і ніхто не підкопався, і взагалі нікого не образити.

Якщо ми візьмемо подивимося в розвиток англійської мови, з якої тенденції переходять і в нашу мову. Ось, наприклад, в Америці то, як кажуть про афроамериканців, як змінювалися слова, які позначають афроамериканців і зараз навіть слово «афроамериканці», як кажуть люди знайомі з ситуацією, теж вважається не дуже правильним і пропонують говорити «африканські американці».

У слов'янських мовах є приблизно те ж саме, і згадаємо вже смішне зараз позначення або номінацію «особи кавказької національності», звичайно такої національності немає. І зараз від цього словосполучення вже відходять. Оскільки евфемізми змінюються з часом, на зміну одним приходять інші. Справа в тому, що метою політичної коректності є бажання врахувати інтереси всіх соціальних груп суспільства, за статтю, расою, матеріальною, інтелектуальною, і подібними ознаками. А останнім часом, і феміністичні інтереси підтягнулися.

Але лінгвісти кажуть, що нам поки далеко до американців, як в кількості евфемізмів, так і в частотності їх вживання. Тому у нас все таки ще попереду все. Треба сказати, що однією з характерних особливостей мовної поведінки українців є досить конкретна номінація реалій. І все ж в нашій мові ЗМІ поки не достатньо евфемізмів для номінації всіх гострих проблем. Для кожної такої гострої проблеми потрібно було б підібрати якесь абсолютно нейтрально слово, яким би можна було позначати, щоб жодна зі сторін конфлікту, якщо він є, не змогла б пред'явити претензії. Це дійсно так, проте велика кількість евфемізмів дійсно веде до брехні.

Чи правда, що евфемізми породжують брехню? Як саме евфемізми породжують брехню?

Справа в тому, що, згладжуючи постійно щось, що не доноситься до реципієнта (тобто, до читача, до слухача, до глядача), якісь певні речі, важливі для аудиторії, народжується брехня. Тобто немає чіткої картини, немає правдивої картини, і ми не розуміємо де закінчується евфемія, де закінчуються евфемізми і починається пряма номінація. Ось як донести сенс без певних слів? Цього зробити не можна, і тому вже говорять дослідники про те, що з'являється якась

інформація, яка неправдива, що не є істинною, вона помилкова. Це велика проблема для засобів масової інформації, тому що саме засоби масової інформації формують картину, картину світу.

Коли ми говоримо про брехню в ЗМІ, ми, звичайно ж, маємо на увазі перш за все освітлення якихось питань зовнішньої політики, висвітлення військових конфліктів, тобто тих речей, очевидцями яких звичайні люди бути не можуть, і вони отримують інформацію про це лише з ЗМІ, тому, звичайно ж, це перш за все проблема мови журналістів, мови ЗМІ. Оскільки ЗМІ бувають різними, це і друковані ЗМІ, це радіоефір, то навіть якщо передають тільки факти, там є можливість їх так описати засобами української мови, що розставляються інші акценти. А з іншого боку це і добре, що шляхом якихось таких акцентів, можна подати, по– перше, певну позицію, яку журналісти вважають вірною в даному випадку, а аудиторія за великим рахунком повинна сама визначити яка позиція їй близька і вибрати ту, яка їй більше подобається. Однак вибір аудиторія може зробити тільки тоді, коли вона знає щось напевно. А нові покоління швидше за все не вміють поки читати між рядків, як це робили раніше в Радянському союзі.

Так само, технічний прогрес не стоїть на місці, і коли нам говорять, що проведена спецоперація чи ведуться бойові дії, нам незрозуміло за допомогою яких засобів, за допомогою яких озброєнь ведуться ці самі бойові дії, хто в них бере участь, що представляє собою спецоперація, які дії, і так далі. Так, нам можливо це і не потрібно знати в усіх подробицях, у всякому разі показувати це на екрані телевізора навіть заборонено законом про ЗМІ, але все– таки це є приховування інформації.

Якщо ми говоримо про розвиток сучасних технологій і про те, який вплив зараз має інтернет, і все що там відбувається, як в цьому плані впливає інтернет на мову і з'являються якісь евфемізми, які виникають саме з розвитком соціальних мереж та Інтернет– простору?

Що стосується Інтернету, то він збагачує мову ЗМІ і треба сказати, що і розвиток медіа жанрів відбуватися за рахунок Інтернету, збагачується. Звичайно ж мова інтернету відрізняється, наприклад, від мови друкованих ЗМІ насамперед

тим, що мова інтернету зближується з розмовною мовою, отже в мові ЗМІ все-таки більше слів, дісфемізмів, ніж евфемізмів, слів, які, навпаки, загострюють, можливо огрубляють мова і, звичайно ж, це впливає на всю мову, на розвиток всієї мови, це процес природний, ми не можемо на нього вплинути, і ми повинні приймати мову такою, якою вона є.

Як же виникають евфемізми?

Поява евфемізмів – це процес всього народу, деякі евфемізми придумані народом, деякі придумані авторами, і авторство зберегли, так само як є авторські неологізми, так само з'являються і авторські евфемізми. Наприклад, у Гоголя – «звільнити ніс за допомогою хустки», далі – «підкориться хвилинній слабкості тіла». Раніше у Гоголя був евфемізм «поїхати в Ригу» – так говорили, коли когось нудило (швидше за все саме співзвуччя слова «Рига» якимось пов'язувалося з цим процесом) [55].

Навіщо ж потрібні евфемізми, чи можна від них відмовитися і, скажімо так, називати речі своїми іменами або це неможливо?

Евфемізми це частина нашої мовної культури і, тому використовує людина евфемізми чи не використовує, ми можемо судити про неї як про людину інтелектуальну чи ні, інтелігентну чи ні, виховану чи ні, ми можемо судити про її моральні якості, ввічливість, цінності цієї людини, і взагалі говорити про те, що ми хочемо сказати і передати в своїй промові, це дуже важливо.

1. 2. Види класифікацій евфемізмів

В лінгвістиці використовуються різні класифікації, розроблені в приватному і загальному мовознавстві. Одна з найпоширеніших – це класифікація евфемізмів *за наявністю мовних засобів*, використовуваних при конструюванні евфемістичних одиниць:

- евфемізми, що виникли в результаті пропуску слова або словосполучення часткової заміни вульгарних або аморальні слів, заміни фонетично схожим виразом;

- «займенникові» евфемізми, що заміщають заборонені, табуйовані лексеми;
- евфемізми, що включають в якості мовних елементів числівники;
- евфемістичні одиниці, що виникли в результаті заміни небажаних слів словами загального значення за принципом родовидові абстракції;
- евфемістичні метафори;
- евфемізми, що з'явилися в результаті заміни небажаного слова іншомовного лексемою, антифразою, синонімом, паронімом і т.д.;
- застосування в якості евфемістичних одиниць вставних слів і конструкцій, що дозволяють пом'якшити, згладити категоричність висловлювання або висловленої думки [33].

Не менш значимі класифікації евфемістичних одиниць, побудовані на лексико– семантичній основі. Зокрема, в роботах А.М. Кацева, окрім інших, позиціонується і такий підхід, у зв'язку з чим дослідник виділяє:

- евфемістичні найменування надприродних істот, що пов'язано з релігійними факторами, що викликають почуття страху;
- найменування понять смерті і хвороби, зумовлені дією релігійного фактора, страхом, викликаним фактом смерті;
- евфемістичні найменування, пов'язані зі сферою вад;
- евфемістичні позначення, які стосуються статевої сфери; сфери злочинів і наслідків, ними викликаних;
- евфемістичні одиниці, що відображають поняття бідності;
- евфемістичні позначки деяких професій, що вважаються нібито непрестижними;
- евфемізовані назви, які номінують розумові та фізичні вади;
- найменування, що позначають об'єкти фізіологічного порядку;
- евфемістичні позначення одягу [28].

Прихильником психологічного підходу до розгляду евфемізмів у вітчизняному мовознавстві був К.К. Шахжурі [70]. Соціологічна школа в

евфемістиці, висхідна до Мейе – Вандріес, також довгий час займала одне з пріоритетних місць [28].

Одна з найбільш гармонійних лінгвістичних класифікацій належить Л.П. Крисіну, який розглядає такі теми, що підлягають евфемізації:

1. теми і сфери, пов'язані з особистим, зокрема інтимним, життям людей;
 - окремі процеси і стани, пов'язані з фізіологією людини;
 - частини людського тіла;
 - взаємини між представниками жіночої та чоловічої статі;
2. теми невиліковних хвороб і смерті;
3. теми і сфери евфемізації, орієнтовані на соціальне життя людини: соціальні і міжособистісні відносини, націлені на усунення комунікативних невдач, використання етикетних формул звернення один до одного;
4. сфера дипломатії;
5. теми, пов'язані з репресивними діями влади, державними і військовими таємницями і секретами, до числа яких автор відносить виробництво зброї, стратегічних видів техніки, склад установ, пов'язаних з цим виробництвом, профіль роботи даних установ, об'єкти, продукти, вироби, вироблені ними;
6. сфери діяльності армії, внутрішньої і зовнішньої розвідки, поліції, карного розшуку та ін. структури влади, дії яких не повинні бути явними;
7. сфери розподілу товарів і обслуговування населення;
8. сфера відносин між різними етносами і соціальними групами;
9. деякі позначення професій, евфемістичні назви яких мають на меті надати статус цих професій, підвищити їх престиж [31].

Традиційні класифікації евфемізмів, побудовані на зазначених вище підставах, охоплюють всю сукупність евфемістичних одиниць, однак когнітивні та прагматичні особливості евфемізмів залишаються за межами класифікаційних схем. Слід зазначити, що в практиці лінгвістичних досліджень поширений підхід, при якому різні боки одних і тих же мовних одиниць розглядаються розрізнено – у відриві один від одного.

Однак евфемістичні одиниці виявилися в деякому роді винятком: дослідниками завжди піддавалися аналізу історія їх походження, семантика, стилістичні функції, форма у взаємозв'язку, хоча й більшість із властивостей евфемістичних одиниць як багатоаспектного феномена інтерпретуються дослідниками неоднозначно. Як правило, переважає інтерес до будь-яких окремих сторін: генетичних, функціональних, семасіологічних і т.д. Однак інтенсивний розвиток в ХХ–ХХІ ст. таких напрямів в мовознавстві, як когнітивна, прагматична лінгвістика, психолінгвістика, соціальна лінгвістика, дозволяє з комплексних позицій охарактеризувати евфемізми з урахуванням лінгвістичних підстав і екстралінгвістичних чинників [18; 19; 20; 21; 25; 41; 42; 60].

Працюючи над класифікацією, ми визначили в якості евфемізмів одиниці мови і мовлення, представлені лексемами, словосполученнями, реченнями, текстами евфемістичного характеру. Якщо евфемізмами у вузькому значенні слова вважаються лексеми, що вживаються замість грубих, вульгарних слів, то в широкому розумінні терміна евфемізми – це одиниці, пов'язані з заміною прямих, грубих, вульгарних, що порушують норми культури вживання в мові лексем, словосполучень, простих і складних речень, фрагментів тексту менш грубими, пом'якшуючими словами і виразами, прямих позначень завуальваними, алегоричними, відвертими, цинічними, прямих найменувань скромнішими і стриманими, такими, які не зачіпають честі і достоїнства людини, заміщають прямі назви найменуваннями загального характеру. Використовується застосування натяків замість прямих найменувань з метою дипломатії, використання елементів замовчувань, недомовленостей, словесного «камуфляжу», слів і виразів, які володіють невизначеністю загального сенсу. Моделювання системи евфемістичних одиниць на ідеографічній основі дає можливість представити її в досить доступному для огляду вигляді як комплексну характеристику евфемізмів сучасної мови в аспекті традиційного, когнітивного і прагматичного мовознавства [18; 19; 20; 21; 41].

У класифікаційну схему евфемістичних одиниць включено п'ятнадцять великих понятійних груп і дев'яносто шість позначень мовних ситуацій, які зазвичай піддаються евфемізації:

- 1) найменування фізіологічних процесів і станів: вагітності, пологів, народження дітей, нежиті, відправлень;
- 2) позначення частин тіла, пов'язаних з «тілесним низом»: чоловічих та жіночих органів;
- 3) найменування статевих відносин і дій, їм супутніх: інтимних зв'язків, проституції, любовних відносин, наложництва, нестандартних шлюбних відносин, що суперечать суспільній моралі певних хронотопів, звідництва, подружньої зради, гомосексуалізму, лесбійства, онанізму, порнографії, розпусти;
- 4) назви хвороб та об'єктів, дій, ритуалів, пов'язаних зі смертю: душевних і фізичних хвороб, пристрасті до алкоголізму і наркоманії, прояви схильності до куріння, розумової відсталості, недуг, тілесних ушкоджень, фізичних дефектів, смерті, місць поховання, самогубства, установ для хворих;
- 5) позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності, протиріч в сімейних відносинах, форм поведінки, відносин до занять людини, оцінки його діяльності, віку, оцінки зовнішності, ставлення до хвастощів, гордині і т.д., відносини до вчинків, будь-яких дій, оцінки поведінки людини, різних ситуацій;
- 6) найменування розумових і моральних дефектів: дурості, схильності до гніву, сварок, брехливості, жадібності, скупості, жорстокості, садизму, мазохізму, лінощів;
- 7) позначення ситуацій, пов'язаних з наявністю або відсутністю фінансів: найменування бідності, багатства, грошей, цін на товари, боргів, банківських операцій, актів милосердя;

- 8) евфемізація назв проступків, злочинів, наслідків, злочинних угруповань, силових структур, що виконують каральні функції: позначень злочинства, заборонених азартних ігор, грабежів, рекету, тюрем, таборів, витверезників, сизо; органів міліції, поліції; назв бійок, вбивств, знищення, винищення чого— небудь; злочинних угруповань, мафіозних структур; знарядь убивства;
- 9) найменування процесів, пов'язаних з дипломатією: характеристикою військових дій, міжнародних відносин, миротворчих акцій, дипломатичних, ділових зустрічей;
- 10) позначення репресивних дій влади: арештів злочинців, розстрілів засуджених, розгону несанкціонованих демонстрацій, переслідувань інакомислячих, переслідувань громадян за етнічними ознаками, адміністративних впливів, партійного контролю, морального впливу, використання методів негативної оцінки з метою тиску;
- 11) найменування державних і військових таємниць і секретів: об'єктів, заводів, баз, зброї, секретів фірми;
- 12) евфемізація діяльності армії, зовнішньої і внутрішньої розвідки, органів міліції, карного розшуку і т.д.: об'єктів або суб'єктів спостереження, процесів, пов'язаних зі стеженням, секретних завдань, таємних операцій, дій загонів ОМОН і спецназу, охорони;
- 13) найменування, використовувані в сфері розподілу та обслуговування: використання евфемістичних назв товару та його якості, характеристика попиту, дефіциту;
- 14) характеристика міжнаціональних відносин і відносин між соціальними групами: наслідків загострення національних і соціальних відносин в державі, ставлення до представників іншої нації, ставлення до представників інших соціальних груп і т.д.;
- 15) назви професій, престиж яких може підвищитися в результаті процесів евфемізації.

1.3. Особливості аналізу тексту кінодискурсу

Концепція кінематичного дискурсу пропонує нам зосередити увагу на кіно як на комунікаційному процесі. Він передбачає, що публічний показ фільму за своєю суттю є комунікативною подією. Фільми роблять, щоб їх бачили, і вони мають мати пізнавальне та емоційне значення для своїх глядачів. Їх виробництво та одержання є доповнювальною діяльністю в публічному дискурсивному процесі. Фільм свідомо адресований своїм глядачам. Як адресати цього процесу, глядачі не менш задіяні у побудові його сенсу, ніж кінорежисер. Почуття спільного сенсу виникає не через просте зближення поглядів режисера та глядача на екран, а через зближення їх точок зору. Коли це трапляється, можна говорити про фільмову інтерсуб'єктивність, стан, коли об'єктив камери неначе як розташований у свідомості глядача.

Теорія фільму з 50–х років намагається підійти до цього процесу, відокремивши проблеми авторства фільму (стиль, креативність, виразність, інтенціональність), фільмової форми (мова фільму, синтаксис, семантика) та глядацької аудиторії (сприйняття фільму, оповідання, розуміння, інтерпретація) на окремі категорії та вивчаючи їх як самостійні предмети. Прагматичний підхід до кінематографічного дискурсу відхилюється від цієї практики, шукаючи єдиного обліку відносин між режисерами, фільмами та глядачами фільму в класичному прагматичному плані. Метою було б виробити теоретичну точку зору, з якої фільмотворення та перегляд фільмів можна розуміти як взаємопов'язані аспекти складної форми публічного аудіовізуального дискурсу. Це, власне, і було метою перших піонерів художнього радянського німого кіно, таких як Сергій Ейзенштейн (1942, 1949), Всеволод Пудовкін (1949) та Дзига Вертов (1984).

Таким чином, модельований кінематичний дискурс розглядався б як розташований процес оповіді, що включає:

- ✓ оповідача (режисера) та аудиторію (глядачів);
- ✓ середовище експресії (технічний кінематографічний апарат);
- ✓ звичайну комунікаційну установку (фільм);

- ✓ спільний комунікаційний простір (екран);
- ✓ загальні дискурсивні припущення та очікування (кіноінструментальне усвідомлення);
- ✓ неявний комунікативний пакт між учасниками (кооперативне припущення).

Вплив кінематичного дискурсу на увагу та сприйняття – це ефект експресивного використання системи виробництва кіно в контексті, описаному вище. Майже кожен вибір режисера, який робить фільм, розповідаючи кінематографічну історію, є виразним. Як і режисер оркестру, режисер координує діяльність великої команди художників і робітників, які спільно працюють над різними частинами фільму під час його виробництва. Перед тим, як фільм можна буде переглянути, його слід замислити, написати, оформити розповіддю, поставити, ввести в дію, зняти, відредагувати в сценарії, реміксувати та накласти звуки, субтитри, музику та інші постпродукційні ефекти. Кожна виробнича фаза вимагає виразного вибору та використовує методи, що модифікують результати раніше.

Таким чином, важливим кроком на шляху до розвитку прагматичного підходу до кінематографічного дискурсу є спочатку розглянути технічний апарат, що стоїть за ним – виразні засоби кіно, доступні режисеру, конвенції, що регулюють їх використання, та функції різних прийомів у кінозв'язку. Технічний кінематографічний апарат є складною гібридною системою, мультимодальним і багатокодовим, що складається з численних менших експресивних підсистем, кожна з яких має власні евристичні практики, форми та дискурсивні функції:

- ✓ мова: розмовний діалог, позаекранна розповідь, письмовий та друкований текст, заголовки, субтитри, міжряддя, кредити тощо;
- ✓ постановка: сценічна та постановочна композиція, декор, реквізит, кольори, актори, костюми, макіяж, освітлення, хореографія тощо;
- ✓ жести: погляди акторів, міміка, жести рук, пози тощо;
- ✓ кінематографія: місця розміщення камери, кути, перспективи, рухи, фокус, обрамлення тощо;

- ✓ редагування: часові та концептуальні зразки в організації знімків камери в послідовності;
- ✓ постпродукція: змішування звуку, музичне озвучення та додавання недиетичних акустичних, візуальних та цифрових ефектів.

Взаємодія між цими підсистемами робить кінематичний дискурс настільки ж складним процесом інтерпретації з точки зору режисера, як і об'єктом інтерпретації з боку глядача. Результат, якщо фільм добре зроблений, – це єдине ціле, в якому поєднані ефекти мови, постановки, акторської зйомки, зйомки, редагування та постпродукції зливаються в єдиний потік мови, звуку та візуальних образів, що розповідають історію і розробка певних тем, мотивів та центральних моментів. Хоча фільм формується багатьма руками, кінець кінцем є не менш вираженням інтерпретації драматичного матеріалу режисера, ніж симфонія – вираженням режисерської інтерпретації партитури. [84]

В рамках семіотики було запропоновано поняття «кінотекст», яке згодом визначило Г.Г. Слишкін і М. А. Єфремова як постановочний фільм, що складається з образів, рухомих і статичних, мовних, усних і писемних, шумів і музики, організованих особливим чином і в нерозривній єдності [57, с.22]

Концепція кінодискурсу виникає у зв'язку з розширенням теми лінгвістичного кінотексту. Виділено екстралінгвістичні чинники у визначенні суті дискурсу фільму та є мовними детермінантами. У той же час до екстралінгвістичних факторів належать не лише фактори комунікативної ситуації, але й ті фактори культурно– ідеологічного середовища, в яких протікає спілкування. Екстралінгвістичні фактори у дискурсі фільму розглядають А.Н. Зарецька у своїй статті, де йдеться про те, що «фільм– дискурс» – це зв'язаний текст, який є словесним компонентом фільму, у поєднанні з невербальними компонентами – аудіовізуальною стороною цього фільму та іншою змістовою повнотою фільму екстралінгвістичними чинниками, наприклад, креолізована освіта, яка має властивості цілісності, зв'язності, інформативності, комунікативно– прагматична спрямованість, засоби масової інформації та створені колективно диференційованим автором для перегляду одержувача

повідомлення (глядача кінотеатру) [23, с. 8]. До екстралінгвістичних факторів належать різноманітні культурні та історичні фонові знання реципієнта, позалінгвістичний контекст – ситуація, час і місце, до яких стосується фільм, та різні невербальні засоби: малюнки, жести та художня література, які важливі для створення та сприйняття фільму.

Таким чином, на думку А.Н. Зарецька, одна з головних властивостей фільму– дискурсу – аудіовізуальність, інтертекстуальність, креол, цілісність, спільність, модальність, інформативність, перспект та ретроспекція, прагматична спрямованість.

Поняття «кінематичний дискурс» вводить Л.В. Цибіна, трактуючи його вузько, як фрагмент плівки, який має в своєму складі кілька компонентів [67, с. 85]. К.У. Ігнатов називає кінематографічним дискурсом весь фільм, сприйнятий як сукупність візуальних, аудіоефектів та словесного наповнення [26, с. 6].

1.4. Лінгвостилістична характеристика кінодискурсу.

Цей розділ присвячено проблемі дослідження кінодискурсу в сучасному мовознавстві. Дається огляд робіт лінгвістів і представників суміжних наукових галузей, розглядаються перспективи подальшого вивчення кінодискурсу.

Кінематограф, безсумнівно, зайняв лідируючі позиції за ступенем впливу на аудиторію, відтіснивши літературу. Сучасній людині, пристосуватися до швидкого темпу урбаністичного життя, простіше сприйняти півтора–двогодинний аудіовізуальний ряд, ніж витратити зусилля і час на читання книги. Таким чином, передача художньої інформації, яка раніше здійснювалася через друкований текст, все частіше і частіше знаходить кінематографічну форму. Відповідно, твори кіномистецтва стають об'єктом вивчення цілого ряду наук, в тому числі і лінгвістики.

Кінодискурс інтенсивно досліджується психологією, філософією, соціологією, семіотикою, педагогікою, теорією і практикою перекладу. У лінгвістиці складна мова кінофільму розглядається в якості особливого різновиду тексту. У науковій літературі використовуються співвідносні терміни

«кінодискурс», «кінотекст», «кінооповідь», «кінодіалог». Однак, на мою думку, кінодискурс виступає найбільш ємним поняттям в цьому ряді.

До дослідження кінодискурса звертається чимало вчених, особливо активно вивчається він семіотикою (див. роботи Ю. М. Лотмана, Ю. Г. Цив'ян, Е. Б. Іванової, Ю. В. Сургай, С. С. Зайченко, Я. Лінцбаха, А. Хельмана, У. Еко та ін.). Ю. Г. Цив'ян визначає кінотекст «як дискретну послідовність безперервних ділянок тексту <...>, ланцюг ядерних кадрів» [66, с. 109]. Відповідно до поглядів Ю. М. Лотмана, фільми є текстами, так само як і поеми і симфонії [39, с. 14].

Ю. Г. Сорока досліджує кінодискурс з точки зору соціології, займається питаннями функціональної складової кінодискурса. Вона вважає, що «кінодискурс є дискурсом ліберальних цінностей, ідей модернізації та прав людини <...>, формою і засобом поширення ліберальної ідеології в глобальному масштабі» [58, с. 47]. Дослідник відзначає наднаціональний характер кінодискурса, його вплив на сучасну людину за допомогою аудіовізуальних засобів, які об'єктивують сприйняття реальності і є формою соціального знання, незважаючи на створювану віртуальну реальність [58, с. 48–49].

Серед робіт, присвячених кінодискурсу з лінгвістичної точки зору, найбільший інтерес представляють дослідження М. А. Єфремової, А. Н. Зарецької, Е. Б. Іванової, І. Н. Лавриненко, С. С. Назмутдінової, Г. Г. Слишкіна. Лінгвісти ставлять питання, що стосуються розмежування понять «кінотекст» і «кінодискурс», ролі і особливостей підтексту в кінодискурсі (А. Н. Зарецька), класифікації кінодискурсів (Г. Г. Слишкін, М. О. Єфремова, А. Н. Зарецька, І. Н. Лавриненко), жанрової типології кінодискурса (Т. ван Дейк), практичних проблем перекладу кінодискурса (С. С. Назмутдінова), значущості кінотексту як об'єкта лінгвокультурології (Г. Г. Слишкін, М. О. Єфремова), та ін.

С. С. Назмутдінова визначає кінодискурс як «семіотично ускладнений динамічний процес взаємодії автора і кінореципієнта, що протікає в міжмовному і міжкультурному просторі за допомогою засобів кіномови, що володіє властивостями синтаксичних, вербально–візуальної зчепленості елементів, інтертекстуальності, множинності адресанта, контекстуальності значення,

іконічної точності, синтетичності» [43, с. 7]. Крім того, дослідник трактує як об'єкт лінгвістики суміжне поняття «кінооповідь», на її думку, це «форма вербально– іконічної поведінки, співвідноситься з певною ситуацією, культурою, часом, простором і володіє основними функціями, властивими мови, <... > в якій здійснюється вплив на кінореципієнта» [44, с. 86]. Автор також зазначає, що «кінодискурс як комунікативна ситуація створюється поліфонічним автором, тобто кіносценаристом, режисером, акторами, редакторами, операторами» [44, с. 86].

А. Н. Зарецька під кінодискурсом розуміє «зв'язний текст, який є вербальним компонентом фільму, в сукупності з невербальними компонентами – аудіовізуальним рядом цього фільму і іншими значущими для смислової завершеності фільму екстралінгвістичними факторами, тобто, креолізована освіта, що володіє властивостями цілісності, зв'язності, інформативності, комунікативно–прагматичної спрямованості, медійності і створене колективно диференційованим автором для перегляду реципієнтом повідомлення (кіноглядачем) » [24. с. 32]. При цьому А. Н. Зарецька розмежовує поняття «кіносценарій» і «кінодискурс» [24. с. 37]. Дослідник приділяє велику увагу підтексту твору кіномистецтва, вивчає способи його реалізації і ступінь впливу на глядача [24. с. 77– 100].

Г. Г. Слишкін і М. О. Єфремова присвятили своє дослідження [57] аналізу кінотексту. Згідно їхньої точці зору, кінотекстом виступає «постановочний фільм або, в наївній класифікації, художній фільм, за винятком тих випадків, коли особливо обумовлено, що мова йде про будь– який вид кінотексту. Кінотекст складається з образів, що рухаються і є статичними, мови, усної або письмової, шумів, музики, особливим чином організованих і, які знаходяться в нерозривній єдності» [57, с. 21– 22]. Г. Г. Слишкін запропонував наступне визначення даного поняття: «кінотекст – чітке, цільне, завершене повідомлення, виражене за допомогою вербальних (лінгвістичних) і невербальних (іконічних і / або індексальних) знаків, організоване відповідно до задуму колективного функціонально диференційованого автора за допомогою кінематографічних кодів,

зафіксоване на матеріальному носії і призначене для відтворення на екрані і аудіовізуального сприйняття кіноглядачами» [57, с. 37].

І. Н. Лавриненко під кінодіскурсом розуміє «полікодову когнітивно–комунікаційну освіту, поєднання різних семіотичних одиниць в їх нерозривній єдності, яке характеризується зв'язністю, цілісністю, завершеністю, адресністю. Кінодискурс виражається за допомогою вербальних, невербальних (в тому числі кінематографічних) знаків відповідно до задуму колективного автора і структурується засобами МКР; він зафіксований на матеріальному носії і призначений для відтворення на екрані і аудіовізуального сприйняття кіноглядачами» [34, с. 5]. Як видно з наведеної цитати, інтерпретація кінодискурса І. Н. Лавриненко дуже близька до розуміння «кінотексту» в концепції Г. Г. Слишкіна. У зв'язку з цим можливо говорити про розгляд даних понять через співвідношення «частина – ціле».

М. А. Самкова також пропонує розрізняти кінотекст, кінофільм і кінодискурс. Кінофільм дослідник розглядає як родові поняття по відношенню до кінотексту, при цьому «кінотекст зосереджується на мові і розглядає елементи мови: інтонацію, паузи та інші як другорядні» [53, с. 136]

Багато дослідників (М. Б. Ворошилова, М. О. Єфремова, С. С. Назмутдінова, Г. Г. Слишкін) розглядають кінотекст як креолізований текст, тобто, як текст, що володіє як вербальними, так і невербальними складовими (при цьому не можна говорити про залагодження проблеми, який з цих двох компонентів є пріоритетним в кінодискурсі). Ті ж автори стверджують, що кінотекст – це перш за все медіатекст [13, с. 14].

Таким чином, незаперечним фактом став зростаючий інтерес лінгвістів до вивчення кінодискурса в зв'язку з величезним впливом кінематографа на особливості сприйняття світу сучасною людиною. Кінодискурс є поліпарадигмальним об'єктом вивчення, і для системного його опису потрібні дані ряду наук. Перспективним, на наш погляд, є вивчення кінодискурса з точки зору розкритих в ньому концептуальних систем як складових індивідуальних і корпоративно–групових картин світу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.

Розвиток кінодискурсу був зумовлений потребою людства оптимізувати та зекономити час, не витрачаючи дні, тижні, місяці на читання літератури, а дізнаючись і насолоджуючись інформацією у більш швидкий спосіб. Поява лінгвістичних досліджень у сфері кіно дискурсу зараз є дуже прогресуючою, оскільки кіноіндустрія розвивається, і на неї зростає попит.

Використання евфемізмів у кіно дискурсі є дуже актуальною темою, і проаналізувавши теоретичні засади, тепер нам відомо що евфемізми беруть свій початок ще з давніх часів, та використовувалися нашими предками навіть ще до розуміння їхнього значення.

Також ми з'ясували, що в залежності від сфери вживання, евфемізми поділяються на вікові, евфемізми, що вказують на фізичний вигляд або розумові здібності людини, расу або національність, матеріальне становище, професію людини, евфемізми, які замінюють медичні терміни, релігійні поняття і явища, тему смерті і похорону, фізіологічний стан людини.

Як відомо, за способом утворення евфемізми також діляться на групи. Ми можемо назвати графічні, фонетичні, морфологічні та лексичні евфемізми.

Своєрідні функції виконують евфемізми в соціальних жаргонах. Мабуть, головна з них – приховування, завуалювання суті позначуваного поняття іноді з елементами словесного жарту, гри, каламбуру.

Можна сказати про те, що евфемізми чутливі до економічної, політичної ситуації. Дуже важливу роль відіграє ставлення соціуму до конкретного предмета промови. При зміні ставлення до будь-якого негативного (з точки зору мовця) явища дійсності, змінюється засіб його інтонації.

Для всіх соціальних груп характерний процес евфемізації. Але при цьому він по-різному проявляє себе в залежності від освіченості і володіння літературними нормами мови.

РОЗДІЛ 2.

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ЕВФЕМІЗМІВ У СУЧАСНОМУ ІТАЛІЙСЬКОМУ КІНОДИСКУРСІ

У італійців, як і у будь-яких європейців, гарні манери, а самі вони дуже виховані люди. Зустрічають вони один одного рукостисканнями та поцілунками, привітання для них має дуже велике значення. Таким чином, вони висловлюють бурхливу радість при зустрічі знайомих чи друзів, навіть якщо розлучилися з ними зовсім недавно. Зазвичай у них прийнято цілуватися при зустрічі в обидві щоки, причому у чоловіків це теж прийнято. А рукостискання несе в собі певний символ. У такий спосіб показується, що руки беззбройні, і що вони мають лише гарні наміри. Італійці дуже привітні, вони часто називають один одного «ciao, ciao» («дорогий, дорога») і «bello, bella» («милий, мила») навіть при шапковому знайомстві. Однак перш ніж переступити поріг, неодмінно запитають: «Permesso?» («Можна увійти?»). [32]

В Італії дотримуються правил етикету та культурного спілкування. Тому навіть у фільмах вони завуальовують певні, на перший погляд зрозумілі фрази, які стосуються матеріального, фізичного та професійного становища, що можуть образити людину. Виходячи з цього, у їхній мові дуже часто можна зустріти більш коректні слова, тобто евфемізми. І саме через це перекладач має звертати увагу на такі слова чи вислови при виборі відповідного перекладу і дотримуватися правил адаптації речень чи тексту при перекладі у кінодискурсі.

2.1. Способи утворення та види італійських евфемізмів

Евфемізм – в перекладі з грецької *добре говорю*. Добре говорити, означає виражатися так, щоб не шокувати оточуючих.

Наприклад, чого ми тільки не говоримо замість лайливих слів! І *Й– оперний балет!* (або *театр!*) і *Й– яп– понський городовий*, і *Йосип на кобилі!* і *Японська хата!* і *Йоханий бабай!*, і т.д.

Італійці в подібних випадках вигукують: **Cavolo!** (Капуста), **Caspita!** **Capperi!** **Accidenti!** Ці слова втратили свої понятійні значення і виражають досаду, здивування і т.д. І все це евфемізми! Чудернацьке слово, але дуже багато говорить про добродішність людства! **È in stato interessante.** (**È in dolce attesa.**) – *Вона в (цікавому або солодкому) положенні (замість вагітна).*

Отож, евфемізм – це більш делікатний вислів, що заміняє грубий або занадто відвертий вислів: *Не вигадуйте! Не фантазуйте!* замість **не брешіть.** Замість *помер*, щоб не було так сумно, кажуть *покинув нас (цей світ), пішов з життя, кінці віддав або навіть відкинув копита, дуба дав*; сюди ж відносяться і *білі тапочки*, тощо.

В італійській мові теж дуже багато подібних евфемізмів: **rendere l'anima** віддати душу (мається на увазі віддати Господу Богу), **stirare le gambe** *протягнути ноги*, **riposare in pace** *упокоїтися*; **alzare il gomito** випити, піддати (дослівно – підняти лікоть).

Або ось, наприклад, найулюбленіше з лексики чемних італійців: **Vado a lavarmi le mani.** – *Піду помію руки* (замість: мені треба в туалет). Але, мабуть, інтелігентний українець все– таки «більш розбірливий» італійця, який в найпрекрасніший і романтичний момент може прямо запитати: **Dov'è il bagno?** – *Де туалет?* Без усяких наших *Мені треба в одне місце/вийти* або *Де тут у вас ...?*

Зараз словом **kaiser**, наприклад, замінюють одне дуже нелітературне італійське слово, якому в українській відповідає слово з трьох букв. Знати лайливі слова треба (ми ж знаємо свої), але вживати зовсім не обов'язково! І ніколи не розповідайте анекдотів (навіть пристойних) в офіційній обстановці або в компанії з малознайомими італійцями! А знаєте, чому? Тому що італійські анекдоти в основному непристойні. А якщо поважаючий співрозмовників італієць візьметься за анекдоти (в основному чоловіки), то чекайте тільки **salate** *солоні*, або, як ми говоримо, *брудні (сальні).*

У слов'янських народів усе по– іншому: у нас завжди була висока культура анекдоту. А раніше, до 1917 р., непристойні анекдоти навіть каралися законом.

Отож, для того щоб розглянути і проаналізувати сутність евфемізмів саме в кінодискурсі, зрозуміти причини їх вживання в кіно, необхідно почати з визначення евфемізму.

Проблему вживання евфемізмів в кінодискурсі вивчали і продовжують вивчати багато лінгвістів.

На думку А. І. Гальперіна, «Евфемізми – це слова і словосполучення, що з'являються в мові для позначення понять, які вже мають назви, але вважаються чомусь неприємними, грубими, непристойними або низькими. Вони знаходяться в словниковому складі мови і є синонімами слів, які раніше позначали ці поняття». [15, с. 258]

Г. Б. Антрушина в своїй праці «English Lexicology» пише наступне: «There are words in every language which people instinctively avoid because they are considered indecent, indelicate, rude, too direct or impolite... They are often described in a round– about way, by using substitutes called euphemisms». («У кожній мові є слова, яких люди інстинктивно уникають, тому що вони вважаються непристойними, нецензурними, грубими, надто прямолінійними або неввічливими. Вони часто передаються описовим способом, за допомогою замінюючих слів, які називають евфемізмами») [1].

Способи утворення евфемізмів вельми різноманітні. Найбільш поширений спосіб – це вживання метонімії, тобто, висловлювання якоюсь однією ознакою самого поняття. Наприклад, *brillare* в значенні *sudare*; *posteriore* замість *bagno*. Евфемізми також утворюються і за допомогою метафор, перифраз і інших засобів. Особливо часто евфемізми утворюються шляхом використання іноземних слів. Запозичення з чужої мови пом'якшує грубість виражається поняття, іноземне слово в таких випадках стає евфемізмом.

В даний час в засобах масової інформації приділяють значну увагу явищу політичної коректності, яка стала способом життя в багатьох західних країнах і, в першу чергу, США.

Укладачі лінгвокраїнознавчого словника «Американа» інтерпретують термін «*politicamente corretto*» як «суспільно прийнятний», тобто такий, що

"відноситься до формулювань, відібраним з метою не образити і не зачепити представників будь-якої етнічної, соціальної чи будь-якої іншої групи. Для цього використовують евфемізми, наприклад, «суспільно-прийнятними» вважаються слова *Afroamericano, finanziariamente contestato, non udenti, senior* на відміну від неприйнятних *Negro (nero), povero, sordo, vecchio*. [69, с. 751]

Деякі дослідники виділяють ще так звану групу політичних евфемізмів, що, однак, є помилковим. Евфемізми – це заміна одного позначення поняття іншим, пом'якшеним. Це пом'якшення не спотворює поняття, не веде до неправильного тлумачення поняття. Як той, хто використовує евфемізм, так і той, хто його сприймає, розуміють значення цієї заміни. Те, що називають політичним евфемізмом, фактично не несе функції евфемізму. «Політичний» евфемізм – це спроба спотворити факти.

Показовими в цьому відношенні є заголовки газет. Так, наприклад, заголовок «*La tensione nel Kashmir*» фактично означає повстання, а не напружене становище в Кашмірі. Стаття під заголовком «*Le Difficoltà del Contadino Canadese*» малює катастрофічне становище канадських фермерів, які змушені вирубувати фруктові сади для того, щоб сіяти пшеницю, тобто, *Le Difficoltà* позначає розорення, а не труднощі канадських фермерів. [15, с. 166]

Залежно від сфери вживання Антрушина Г. Б. умовно ділить евфемізми на наступні види [1; 10] :

1. Вікові евфемізми, наприклад, *senior, avanzato negli anni* замість *vecchio, la pensione* замість *andare in pensione*;
2. Фізичний вигляд, розумові здібності, наприклад, *non vedente* замість *cieco, sovrappeso* замість *grasso, mentalmente malato* замість *pazzo*;
3. Належність до раси або національності, наприклад, *uomo nero* або *Afroamericano* замість *Negro, Latino* замість *Ispanico*;
4. Матеріальне становище, наприклад, *squattrinato, senza un soldo, uomo a basso reddito* замість *povero*;
5. Професії, наприклад, *uomo di risanamento* замість *netturbino, direttore del funerale* замість *imprenditore di pompe funebri*;

6. Медичні терміни (іноді зустрічаються терміни з інших сфер життєдіяльності людини), наприклад, *ospedale psichiatrico, clinica di salute mentale* замість *manicomio, insano, mentalmente instabile, squilibrato* замість *razzo*;
7. Релігійні поняття і явища, наприклад, *il Principe delle Tenebre* замість *diavolo*; *Lord! Santo cielo!* замість *Dio*;
8. Смерть, похорон, наприклад, *passare via, respirare una della scorsa, chiudere gli occhi* замість *morige*;
9. Фізіологічні стани людини, наприклад, *schiarirsi il naso* замість *soffiarsi il naso*, *periodo di indisposizione* замість *mestruazione*; *in una condizione interessante, in condizioni delicate, aspettandosi* замість *incinta*.

Тепер зупинимося на способах утворення евфемізмів. За способом утворення евфемізми можна розділити на наступні групи [10]:

1. **Графічні** евфемізми. Ця група евфемізмів утворюється за допомогою опущення частини слова, трьох крапок, тобто паузи – замовчування, замість самого слова. Графічні евфемізми дуже часто використовуються в кінодискурсі, так як вони націлені на «пом'якшення» лайливих і нецензурних виразів. Вони наводяться у фільмах у вигляді висловлювання будь-якої людини. Слід зазначити, що графічним способом неможливо ні завуалювати поняття або явище, ні надати йому нейтральну або позитивну оцінку.
2. **Фонетичні** евфемізми. До них можна віднести звукову аналогію. Іншими словами, непристойне поняття змінює своє звучання і написання, проте не змінює своєї суті. Евфемізми, утворені за допомогою фонетичного звучання слова, використовуються вкрай рідко в кінодискурсі, практично ніколи. В ході нашого дослідження фонетичних евфемізмів виявити не вдалося.
3. **Морфологічні або граматичні** евфемізми. Сюди можна віднести, по-перше, аббревіацію, по-друге, використання префікса для утворення антоніма. Морфологічні евфемізми можна зустріти в кінодискурсі, так як

такий спосіб евфемізації дозволяє надати слову нейтрального значення або навіть позитивну оцінку.

4. **Лексичні** евфемізми. Такий спосіб утворення евфемізмів найчастіше присутній в кінодискурсі, так як при цьому змінюється не тільки форма або звучання слова, а й в деякій мірі змінюється семантичне значення слова, причому, в кращу сторону.

2.2. Евфемізми у контексті італійського кінодискурсу

Цей розділ присвячений італійським евфемізмам, які досліджуються в італійському кінодискурсі і взяті із всесвітньо– відомих фільмів.

Основним жанром є комедія, де завдяки жартам у жартівливій формі завуальовуються певні образливі слова. Матеріалом для аналізу таких італійських евфемізмів слугували наступні кінофільми: *Il Bisbetico Domato* (1980) – «Приборкання норовистого», *Innamorato pazzo* (1981) – «Шалено закоханий», *Che bella giornata* (2011) – «Який прекрасний день». Також були проаналізовані евфемізми у контексті драматичного кіно дискурсу, тобто основою слугував фільм *Malèna* (2000) – «Малена», жанром якого є драма.

На основі проведеного аналізу, у кінодискурсі було виокремлено такі основні групи евфемізмів:

1. Евфемізми на позначення розумових та фізичних вад, певних фізичних особливостей.

У цій групі використовуються евфемізми, які замінюють образливі слова, що позначають фізичні та розумові особливості людей. Більшість з розглянутих евфемізмів призначені підвищувати статус людей з фізичними і зовнішніми вадами, розумовими відхиленнями.

Однак і існують такі, що несуть у собі негативний зміст, однак замінюють негативні слова на позначення фізичних вад позитивними, наприклад антонімами: *Tu avevi una montagna di capelli qua.* – До шлюбу у тебе була густа шевелюра. (див. дод. А, № 6); *Tu eri un grissino.* – А ти був струнким, а зараз... [див. дод. А, № 7]; – *Tu eri campione di braccio di ferro.* – Sì. E, allora, cosa vuoi? – E allora

dimostrami la tua forza, uomo sposato! – Tu був чемпіоном з армреслінгу. – Так, то й що? – Покажи яким ти став після одруження! [див. дод. А, № 9]; *Tu eri alto 2 metri e 40... – Tu був заввишки 2,40... [див. дод. А, № 10]; E tu riuscire a vedere un uccello distante un miglio, adesso, invece, non vedi più neanche il tuo! – А ти колись помічав дичину за кілометр, а зараз і ніг своїх не розгледив.* [див. дод. А, № 11]

Також існують евфемізми, які замінюють слова на позначення фізичних особливостей з використанням більш м'яких синонімів: – *Mi sono innamorato. – (...)* – *Glielo dico io. – No, sei troppo brutto. – Я закохався. – (...)* – *Хочеш я їй скажу? – Ні, ти якийсь непоказний.* [див. дод. А, № 26]; *Spostati, uovo di Pasqua... – Посунься, кабан, бігом...* [див. дод. А, № 8]

Евфемізми на позначення фізичних особливостей з використанням слів-заміщень (у вигляді прикметників чи займенників): – *Oggi Barnaba non è del suo solito umore. – E' vero! Oggi non è del suo solito umore. – Sarà perché non trova più la sua ragazza. – Сьогодні Барнаба не такий, як завжди. – Це точно, сьогодні він не такий, як завжди. – Мабуть, тому що не може знайти свою дівчину.* [див. дод. А, № 36]

Евфемізми на позначення фізичних особливостей з використанням описових слів: *Però qualche ruga intorno agli occhi ce l'ha. – Зморшки уже під очима.* [див. дод. А, № 69]; *Eeeh! Guarda quest'altro. Signori, da questa parte. – È di là il Vescovo. – No, c'è il barbiere. – Агов, панове. Вам туди. – Єпископ там? – Ні, там перукар.* [див. дод. А, № 77]; – *Signora, mi scusi, lo devi levare il velo. – Perché? – Motivi di sicurezza. – Per gli stessi motivi, rimettilo. – Сеньйора, вибачте, але Ви повинні зняти вуаль. – Чому? – В цілях безпеки. – О, ні, хоча краще надягніть її.* [див. дод. А, № 78]

Евфемізми на позначення розумових здібностей з використанням описових слів: *Che ne sai tu dell'arte! – Що ти знаєш про мистецтво!* [див. дод. А, № 94]

2. Евфемізми, що пом'якшують расову, етнічну та релігійну дискримінацію:

Vieni qua! Mi piace il tuo sangue nero! – Ходи – но сюди, дай – но скуштувати твоєї чорної крові. [див. дод. А, № 12]; – *Perché questa bella ragazza non può fa la madrina di battesimo a mio nipote, si può sapere? – Signora, la ragazza non ha nessun*

sacramento. – – Чому ця прекрасна дівчина не може стати хрещеною? – Ця дівчина не посвячена в таїнство. [див. дод. А, № 87]

3. Евфемізми, що пом'якшують вікову дискримінацію.

Аналізуючи цю групу евфемізмів на прикладах з кінофільмів, можна дійти висновку, що усі вони передають за допомогою описових слів чи фраз, щоб не називати людину «старою»: *Senti, non ti sembra che sia giunto il momento di pensare al future? Tu sai, adesso è un età in cui dovresti...* – Тобі не здається, що вже час подумати про майбутнє? У твоєму віці вже давно пора... [див. дод. А, № 13]; – *Quanti anni ha Lei? – Non lo so. – Ne dimostra meno.* – – Скільки Вам років? – Не знаю. – На вигляд Вам менше. [див. дод. А, № 22]; – *Ci sarebbero un po' di difficoltà. – Capisco, la differenza di età. Fra 20 anni ne avrai 40 ma non mi importa.* – – Були б певні складнощі. – А розумію, різниця у віці. Через 20 років тобі буде 40, але мене це не лякає. [див. дод. А, № 31]; – *Non ho figli. – Perché? – Non ci ho mai pensato. – Allora ci pensi. – – В мене немає дітей. – Чому? – Ніколи про них не думав. – А ви подумайте.* [див. дод. А, № 44]

4. Евфемізми на найменування статевих відносин і дій, їм супутніх:

Найбільше у цій групі евфемізмів на позначення інтимних зв'язків та любовних відносин: – *Pensavo che tu fino ad oggi non hai mai fatto l'amore. – Sì, è vero. Però ho letto molti libri. – – Ти ж не знаєш, що робити з жінкою у ліжку. – Я прочитав багато книжок.* [див. дод. А, № 23]; *Bello dev'essere a starci in mezzo alle cosce!* – За одну годину з нею я б повісився! [див. дод. А, № 49]; – *Dentista o non dentista, come ve lo spiegate che non si vede più in giro!* – *E si vede che c'ha troppo da fare!* – – І все ж цікаво, чому її давно не видно на вулиці! – Дантист заліплює їй дірку! [див. дод. А, № 57]; *Mentre tutti la spogliavano con gli occhi. Il tenente e il dentista... facevano i fatti.* – Дантист осканенів! Виявилось, що лейтенант чистив його дамі труби. [див. дод. А, № 59]; – *Ora però non ci un pozzu pagari. – Non ce n'è problema signora. Puid pagare coi capiddi che ave, picché so beddi!* – – Я поки що без грошей.– Це не біда, синьйоро. Думаю, ми знайдемо спосіб розплатитися. [див. дод. А, № 61]

Також є евфемізми щодо подружньої зради: *Due settimane dopo il matrimonio, il marito rientra al corpo, scoppia la Guerra e chi ce la mette la mano sul fuoco che lei già non c'ha un altro?* – Ніно привіз її з села разом з глухим батьком, прожили місяць, і Ніно призвали. Хто закладеться, що вона спить одна? [див. дод. А, № 54]

Евфемізми на найменування розпусти та проституції: *Io credo che esistano dei momenti di desiderio e di passione. Impulsi irrefrenabili, momenti di tormento in cui la carne si sgretola.* – Я знаю, часом настають миті нестримного бажання і хиті. Неконтрольовані імпульси, хвилини муки, коли плоть охоплює незборима жага. [див. дод. А, № 14]; *Chi è, è il prossimo fortunate si sta già ammollando il coltello. Sì, la minchia si sta ammollando!* – Думаю, наступний у черзі до Малени вже придумав план. У штанах усі його плани! [див. дод. А, № 60]; *Ormai pure con i tedeschi se la fa!* – Тепер вона плутається з німцями. [див. дод. А, № 63]; *Le due pulle dice che corrono da una stanza all'altra, e soddisfano fino a cinque ufficiali, tutti in una botta.* – Ці дві повії бігають з номера в номер, я тобі точно кажу, і обслуговують по дюжині офіцерів за день. [див. дод. А, № 64]; *È più popolare lei della banca.* – Вона популярніша за банк. [див. дод. А, № 90]

Евфемізм на позначення недосвідченості в інтимних стосунках: *Carniscia fresca!* – Хто у нас тут? Свіженьке м'ясе. [див. дод. А, № 65]

Евфемізм, що завуальовує неспроможність чоловіка до інтимних стосунків: *Dai, Gismondo, qualche volta succede, no? Qualche volta...* – Так, Джізмондо, іноді таке трапляється... [див. дод. А, № 95]

5. Евфемізми на позначення частин тіла, пов'язаних з «тілесним низом»: чоловічих та жіночих органів.

У цій групі евфемізмів найчастіше використовуються слова та фрази, що зашифровують назви інтимних органів, у вигляді позитивних (іноді негативних) синонімів та описових слів: *Il mio un cannone di contraerea è.* – У мене просто базука. [див. дод. А, № 50]; *Che ci fai a una fimmina cu 8 pollici? Ci fai solo il solletico con otto pollici.* Вісім – це дурниця. Просто полоскотати жінку. [див. дод. А, № 51]; *Scopa! Altro che solletico, io pure le mutanne ci sfonno a Malèna!* –

Torpeda! Моя субмарина розірве Малену навпіл. [див. дод. А, № 52]; *Una vedova che l'ha già provato, dorò non ne ridè rii fare a meno!* – Була б гайка – болт знайдеться. [див. дод. А, № 56]

6. Евфемізми, що служать прикриттям агресивних військових (чи фізичних) дій; найменування державних і військових таємниць і секретів: об'єктів, заводів, баз, зброї, секретів фірми.

У цій групі евфемізми замінюють слова, що позначають відкриту агресію чи предмет зброї, на описові слова– замінники чи на фразеологізми, щоб приховати зміст слів, які можуть налякати слухача: *Il pesce è nella rete.* – Рибка на гачку. [див. дод. А, № 81]; *Avrò presto notizie del regalo.* – Скоро будуть новини щодо подарунка. [див. дод. А, № 82]; *Abbiamo l'esplosivo. Domani facciamo la festa.* – Вибухівка в на є. Завтра влаштуємо свято. [див. дод. А, № 101]; *Il capo dei barbari disse: – Ehi, barba... cosa fanno i Romani? – Stanno sdraiati e con una mano mangiano l'uva. – E con l'altra? – (...) – Hanno tutte le mani occupate? – Tutte. – Andiamo!* – Головний варвар сказав: – Агов, бороданю, слухай, а що там роблять римляни? – Лежать і однією рукою їдять виноград. – А другою рукою? – (...) – То у них усі руки зайняті? – Всі. – Ходімо! (будемо атакувати) [див. дод. А, № 29]; *Accussì a finisci di cuscari, buttanazza!* – Зараз ми тобі пір'ячко обскубаємо. [див. дод. А, № 66]; *A signora è servita. – Tener вона гарна.* [див. дод. А, № 67]; – *No, scusa. Volevo vedere la mentalità, bravo. – La mentalità te la do io, va bene? – –* *Vibacche! Просто розумова робота. – Я покажу тобі інтелектуальну роботу.* [див. дод. А, № 73]

7. Евфемізми, що позначають смерть та хвороби.

Існують евфемізми, які заміщують назви хвороб та об'єктів, дій, ритуалів, пов'язаних зі смертю. По– перше, це ті вирази, які пом'якшують прямі значення слова «смерть», тобто щоб не казати, що людина померла, частіше використовують фразеологізми, які передають той самий зміст, однак на перший погляд не мають такий пригнічуючий сенс: *Nonno Checco... Poi è andato in cielo.* – Дідусь Кекко ... А тепер він на небі. [див. дод. А, № 83]; *Anch'io avevo una famiglia bella come la tua, una madre e un padre meravigliosi, una casa accogliente, ma un*

giorno, una maledetta bomba me li ha portati via. – У мене була прекрасна родина, так само як і в тебе, чудові батько та мати, теплий будинок, але одного разу бомба забрала в мене це все. [див. дод. А, № 102]

Також до цієї групи входять евфемізми, що замінюють назви хвороб чи, як в даному випадку, фізичного стану, що може призвести до серцевого нападу: *Poi si rassereni, sennò il suo cuore fa i capricci. – Розслабтеся, інакше ваше серце почне вередувати. [див. дод. А, № 76]*

Евфемізації піддаються прямі найменування хвороб, особливо смертельних. У давнину хвороби представляли собою щось надприродне, тому люди уникали прямого найменування. В даний час завдяки досягненням в медицині і розвитку складних технологій багато невиліковні хвороби минулих століть стали виліковні, але, тим не менш, все ще є хвороби, перед якими медицина безсила. Люди замінюють назви таких хвороб евфемізмами, щоб проявити тактовність зі свого боку.

8. Евфемізми на позначення низького соціального статусу (соціальної нерівності).

До таких евфемізмів належать ті, що характеризують міжнаціональні відносини і відносини між соціальними групами: наслідків загострення національних і соціальних відносин в державі, ставлення до представників іншої нації, ставлення до представників інших соціальних груп і т.д. Щоб не називати низький соціальний статус людини, використовують описові фрази, що дають зрозуміти людині, що вона належить до іншого класу і не має права претендувати на щось чи знаходитися у неналежному місці, однак вони ніяким чином не ображають: – *Tua figlia va a cena con un conducente di autobus. – Che carini... Quando ci siamo conosciuti, mi hai portato in un ristorante magiaro! C'erano dei violinisti, suonavano... – Io non ero un conducente di autobus, ero un principe ereditario. – – Твоя донька іде вечеряти з водієм автобуса. – Як романтично, коли ми познайомилися ти теж повів мене у ресторан, там були скрипалі, вони грали... – До чого тут це, я ж був не водій автобуса, а принц! [див. дод. А, № 32]; *Vorrebbe veramente sposare mia figlia? – (...) – E' inaudito! Cristina ha molti**

pretendenti. Nobili, industriali, armatori, fabbricanti delle pistole e, persino, un petroliere. Lei che fa? – Sono autobussiere. – (...) – Non è la ragazza per te. – – I що, Ви справді хочете одружитися з моєю донькою? – (...) – Знаєте, це не чувано. На руку моєї доньки багато претендентів, дворяни, промисловці, судновласники, виробники гармат, навіть нафтопромисловці. А Ви хто? – Я водій автобуса. – (...) – Ця дівчина не для тебе. [див. дод. А, № 39]; – Un ricevimento. – Sì. – Allora verrò lì. – Veramente è un pranzo a invite con tante personalità, cardinali, ambasciatori. – Allora invitami. – Ti senti in grado di stare in mezzo a tante persone importanti? – – Прийом. – Так, точно. – Ну, тоді і я прийду. – Щиро кажучи, щоб прийти треба мати запрошення, це захід для важливих осіб, кардиналів, послів. – I мене запроси. – Ти думаєш, що ти зможеш спілкуватися з такими важливими людьми? [див. дод. А, № 41]; Non potremo sposarci mai. Credimi. Non possiamo proprio. – Ми ніколи не зможемо одружитися, повір. Цього ніколи не буде. [див. дод. А, № 46]; E tu mi pare che troppo piccolo per portare i pantaloni lunghi. – Це ти ще малий, аби носити довгі штани. [див. дод. А, № 53]

9. Евфемізми, пов'язані з бідністю і важким матеріальним становищем.

Бідність – неприємне і небажане явище, особливо в європейському суспільстві. Розглядаючи деякі з евфемістично виразів можна сказати, що спочатку бідні люди намагалися приховати своє погане фінансове становище, створюючи для цього непрямі найменування. А на даний момент у зв'язку зі зростаючою тенденцією дотримання коректності, часто вживають такі евфемізми, щоб згладити проблеми майнової і соціальної нерівності.

Сюди входять евфемізми на позначення матеріального становища, позначення ситуацій, пов'язаних з наявністю або відсутністю фінансів: найменування бідності, багатства, грошей, тобто такі евфемізми, що пом'якшують майнову дискримінацію: *Lo sai quanto prendo io di pensione? – Tu знаєш, яка у мене пенсія?! [див. дод. А, № 93]; – Hai da cambiare un corax? – Cos'è? – Un corax. – Ma è d'oro! Quanto vale? – 800.000 lire. Me lo cambi? – Ora non ho spiccioli. – – Розміняєш мені Копакс? – Що це? – Копакс. – Він золотий? – Так. – Скільки*

коштує? – Вісімсот тисяч лір. Розміняси? – Немає з собою дрібних грошей. [див. дод. А, № 27]

10. Евфемізми, пов'язані з негативними наслідками в соціально– економічній сфері.

Тобто це евфемізми, що належать до сфери бізнесу і економіки. Причини евфемізації даної тематичної групи, пов'язані з забобонним острахом, вживати безпосередньо слова, які позначають негативні явища в соціальній сфері. Як, наприклад, економічні кризи, які проявляються, в першу чергу, в банкрутстві компаній і зростаючим безробіттям. Маскуючи і пом'якшуючи лексичні одиниці, журналісти й економісти дотримуються свого роду «колективної гри», не використовуючи прямі найменування проблем і поступово створюючи нову мову, який з часом знову починає потребувати евфемізмах, тому як дана лексика вже сприймається негативно.

Отож одними з таких евфемізмів є професійні, які часто вживаються замість фрази «Вас звільнено»: *Allora, Checco, si tratta del tuo lavoro. Ti mandiamo a casa.* – Тож, Кекко, питання про твою роботу. Ми відправимо тебе додому. [див. дод. А, № 96]; *Ci dispiace tantissimo, ma domani è il tuo ultimo giorno.* – Нам дуже шкода, але завтра твій останній робочий день. [див. дод. А, № 97]; – *Ragazzi, c'è stato qualche disservizio, qualche mancanza?* – *No, tutto perfetto. È che mancano i fondi, allora non possiamo ottemperare ai nostri impegni. Di sicuro con le tue capacità e le tue doti, troverai senz'altro altri lavori e allora... buona fortuna!* – – Я що погано працюю? Не підходжу вам? – Ні, все чудово. Справа у грошовому фонді, ми не можемо виконувати наші зобов'язання. Але з твоїми можливостями та талантами, ти знайдеш іншу роботу. Так що... удачі. [див. дод. А, № 98]; *Oggi non è una bella giornata per Checco. Da domani non lavorerà più con noi.* – Сьогодні поганий день для Кекко. З завтрашнього дня ми з ним більше не працюємо. [див. дод. А, № 99]; *Gli mandiamo subito un accertamento della Finanza.* – Фінансова поліція проведе перевірку. [див. дод. А, № 71]; ... *suggerisco di acquistare una macchina. Una spremitrice diesel cha fa il lavoro di tre uomini in metàtempo!* – *E la famiglia dei venti ragazzi che non assumiamo?* – *Il progresso è crudele!* – ... я раджу

вам купити техніку. Прес фірми «Дизель» працює за трьох і вдвічі швидше. – А що робити з сім'ями безробітних фермерів? – Прогрес жорстока річ! [див. дод. А, № 17]; – *No deciso di comprare un'altra macchina. – Che macchina? – Una calcolatrice elettronica. Fa il lavoro di tre ragionieri in metatempo.* – – Я куплю іншу машину. – Яку? – Електронний калькулятор. Працює за трьох бухгалтерів і вдвічі швидше. [див. дод. А, № 18]; *Ci vorrebbe...un ruolo più consono alle sue capacità.* – Потрібно знайти більш підходяще застосування його здібностей. [див. дод. А, № 79]

Також використовуються евфемізми, що замінюють пряме значення, наприклад, маючи на увазі що можна домовитися, тобто заплатити хабар: – *Io procedo al sequestro del mezzo.* – (...) – *Maresciallo, la prego, dobbiamo suonare.* – *Vene. Forse possiamo metterci d'accordo tra gentiluomini.* – – Я змушений конфіскувати ваш автомобіль. – (...) – *Офіцер, у нас виступ.* – Тоді ми можемо укласти угоду. [див. дод. А, № 89]; – *Carobianco Stefano.* – *Chi è?* – *Prozio di mia madre, sta all'ufficio tecnico del Comune.* – *Che vuoi dire?* – *Un giorno capirai tante cose di questo Paese.* – – *Капоб'яно Стефано.* – *Хто це?* – *Двоюрідний дід моєї матері, працює в технічному відділі в уряді.* – *Про що ти говориш?* – *Коли-небудь ти багато чого зрозумієш про цю країну.* [див. дод. А, № 84]; а також описові евфемізми, що замінюють прамі значення у економічно– соціальній тематиці: *Console, io aspetto un finanziamento di 50 miliardi... e Lei mi porta una scimmia!?* – *Пробачте, Консуле, йдеться про 50 мільярдів лір, а Ви приносите мені мавпу!?* [див. дод. А, № 37]; – *Ti piace il mio vestito? E' un Finkleman.* – *Quanto costa?* – *Tre milioni.* – *Tre milioni? Dovremmo limitare le spese.* – – *Подобається моя сукня? Це від Фінклмана.* – *Скільки коштує?* – *Три мільйони.* – *Три мільйони? Тобі не здається, що нам варто скоротити витрати?* [див. дод. А, № 38]; – *Siamo rovinati.* – *Non ci resta altro che la carta Krupp.* – – *Ми розорені.* – *Варто розіграти карту Крупа.* [див. дод. А, № 45]

11. Політичні евфемізми, що відносяться до збройних конфліктів.

До цієї групи відносяться такі розмови, що говорять про відкриті політичні конфлікти. Вони замінюються евфемізмами, які переносять цей конфлік на

будь– яку іншу ситуацію, що має завуальоване значення: *Faccio un esempio. Ci sono due autobus. C'è una strada stretta. Molto strettissima. Quello di destra dice: "Io non mi fermo". Neanche quello di sinistra dice vuole fermarsi. Quello di destra dà gas per spaventarlo. Quello di sinistra lo capisce e inserisce la quarta. E così... Conseguenza: 40 morti e 80 feriti, salvo complicazioni. Chi paga le conseguenze sono sempre i passeggeri... e i passeggeri sono il popolo.* – Наприклад, є два автобуси. Є вузька вулиця, дуже вузька. Правий каже: «Я не зупинюсь». Лівий говорить: «Якщо він не гальмує, навіщо мені це робити?» І що робить правий, газує, щоб його налякати. Лівий це розуміє вмикає четверту передачу і тоді... Наслідок: 40 загиблих, і 80 поранених, зокрема і важко поранених. І хто за все це розплачується? Завжди пасажери, а пасажери – це народ. [див. дод. А, № 43]

Також існують політичні евфемізми на позначення адміністративних впливів, партійного контролю: *Già nel '37, dopo le grandi manovre, il Duce ce lo disse chiaro e tondo che qui in Sicilia i rossi cu' 'sta minchia che riuscivano a sbarcare. E all'epoca i nostri amici germanici qui, mosche bianche erano! Oggi non si contano!* – Кілька років тому Дуче обіцяв, що нацисти ніколи не з'являться на Сицилії. А тепер що?! Ми стали казармою для німецьких друзів. Їх більше з кожним днем. [див. дод. А, № 62]

Потім політичні евфемізми, що є найменуванням процесів, пов'язаних з дипломатією, тобто характеристикою військових дій, міжнародних відносин: *Vossia ha ragione, non sono eroi quelli che hanno fatto la guerra per difendere a voialtri miserabili...* – Це точно! Ті, хто бився на війні заради вас, покидьків, зовсім не герої. [див. дод. А, № 68]

Також використовується вфемізація назв проступків, злочинів, наслідків, знищення, винищення чого– небудь: – *Dovevamo distruggere la loro storia.* – *Tranquillo. A quello ci pensa Checco.* – – Ми повинні були знищити їх історію. – Не турбуйся. Кекко подбає про це. [див. дод. А, № 103]

12. Евфемізми на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності і т. д.

По– перше, це використання описових евфемізмів замість лайливих слів: – *Pronto, Barnaba, sono Elvira. – Non ci sono. – Dovevi portarmi a ballare. Perché non sei venuto? – Se non ci sono, come posso risponderti? – Алло, Барнабо, це Ельвіра. – Мене немає вдома. – Ти хотів піти зі мною танцювати, чому ти не прийшов на побачення, я тебе чекала тебе? – Якщо мене немає вдома, як я можу відповісти!?* [див. дод. А, № 40]; – *Io ti ho salutato? – Che diamine. – Я що з тобою вітався? – Вмієш же ти псувати настрої. [див. дод. А, № 16]; – Prevede il future anche Lei? – Sì. – E che cosa prevede? – Che la sua minestra si raffredderà, se continua chiacchierare. – Ви також передрікаєте майбутнє? – Так. – І що саме ви передрікаєте. – Що ваш суп охолоне, якщо й далі розмовлятимете. (у значенні замовкніть)* [див. дод. А, № 20]; – *Elia, dove vai? – Vado da Ernesto. – Ma ha la polmonite! – Ti ho chiesto come sta? – Еліа, ти куди? – До Ернесто. – У нього пневмонія! – Я що питаю тебе про його самопочуття? (у значенні мені все одно)* [див. дод. А, № 21]; – *Sei libera Lunedì alle cinque? – Sì. – Peccato. Ho un impegno. Facciamo alle sei? – Per me va bene. – Per te!? – E per te? – Anche per me. – Ту вільна у понеділок о п'ятій? – Так. – Шкода я буду зайнятий. Може о шостій? – Мені це підходить. – Підходить? – О боже, а тобі? – Мені теж.* [див. дод. А, № 24]; *Se vuoi essere uno dei nostril statti muto e talia. – Якщо хочеш бути з нами, мовчи і дивись. [див. дод. А, № 48]; – Comra', 'a machina? – Sicurezza. Il vescovo dov'è? – È di là. Guarda a chistu! – Машина!? – Охорона! Де єпископ? – Там. Ви тільки подивіться на нього!* [див. дод. А, № 74]; *Perché? Siamo tutti geni qua? – Да?! Тут усі просто генії.* [див. дод. А, № 85]; *Un giorno sono tornato. Già mi manca la trincea. – Всього один день. І я сумую по окопах.* [див. дод. А, № 86]

Евфемізми, що вживають для прояву ввічливості та делікатності: *Per questo mese ho conosciuto già troppa gente. – Я і так з багатьма познайомився цього місяця.* [див. дод. А, № 4]; *Bisogna parlare con le bestie, non sono uomini! – З тваринами можна домовитися, це ж не люди.* [див. дод. А, № 15]; – *Lei curva sempre così? – Solo quando sono in curva. – Ви завжди так повертаєте? – Ні, тільки на поворотах.* [див. дод. А, № 25]; *Questi sono pazzi. Pazzi! Hai presente Ramadan? Loro no! – Усі з глузду з'їхали. Ти знаєш, що таке Рамадан? А вони – ні!*

[див. дод. А, № 91]; – *Spegnila. – No, non la spengo. – No, Checco, lasciala dormire. – – Вимкни світло. – Ні. – Нехай вона поспить.* [див. дод. А, № 92]; *No, perché tu con Farah pensavo: si può guardare al futuro. Invece a casa. – Знаєш, з Фарою я думав, що дивлюся у майбутнє, а виявилось навпаки – повертаюсь додому.* [див. дод. А, № 100]; – *Ti sposo lo stesso. – (...) – A parà quando lo diciamo? – Dopo le nozze. – Io glielo direi dopo il terzo figlio. – – Я все одно за тебе вийду. – (...) – А татові коли про це скажемо? – Після весілля. – Непогана ідея. Я б сказав, після третьої дитини.* [див. дод. А, № 47]; *Ora te ne puoi entrare, è passata! – Бігом додому, гульті–папо, парад скінчився!* [див. дод. А, № 55]; – *Pietro sono tre giorni ormai sa non mangia! – In Unione Sovietica non mangiano mai. – – П’єтро, він не їсть уже три дні. – У Союзі взагалі не їдять, і нічого!* [див. дод. А, № 58]; – *È la seconda volta che tenta il concorso nell’Arma? – La terza. – La terza? Ah! Qui c’è l’aggravante della recidiva, allora. – – Це ваша друга спроба вступити до Службу охорони? – Третя. – Третя? Так він уже рецидивіст.* [див. дод. А, № 70]; *Chi non è mai stato preso sul naso da un professore alle superiori? – Хто не водив за ніс шкільного вчителя?* [див. дод. А, № 72]; *Niente minigonne, niente scollature né braccia scoperte. Serietà! – Ні міні–спідниць, ні вирізів, ні відкритих рук.* [див. дод. А, № 75]; – *Dov’è? – Ehm... L’ho mandato in missione speciale. – – Де він? – Ем .. Я відправив його на спецзавдання.* [див. дод. А, № 80]; *Te lo dico sempre: quando vieni nel meridione, è come tornare nel medioevo, cappa e spada. – Я завжди говорив: приїхати на південь – це все одно, що зануритися в середні віки, плащ і кинджал.* [див. дод. А, № 88]

Евфемізми щодо оцінки поведінки людини, наприклад, замість фрази «він жахлива людина»: *Ha un caratteraccio, un vero caratteraccio (Ha un brutto carattere).* – *У нього кепський характер!* [див. дод. А, № 1]; *Non va d’accordo con nessuno. – У нього немає друзів. (Він ні з ким не ладнає.)* [див. дод. А, № 2]; *È così intrattabile. – Невже його не можна терпіти?* [див. дод. А, № 3]; *As essere sinceri non è uscito un ritratto incoraggiante! – Загалом, не надто позитивні речі!* [див. дод. А, № 5]; *Lo devi scusare. Lui è fatto così. E un orso selvatico. – Будь ласка, не сердтєсь на нього. Такий він є. Наче ведмідь з лісу.* [див. дод. А, № 19]

Евфемізми пов'язані з темою кохання, вживаються для того, щоб не образити того, хто закоханий, тобто не кажучи на пряму, що ти не кохаєш людину: – *I Romani e le Sabine si amarano subito. – Ma io non sono una Sabina. – – Римляни і сабінянки покохали один одного. – Але я не сабінянка.* [див. дод. А, № 28]; *Tu e io potremmo sposarci solo se nevicasse in agosto. – Знаєш, ми с тобою одружимося тільки якщо в серпні піде сніг.* [див. дод. А, № 33]; *E tu, sei mai stato innamorato? – Fino a oggi mai sul serio. – Tu sei innamorato? Mi fa piacere. E di chi? – Mi prendi in giro? – – А ти, ти ніколи не був закоханий? – До сьогодні серйозно ніколи. – Як добре. Я рада. Ти закоханий. Мені дуже приємно. А в кого? – Ти смієшся? Хіба не зрозуміло?* [див. дод. А, № 30]

Евфемізми, що вживаються для вираження делікатності, коли людина п'є алкоголь, у значенні, що можна оп'яніти чи що людина вже не твереза: *Attenta, signorina, è amabile, ma traditore. – Обережніше, синьйорино, це вино приємне, але підступне.* [див. дод. А, № 34]; – *Hai due nasi e quattro occhi! – Non bere più vino! – У тебе два носи і чотири ока. – Дівчино, обережніше з вином.* [див. дод. А, № 35]; *No! A Lei niente. Il vino le dà alla testa. – Ні, ні. Їй не треба. Потім вино вдарить їй у голову.* [див. дод. А, № 42]

Завдяки проведеному аналізу було виявлено, що найбільшу групу становлять евфемізми на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності і т. д.

Узагальнимо кількісну класифікацію евфемізмів італійського кінодискурсу у вигляді таблиці (див. табл. 2.1)

Таблиця 2.1

Класифікація евфемізмів італійського кінодискурсу

№	Тематична група евфемізмів	Кількість
1.	Евфемізми на позначення розумових та фізичних вад, певних фізичних особливостей.	12

2. Евфемізми, що пом'якшують расову, етнічну та релігійну дискримінацію. 2
3. Евфемізми, що пом'якшують вікову дискримінацію. 4
4. Евфемізми на найменування статевих відносин і дій, їм супутніх. 13
5. Евфемізми на позначення частин тіла, пов'язаних з «тілесним низом»: чоловічих та жіночих органів. 4
6. Евфемізми, що служать прикриттям агресивних військових (чи фізичних) дій; найменування державних і військових таємниць і секретів. 7
7. Евфемізми, що позначають смерть та хвороби. 3
8. Евфемізми на позначення низького соціального статусу (соціальної нерівності). 5
9. Евфемізми, пов'язані з бідністю і важким матеріальним становищем. 2
10. Евфемізми, пов'язані з негативними наслідками в соціально– економічній сфері. 13
11. Політичні евфемізми, що відносяться до збройних конфліктів. 4
12. Евфемізми на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності і т. д. 34

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Евфемізм – це засіб мовного вираження, який спрямований на підтримування тактовності та підвищення змістово– культурного значення слів. Багато евфемістичних одиниць передаються різними способами, наприклад описовим способом, чи за допомогою фразеологізмів, чи слів– замінників, а також використовуються евфемістичні синоніми та антоніми.

Евфемізми активно розвиваються і поповнюються новими лексемами, це трапляється, тому що у сучасному суспільстві дуже часто відбуваються прояви обурення щодо різних видів дискримінації, наприклад вікової, гендерної, расової, і т.д. А завдяки евфемізмам досягається можливість ввічливого спілкування., особливо якщо це стосується кіноіндустрії.

Усього у другому розділі було проаналізовано 103 евфемізми взяті з італійських кінофільмів. Ґрунтуючись на фактичному матеріалі, ми класифікували евфемізми тематично і структурно. Всі розглянуті нами італійськомовні евфемізми кінодискурсу були розділені на наступні тематичні групи: евфемізми на позначення розумових та фізичних вад, певних фізичних особливостей; евфемізми, що пом'якшують расову, етнічну та релігійну дискримінацію; евфемізми, що пом'якшують вікову дискримінацію; евфемізми на найменування статевої відносин і дій, їм супутніх; евфемізми на позначення частин тіла, пов'язаних з «тілесним низом»: чоловічих та жіночих органів; евфемізми, що служать прикриттям агресивних військових (чи фізичних) дій; найменування державних і військових таємниць і секретів: об'єктів, заводів, баз, зброї, секретів фірми; евфемізми, що позначають смерть та хвороби; евфемізми на позначення низького соціального статусу; евфемізми, пов'язані з бідністю і важким матеріальним становищем; евфемізми, пов'язані з негативними наслідками в соціально – економічній сфері; політичні евфемізми, що відносяться до збройних конфліктів; евфемізми на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності і т. д.

До того ж можна було б виокремити ще одну, окремі групу евфемізмів у кіно дискурсі – це, так би мовити, мовчазні евфемізми. Наприклад, коли було поставлено якесь провокуюче питання, чи відбувалася якась провокуюча ситуація, опонент може промовчати, зробивши звук чи показавши міміку невдоволення, це і будуть мовчазні евфемізми.

РОЗДІЛ 3.

ШЛЯХИ ВІДТВОРЕННЯ ЕВФЕМІЗМІВ СУЧАСНОГО ІТАЛІЙСЬКОГО КІНОДИСКУРСУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Італійським евфемізмам властива така проблема, як їх переклад іншими мовами. Можна відзначити, що ще не існує якогось універсального способу перекладу евфемізмів. Таким чином, переклад евфемізмів і евфемістичних виразів найчастіше здійснюється за допомогою описового перекладу, калькування і підбору еквівалентів і міжмовних відповідників в українській мові, що ускладнює діяльність перекладача. Використання евфемізмів носіями мови викликає певні труднощі при перекладі, так як багатьох евфемізмів немає ні в одному словнику, а описовий переклад може не відповідати мовної дійсності.

Наше дослідження спрямовано на вивчення варіантів перекладу евфемізмів та обґрунтованості їх вживання з лінгвістичної точки зору. У ході дослідження, на матеріалі чотирьох кінофільмів, шляхом методу суцільної вибірки вилучено 103 евфемізми італійського кіно дискурсу, а саме з таких кінофільмів, як *Il Bisbetico Domato* (1980) – «Приборкання норовистого», *Innamorato pazzo* (1981) – «Шалено закоханий», *Che bella giornata* (2011) – «Який прекрасний день», *Malèna* (2000) – «Малена», за такими тематичними групами: 1) евфемізми на позначення розумових та фізичних вад, певних фізичних особливостей – 12 одиниць; 2) евфемізми, що пом'якшують расову, етнічну та релігійну дискримінацію – 2 одиниці; 3) евфемізми, що пом'якшують вікову дискримінацію – 4 одиниці; 4) евфемізми на найменування статевих відносин і дій, їм супутніх. – 13; 5) евфемізми на позначення частин тіла, пов'язаних з «тілесним низом»: чоловічих та жіночих органів – 4; 6) евфемізми, що служать прикриттям агресивних військових (чи фізичних) дій; найменування державних і військових таємниць і секретів – 7; 7) евфемізми, що позначають смерть та хвороби – 3; 8) евфемізми на позначення низького соціального статусу (соціальної нерівності) – 5; 9) евфемізми, пов'язані з бідністю і важким матеріальним становищем – 2; 10) евфемізми, пов'язані з негативними наслідками в соціально– економічній сфері –

13; 11) політичні евфемізми, що відносяться до збройних конфліктів – 4; 12) евфемізми на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності і т. д. – 34. Виявлено велику кількість таких трансформацій як граматичні, семантико– синтаксичні, лексичні та стилістичні. Ці трансформації ми розглянемо більш детально відповідно до цих дванадцяти груп евфемізмів.

3.1. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів на позначення розумових та фізичних вад

Опрацювавши лексичний матеріал італійських кінофільмів, що стосується евфемізмів на позначення розумових та фізичних вад, зокрема 12 одиниць, було виявлено такі перекладацькі трансформації, як адаптація, синонімічний переклад, еквіваленція, транспозиція, вилучення (опущення), диференціація та дослівний переклад.

Адаптація – це заміна невідомого відомим, незвичного звичним. Часто застосовується при перекладі фразеологізмів, сленгу, усталених фраз, які передбачає суспільна традиція [63] : *Tu avevi una montagna di capelli qua.* – До шлюбу у тебе була густа шевелюра. [див. дод. А, № 6]; *E tu riuscire a vedere un uccello distante un miglio, adesso , invece, non vedi più neanche il tuo!* – А ти колись помічав дичину за кілометр, а зараз і ніг своїх не розгледити. [див. дод. А, № 11]; *Spostati, uovo di Pasqua...*– Посунься, кабан, бігом...[див. дод. А, № 8];

Синонімічний переклад – це переклад, у якому використовуються синонімічні слова у мові перекладу.: *Tu eri un grissino.* – А ти був струнким, а зараз...[див. дод. А, № 7]; *Tu eri alto 2 metri e 40...* – Ти був заввишки 2,40... [див. дод. А, № 10]; – *Mi sono innamorato.* – (...) – *Glielo dico io.* – No, sei troppo brutto. – Я закохався. – (...) – Хочеш я їй скажу? – Ні, ти якийсь непоказний. [див. дод. А, № 26];

Еквіваленція – представляє собою спосіб перекладу, як підкреслюють французькі науковці, коли «два текста описывают одну и ту же ситуацию, используя совершенно разные стилистические и структурные средства». Вони

зазначають, що більшість прикладів еквівалентного способу перекладу – це сталі вирази, які входять до складу ідіоматичної фразеології. При застосуванні еквіваленції зберігається стиль, а зміст передається іншими словами [68] : – *Tu eri campione di braccio di ferro*. – *Sì. E, allora, cosa vuoi?* – *E allora dimostrami la tua forza, uomo sposato!* – – *Tu був чемпіоном з армреслінгу*. – *Так, то й що?* – *Покажи яким ти став після одруження!* [див. дод. А, № 9];

Транспозиція – це заміна одних частин мови еквівалентними іншими або заміна однієї частини мови до морфологічної категорії, так і до граматичної категорії, без кардинальної зміни контексту всього документа [46, с. 6] : – *Oggi Barnaba non è del suo solito umore*. – *E' vero! Oggi non è del suo solito umore*. – *Sarà perché non trova più la sua ragazza*. – – *Сьогодні Барнаба не такий, як завжди*. – *Це точно, сьогодні він не такий, як завжди*. – *Мабуть, тому що не може знайти свою дівчину*. [див. дод. А, № 36];

Вилучення (опущення) – при такому перекладі найчастіше підлягають вилученню слова, які є семантично зайвими, а їхнє використання у перекладі становить собою порушення мовних норм [64] : *Però qualche ruga intorno agli occhi ce l'ha*. – *Зморшки уже під очима*. [див. дод. А, № 69]; – *Signora, mi scusi, lo devi levare il velo*. – *Perché?* – *Motivi di sicurezza*. – *Per gli stessi motivi, rimettilo*. – – *Сеньйора, вибачте, але Ви повинні зняти вуаль*. – *Чому?* – *В цілях безпеки*. – *О, ні, хоча краще надягніть її*. [див. дод. А, № 78];

Диференціація – це така перекладацька трансформація, внаслідок якої перекладним відповідником стає слово або словосполучення, що не є словниковим відповідником і що підібрано із врахуванням контекстуального значення слова, яке перекладається, його контексту вживання та мовленнєвих норм і традицій мови перекладу. Цю трансформацію також застосовують при перекладі гендерно нейтральних одиниць на позначення професій [50, с. 4]: *Eeeh! Guarda quest'altro. Signori, da questa parte*. – *È di là il Vescovo*. – *No, c'è il barbiere*. – – *Агов, панове. Вам туди*. – *Єпископ там?* – *Ні, там перукар*. [див. дод. А, № 77];

Дослівний переклад – процес перекладу, в якому при правильній передачі сенсу тексту зберігається можливо близька, подібна з оригіналом синтаксична конструкція і лексичний склад оригіналу, тобто це переклад іншомовного тексту на іншу мову шляхом механічної підстановки на місце слів мови– джерела їх еквівалентів в мові, на яку робиться переклад: *Che ne sai tu dell'arte!* – *Що ти знаєш про мистецтво!* [див. дод. А, № 94]

Результати дослідження перекладацьких трансформацій евфемізмів на позначення розумових та фізичних вад представлено в табл. 3.1:

Таблиця 3.1

Результати аналізу евфемізмів на позначення розумових та фізичних вад

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць – 12
Адаптація	3
Синонімічний переклад	3
Еквіваленція	1
Транспозиція	1
Вилучення (опущення)	2
Диференціація	1
Дослівний переклад	1

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій евфемізмів на позначення розумових та фізичних вад (див. рис. 3.1. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів на позначення розумових та фізичних вад):

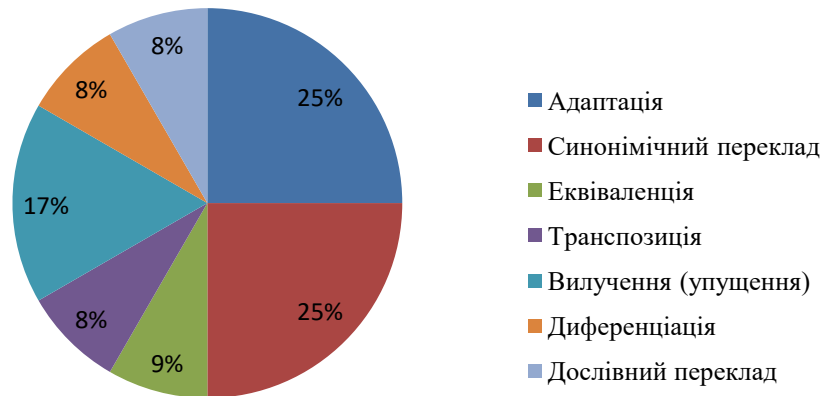

Рис. 3.1. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів на позначення розумових та фізичних вад

Таким чином, основними шляхами відтворення евфемізмів на позначення розумових та фізичних вад є адаптація та синонімічний переклад.

3.2. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів, що пом'якшують расову, етнічну та релігійну дискримінацію

Опрацювавши лексичний матеріал італійських кінофільмів, що стосується евфемізмів, що пом'якшують расову, етнічну та релігійну дискримінацію, зокрема 2 одиниці, було знайдено такі перекладацькі трансформації: еквіваленція та вилучення (опущення).

Еквіваленція: *Vieni qua! Mi piace il tuo sangue nero! – Ходи– но сюди, дай– но скуштувати твоєї чорної крові.* [див. дод. А, № 12];

Вилучення (опущення): – *Perché questa bella ragazza non può fa la madrina di battesimo a mio nipote, si può sapere? – Signora, la ragazza non ha nessun sacramento. – – Чому ця прекрасна дівчина не може стати хрещеною? – Ця дівчина не посвячена в таїнство.* [див. дод. А, № 87]

Результати дослідження перекладацьких трансформацій евфемізмів, що пом'якшують расову, етнічну та релігійну дискримінацію, представлено в табл. 3.2:

Таблиця 3.2

Результати аналізу евфемізмів, що пом'якшують расову, етнічну та релігійну дискримінацію

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць – 2
Еквіваленція	1
Вилучення (опущення)	1

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій евфемізмів, що пом'якшують расову, етнічну та релігійну дискримінацію (див. рис. 3.2. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів, що пом'якшують расову, етнічну та релігійну дискримінацію):

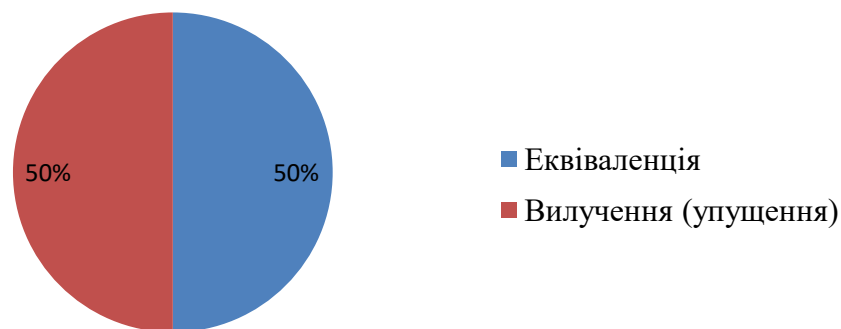

Рис. 3.2. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів, що пом'якшують расову, етнічну та релігійну дискримінацію

Отже, основними шляхами відтворення евфемізмів, що пом'якшують расову, етнічну та релігійну дискримінацію є еквіваленція та вилучення.

3.3. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів, що пом'якшують вікову дискримінацію

Опрацювавши лексичний матеріал італійських кінофільмів, що стосується евфемізмів, що пом'якшують вікову дискримінацію, зокрема 4 одиниці, було виявлено такі перекладацькі трансформації: дослівний переклад, синонімічний переклад та еквіваленція.

Дослівний переклад: *Senti, non ti sembra che sia giunto il momento di pensare al future? Tu sai, adesso è un età in cui dovresti... – Тобі не здається, що вже час подумати про майбутнє? У твоєму віці вже давно пора... [див. дод. А, № 13]; – Non ho figli. – Perché? – Non ci ho mai pensato. – Allora ci pensi. – – В мене немає дітей. – Чому? – Ніколи про них не думав. – А ви подумайте. [див. дод. А, № 44]*

Синонімічний переклад: – *Quanti anni ha Lei? – Non lo so. – Ne dimostra meno. – – Скільки Вам років? – Не знаю. – На вигляд Вам менше.* [див. дод. А, № 22];

Еквіваленція: – *Ci sarebbero un po' di difficoltà. – Capisco, la differenza di età. Fra 20 anni ne avrai 40 ma non mi importa. – – Були б певні складнощі. – А розумію, різниця у віці. Через 20 років тобі буде 40, але мене це не лякає.* [див. дод. А, № 31];

Результати дослідження перекладацьких трансформацій евфемізмів, що пом'якшують вікову дискримінацію представлено в табл. 3.3:

Таблиця 3.3

Результати аналізу евфемізмів, що пом'якшують вікову дискримінацію

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць – 4
Дослівний переклад	2
Синонімічний переклад	1
Еквіваленція	1

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій евфемізмів, пом'якшують вікову дискримінацію (див. рис. 3.3. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів, що пом'якшують вікову дискримінацію):

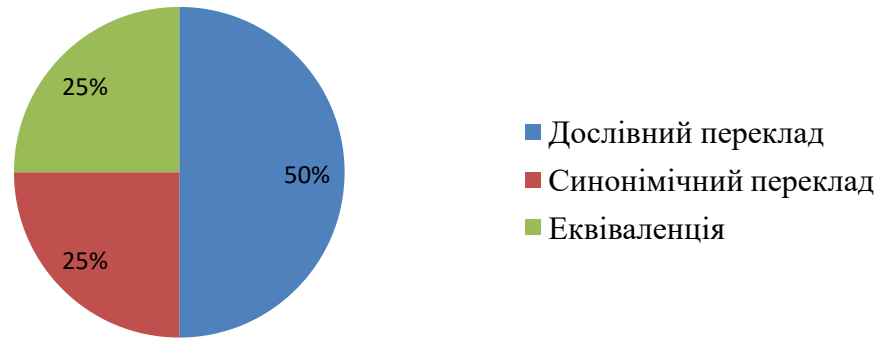

Рис. 3.3. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів, що пом'якшують вікову дискримінацію

Отже, основним шляхом відтворення евфемізмів, що пом'якшують вікову дискримінацію, є дослівний переклад.

3.4. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів на найменування статевих відносин і дій, їм супутніх

Опрацювавши лексичний матеріал італійських кінофільмів, що стосується евфемізмів на найменування статевих відносин і дій, їм супутніх, зокрема 13 одиниць, були виявлені такі перекладацькі трансформації: цілісне перетворення, адаптація, генералізація, еквіваленція, додавання, диференціація, зміна порядку слів та дослівний переклад.

Цілісне перетворення – коли при перекладі словосполучення, смислової групи або речення не представляється можливим відштовхнутися від словникових відповідностей або контекстуальних значенні окремих слів, але необхідно зрозуміти смислове значення усього цілого, що перекладається, та "перекладати" його українськими словами, іноді дуже далекими від слів оригіналу, ми прибігаємо до прийому цілісного переосмислення [35, с. 55] : – *Pensavo che tu fino ad oggi non hai mai fatto l'amore.* – *Sì, è vero. Però ho letto molti libri.* – – *Tu ж не знаєш, що робити з жінкою у ліжку.* – *Я прочитав багато книжок.* [див. дод. А, № 23]; – *Dentista o non dentista, come ve lo spiegate che non si vede più in giro!* – *E si vede che c'ha troppo da fare!* – – *І все ж цікаво, чому її давно не видно на вулиці!* – *Дантист заліплює їй дірку!* [див. дод. А, № 57]; *Mentre tutti*

*la spogliavano con gli occhi. Il tenente e il dentista... facevano i fatti. – Дантист оскаженив! Виявилось, що лейтенант чистив його дамі труби. [див. дод. А, № 59]; *Due settimane dopo il matrimonio, il marito rientra al corpo, scoppia la Guerra e chi ce la mette la mano sul fuoco che lei già non c'ha un altro? – Ніно привіз її з села разом з глухим батьком, прожили місяць, і Ніно призвали. Хто закладеться, що вона спить одна? [див. дод. А, № 54];**

Адаптація: *Bello dev'essere a starci in mezzo alle cosce! – За одну годину з нею я б повісився!* [див. дод. А, № 49];

Генералізація – це заміна одиниці ВМ, що має вужче значення, одиницею МП з ширшим значенням, тобто перетворення, зворотне конкретизації. Створювана відповідність виражає родові поняття, що включає початкове видове. Використання слова із загальнішим значенням позбавляє перекладача від необхідності уточнювати, що саме суботу або неділю має на увазі автор, кажучи про "уікенд". Іноді конкретне найменування якого– небудь предмета нічого не говорить рецептору перекладу або нерелевантно в умовах цього контексту [51] : – *Ora però non ci un pozzu pagari. – Non ce n'è problema signora. Può pagare coi capiddi che ave, picché so beddi! – – Я поки що без грошей.– Це не біда, синьйоро. Думаю, ми знайдемо спосіб розплатитися. [див. дод. А, № 61];*

Еквіваленція: *Io credo che esistano dei momenti di desiderio e di passione. Impulsi irrefrenabili, momenti di tormento in cui la carne si sgretola. – Я знаю, часом настають миті нестримного бажання і хиті. Неконтрольовані імпульси, хвилини муки, коли плоть охоплює незборима жага. [див. дод. А, № 14]; *Ormai pure con i tedeschi se la fa! – Тепер вона плутається з німцями. [див. дод. А, № 63];**

Додавання – цей прийом перекладу передбачає необхідність додавання лексичних одиниць відповідно до норм мови перекладу [64] : *Carnuccia fresca! – Хто у нас тут? Свіженьке м'ясе. [див. дод. А, № 65];*

Диференціація: *Le due pulle dice che corrono da una stanza all'altra, e soddisfano fino a cinque ufficiali, tutti in una botta. – Ці дві новії бігають з номера в номер, я тобі точно кажу, і обслуговують по дюжині офіцерів за день. [див. дод. А, № 64];*

Додавання(I) + диференціація(II): *Chi è, è il prossimo fortunate(I) si sta già ammolando il coltello.(II) Si, la minchia si sta ammolando!* – *Думаю, наступний у черзі до Малени(I) вже придумав план.(II) У штанах усі його плани!* [див. дод. А, № 60];

Зміна порядку слів чи перестановка – вид перекладацької трансформації, що полягає в зміні порядку прямування мовних елементів у тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу [52] : *È più popolare lei della banca.* – *Вона популярніша за банк.* [див. дод. А, № 90];

Дослівний переклад: *Dai, Gismondo, qualche volta succede, no? Qualche volta...* – *Так, Джізмондо, іноді таке трапляється...* [див. дод. А, № 95];

Результати дослідження перекладацьких трансформацій евфемізмів на найменування статевої відносин і дій, їм супутніх представлено в табл. 3.4:

Таблиця 3.4

Результати аналізу евфемізмів на найменування статевої відносин і дій, їм супутніх

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць – 13
Цілісне перетворення	4
Адаптація	1
Генералізація	1
Еквіваленція	2
Додавання	1,5
Диференціація	1,5
Зміна порядку слів	1
Дослівний переклад	1

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій евфемізмів на найменування статевих відносин і дій, їм супутніх (див. рис. 3.4. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів на найменування статевих відносин і дій, їм супутніх):

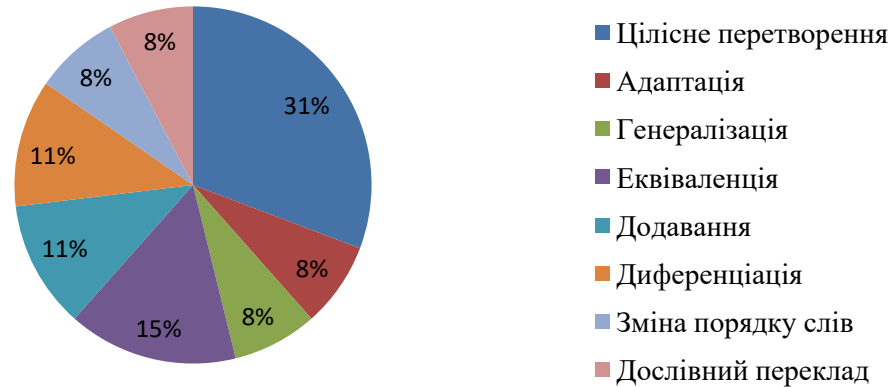

Рис. 3.4. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів на найменування статевих відносин і дій, їм супутніх

Таким чином, основним шляхом відтворення евфемізмів на найменування статевих відносин і дій, їм супутніх є цілісне перетворення. У певних випадках одночасно застосовуються декілька трансформацій при перекладі, наприклад додавання та диференціація.

3.5. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів на позначення частин тіла, пов'язаних з «тілесним низом»: чоловічих та жіночих органів

Опрацювавши лексичний матеріал італійських кінофільмів, що стосується евфемізмів на позначення частин тіла, пов'язаних з «тілесним низом»: чоловічих та жіночих органів, зокрема 4 одиниці, були виявлені такі перекладацькі трансформації: синонімічний переклад, вилучення (опущення) та цілісне перетворення.

Синонімічний переклад: *Il mio un cannone di contraerea è.* – *У мене просто базука.* [див. дод. А, № 50];

Вилучення (опущення): *Che ci fai a una fimmina cu 8 pollici? Ci fai solo il solletico con otto pollici. Вісім – це дурниця. Просто полоскотати жінку.* [див. дод. А, № 51];

Цілісне перетворення: *Scopa! Altro che solletico, io pure le mutanne ci sfonno a Malèna! – Торпеда! Моя субмарина розірве Малену навпіл.* [див. дод. А, № 52]; *Una vedova che l'ha già provato, dopo non ne può più fare a meno! – Була б гайка – болт знайдеться.* [див. дод. А, № 56]

Результати дослідження перекладацьких трансформацій евфемізмів на позначення частин тіла, пов'язаних з «тілесним низом»: чоловічих та жіночих органів представлено в табл. 3.5:

Таблиця 3.5

Результати аналізу евфемізмів на позначення частин тіла, пов'язаних з «тілесним низом»: чоловічих та жіночих органів

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць – 4
Синонімічний переклад	1
Вилучення (опущення)	1
Цілісне перетворення	2

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій евфемізмів на позначення частин тіла, пов'язаних з «тілесним низом»: чоловічих та жіночих органів (див. рис. 3.5. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів на позначення частин тіла, пов'язаних з «тілесним низом»: чоловічих та жіночих органів):

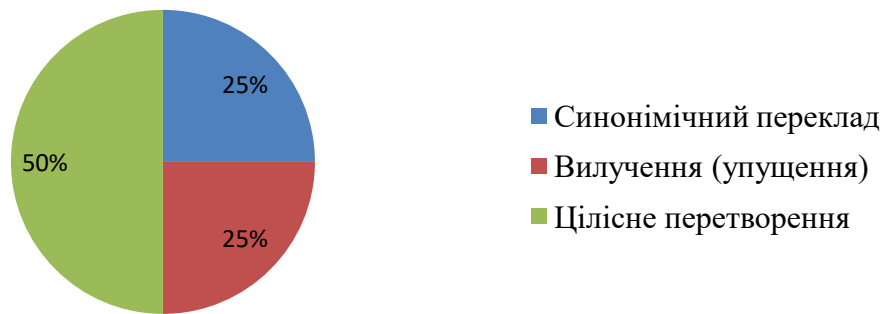

Рис. 3.5. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів на позначення частин тіла, пов'язаних з «тілесним низом»: чоловічих та жіночих органів

Отож, основним шляхом відтворення евфемізмів на позначення частин тіла, пов'язаних з «тілесним низом»: чоловічих та жіночих органів є цілісне перетворення.

3.6. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів, що служать прикриттям агресивних військових (чи фізичних) дій; найменування державних і військових таємниць і секретів: об'єктів, заводів, баз, зброї, секретів фірми

Опрацювавши лексичний матеріал італійських кінофільмів, що стосується евфемізмів що служать прикриттям агресивних військових (чи фізичних) дій; найменування державних і військових таємниць і секретів: об'єктів, заводів, баз, зброї, секретів фірми, зокрема 7 одиниць, були виявлені такі перекладацькі трансформації, як адаптація, дослівний переклад, калькування, цілісне перетворення та зміна порядку слів.

Адаптація: *Il pesce è nella rete. – Рибка на гачку.* [див. дод. А, № 81]; *Accussi a finisci di cusciari, buttanazza! – Зараз ми тобі пір'ячко обскубаємо.* [див. дод. А, № 66];

Дослівний переклад: *Avrò presto notizie del regalo. – Скоро будуть новини щодо подарунка.* [див. дод. А, № 82]; *Abbiamo l'esplosivo. Domani facciamo la festa. – Вибухівка в на є. Завтра влаштуємо свято.* [див. дод. А, № 101];

Дослівний переклад + Калькування – спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин – морфем або слів (у випадку

стійких словосполучень) – їх лексичними відповідниками в мові перекладу. Сутність калькування полягає у створенні нового слова або сталого поєднання в мові перекладу, що копіює структуру вихідної лексичної одиниці [30, с. 138] : *Il capo dei barbari disse: – Ehi, barba... cosa fanno i Romani? – Stanno sdraiati e con una mano mangiano l'uva. – E con l'altra? – (...) – Hanno tutte le mani occupate? – Tutte. – Andiamo!* – *Головний варвар сказав: – Агов, бороданю, слухай, а що там роблять римляни? – Лежать і однією рукою їдять виноград. – А другою рукою? – (...) – То у них усі руки зайняті? – Всі. – Ходімо!* [див. дод. А, № 29];

Цілісне перетворення: *A signora è servita. – Тепер вона гарна.* [див. дод. А, № 67];

Зміна порядку слів: – *No, scusa.Volevo vedere la mentalità, bravo.– La mentalità te la do io, va bene? – – Вибачте! Просто розумова робота. – Я покажу тобі інтелектуальну роботу.* [див. дод. А, № 73]

Результати дослідження перекладацьких трансформацій евфемізмів, що служать прикриттям агресивних військових (чи фізичних) дій; найменування державних і військових таємниць і секретів: об'єктів, заводів, баз, зброї, секретів фірми представлено в табл. 3.6:

Таблиця 3.6

Результати аналізу евфемізмів, що служать прикриттям агресивних військових (чи фізичних) дій; найменування державних і військових таємниць і секретів: об'єктів, заводів, баз, зброї, секретів фірми

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць – 7
Адаптація	2
Дослівний переклад	2,5
Калькування	0,5
Цілісне перетворення	1
Зміна порядку слів	1

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій евфемізмів, що служать прикриттям агресивних військових (чи фізичних) дій; найменування державних і військових таємниць і секретів: об'єктів, заводів, баз, зброї, секретів фірми (див. рис. 3.6. Відсоткове співвідношення способів перекладу трансформацій евфемізмів, що служать прикриттям агресивних військових (чи фізичних) дій; найменування державних і військових таємниць і секретів: об'єктів, заводів, баз, зброї, секретів фірми):

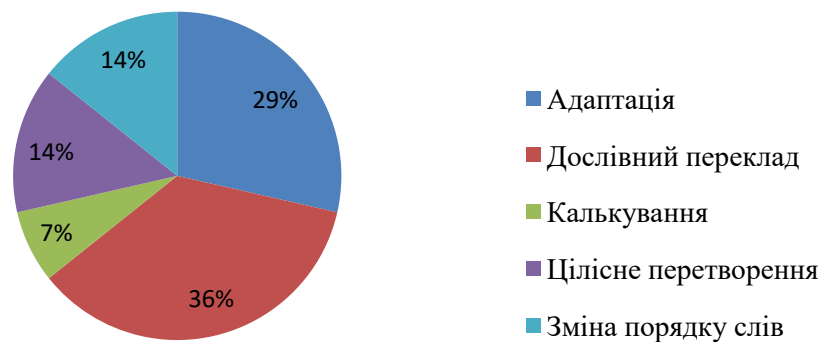

Рис. 3.6. Відсоткове співвідношення способів перекладу трансформацій евфемізмів що служать прикриттям агресивних військових (чи фізичних) дій; найменування державних і військових таємниць і секретів: об'єктів, заводів, баз, зброї, секретів фірми

Таким чином, основним шляхом відтворення евфемізмів, що служать прикриттям агресивних військових (чи фізичних) дій; найменування державних і військових таємниць і секретів: об'єктів, заводів, баз, зброї, секретів фірми є дослівний переклад. У певних випадках одночасно застосовуються декілька трансформацій при перекладі, наприклад калькування та дослівний переклад.

3.7. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів, що позначають смерть та хвороби

Опрацювавши лексичний матеріал італійських кінофільмів, що стосується евфемізмів, що позначають смерть та хвороби, зокрема 3 одиниці, були виявлені

такі перекладацькі трансформації, як вилучення (опущення) та дослівний переклад.

Вилучення (опущення): *Nonno Checco... Poi è andato in cielo.* – Дідусь Кекко ... *A tener він на небі.* [див. дод. А, № 83]; *Anch'io avevo una famiglia bella come la tua, una madre e un padre meravigliosi, una casa accogliente, ma un giorno, una maledetta bomba me li ha portati via.* – У мене була прекрасна родина, так само як і в тебе, чудові батько та мати, теплий будинок, але одного разу бомба забрала в мене це все. [див. дод. А, № 102];

Дослівний переклад: *Poi si rassereni, sennò il suo cuore fa i capricci.* – Розслабтеся, інакше ваше серце почне вередувати. [див. дод. А, № 76]

Результати дослідження перекладацьких трансформацій евфемізмів, що позначають смерть та хвороби представлено у табл. 3.7:

Таблиця 3.7

Результати аналізу евфемізмів, що позначають смерть та хвороби

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць – 3
Вилучення (опущення)	2
Дослівний переклад	1

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій евфемізмів що позначають смерть та хвороби (див. рис. 3.7. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів, що позначають смерть та хвороби):

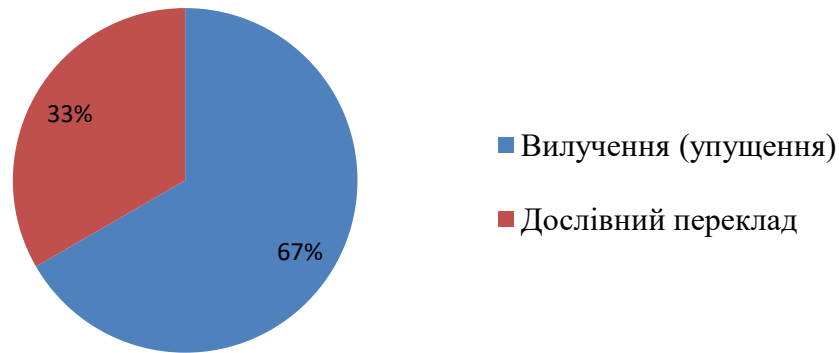

Рис. 3.7. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів, що позначають смерть та хвороби

Таким чином, основним шляхом відтворення евфемізмів, що позначають смерть та хвороби є вилучення.

3.8. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів на позначення низького соціального статусу

Опрацювавши лексичний матеріал італійських кінофільмів, що стосується евфемізмів на позначення низького соціального статусу, зокрема 5 одиниць, були виявлені такі перекладацькі трансформації, як додавання, вилучення (опущення), дослівний переклад, транспозиція та цілісне перетворення.

Додавання(I) + вилучення (опущення)(II): – *Tua figlia va a cena con un conducente di autobus. – Che carini... Quando ci siamo conosciuti, mi hai portato in un ristorante magiaro! C'erano dei violinisti, suonavano... – Io non ero un conducente di autobus, ero un principe ereditario.*(II) – – Твоя донька іде вечеряти з водієм автобуса. – Як романтично, коли ми познайомилися ти теж повів мене у ресторан, там були скрипалі, вони грали... – До чого тут це(I), я ж був не водій автобуса, а принц!(II) [див. дод. А, № 32];

Дослівний переклад: *Vorrebbe veramente sposare mia figlia? – (...) – E' inaudito! Cristina ha molti pretendenti. Nobili, industriali, armatori, fabbricanti delle pistole e, persino, un petroliere. Lei che fa? – Sono autobussiere. – (...) – Non è la ragazza per te. – – I що, Ви справді хочете одружитися з моєю донькою? – (...) – Знаєте, це не чувано. На руку моєї доньки багато претендентів, дворяни,*

промисловці, судновласники, виробники гармат, навіть нафтопромисловці. А Ви хто? – Я водій автобуса. – (...) – Ця дівчина не для тебе. [див. дод. А, № 39];

Транспозиція: – *Un ricevimento. – Sì. – Allora verrò lì. – Veramente è un pranzo a invite con tante personalità, cardinali, ambasciatori. – Allora invitami. – Ti senti in grado di stare in mezzo a tante persone importanti?* – – *Прийом. – Так, точно. – Ну, тоді і я прийду. – Щиро кажучи, щоб прийти треба мати запрошення, це захід для важливих осіб, кардиналів, послів. – І мене запроси. – Ти думаєш, що ти зможеш спілкуватися з такими важливими людьми?* [див. дод. А, № 41];

Цілісне перетворення: *Non potremo sposarci mai. Credimi. Non possiamo proprio.* – *Ми ніколи не зможемо одружитися, повір. Цього ніколи не буде.* [див. дод. А, № 46];

Вилучення (опущення): *E tu mi pare che troppo piccolo per portare i pantaloni lunghi.* – *Це ти ще малий, аби носити довгі штани.* [див. дод. А, № 53]

Результати дослідження перекладацьких трансформацій евфемізмів на позначення низького соціального статусу представлено у табл. 3.8:

Таблиця 3.8

Результати аналізу евфемізмів на позначення низького соціального статусу

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць – 5
Додавання	0,5
Дослівний переклад	1
Транспозиція	1
Цілісне перетворення	1
Вилучення (опущення)	1,5

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій евфемізмів на позначення низького соціального статусу (див. рис. 3.8. Відсоткове

співвідношення способів перекладу евфемізмів на позначення низького соціального статусу):

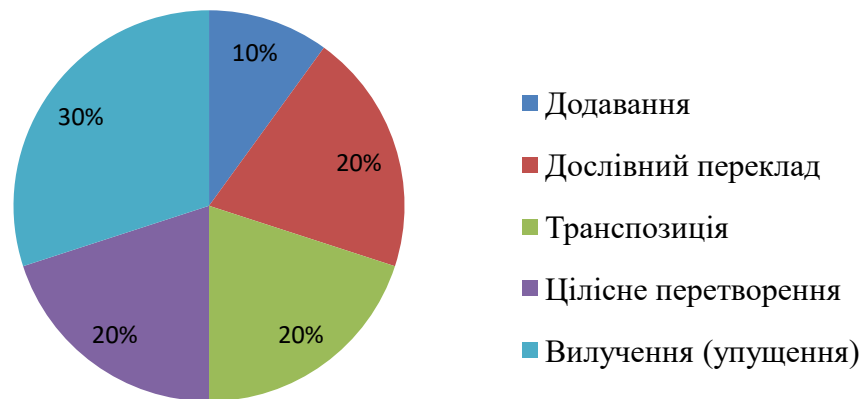

Рис. 3.8. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів на позначення низького соціального статусу

Таким чином, основним шляхом відтворення евфемізмів на позначення низького соціального статусу є вилучення. У певних випадках одночасно застосовуються декілька трансформацій при перекладі, наприклад додавання та вилучення.

3.9. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів, що пов'язані з бідністю і важким матеріальним становищем

Опрацювавши лексичний матеріал італійських кінофільмів, що стосується евфемізмів, що пов'язані з бідністю і важким матеріальним становищем, зокрема 2 одиниці, були знайдені такі перекладацькі трансформації, як транспозиція та синонімічний переклад.

Транспозиція: *Lo sai quanto prendo io di pensione?* – *Tu знаєш, яка у мене пенсія?!* [див. дод. А, № 93];

Синонімічний переклад: – *Hai da cambiare un corax? – Cos'è? – Un corax. – Ma è d'oro! Quanto vale? – 800.000 lire. Me lo cambi? – Ora non ho spiccioli. – Розміняєш мені Копакс? – Що це? – Копакс. – Він золотий? – Так. – Скільки коштує? – Вісімсот тисяч лір. Розміняєш? – Немає з собою дрібних грошей.* [див. дод. А, № 27]

Результати дослідження перекладацьких трансформацій евфемізмів, що пов'язані з бідністю і важким матеріальним становищем, представлено у табл. 3.9:

Таблиця 3.9

Результати аналізу евфемізмів, що пов'язані з бідністю і важким матеріальним становищем

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць – 2
Транспозиція	1
Синонімічний переклад	1

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій евфемізмів, що пов'язані з бідністю і важким матеріальним становищем (див. рис. 3.9. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів, що пов'язані з бідністю і важким матеріальним становищем):

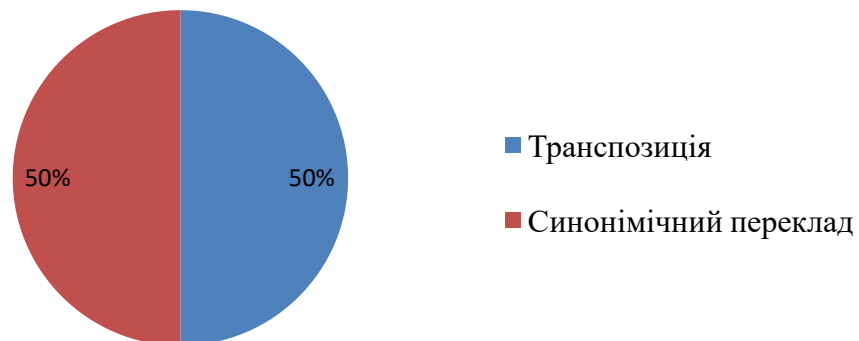

Рис. 3.9. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів, що пов'язані з бідністю і важким матеріальним становищем

Таким чином, основними шляхами відтворення, що пов'язані з бідністю і важким матеріальним становищем є транспозиція та синонімічний переклад.

3.10. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів, що пов'язані з негативними наслідками в соціально– економічній сфері

Опрацювавши лексичний матеріал італійських кінофільмів, що стосується евфемізмів, що пов'язані з негативними наслідками в соціально– економічній сфері, зокрема 13 одиниць, було виявлено такі перекладацькі трансформації, як дослівний переклад, конкретизація, еквіваленція, антонімічний переклад, зміна порядку слів, вилучення (опущення) та синонімічний переклад.

Дослівний переклад: *Allora, Checco, si tratta del tuo lavoro. Ti mandiamo a casa. – Тож, Кекко, питання про твою роботу. Mi відправимо тебе додому. [див. дод. А, № 96]; – *No deciso di comprare un'altra macchina. – Che macchina? – Una calcolatrice elettronica. Fa il lavoro di tre ragionieri in metatempo. – Я куплю іншу машину. – Яку? – Електронний калькулятор. Працює за трьох бухгалтерів і вдвічі швидше.* [див. дод. А, № 18]; – *Carobianco Stefano. – Chi è? – Prozio di mia madre, sta all'ufficio tecnico del Comune. – Che vuoi dire? – Un giorno capirai tante cose di questo Paese. – Каоб'яно Стефано. – Хто це? – Двоюрідний дід моєї матері, працює в технічному відділі в уряді. – Про що ти говориш? – Коли– небудь ти багато чого зрозумієш про цю країну.* [див. дод. А, № 84];*

Конкретизація – заміна слова або словосполучення вихідної мови (далі ВМ) з ширшим предметно– логічним значенням словом і словосполученням мови перекладу (далі МП) з вузьким значенням. В результаті застосування цієї трансформації створювана відповідність і початкова лексична одиниця опиняються в логічних стосунках включення: одиниця ВМ виражає родове поняття, а одиниця МП – видове поняття, що входить в неї [36] : *Ci dispiace tantissimo, ma domani è il tuo ultimo giorno. – Нам дуже шкода, але завтра твій останній робочий день. [див. дод. А, № 97]; ... *suggerisco di acquistare una macchina. Una spremitrice diesel cha fa il lavoro di tre uomini in metatempo! – E la famiglia dei venti ragazzi che non assumiamo? – Il progresso è crudele! – ... я раджу вам купити техніку. Прес фірми «Дизель» працює за трьох і вдвічі швидше. – А що робити з сім'ями безробітних фермерів? – Прогрес жорстока річ!* [див. дод. А, № 17];*

Еквіваленція: – *Ragazzi, c'è stato qualche disservizio, qualche mancanza? – No, tutto perfetto. È che mancano i fondi, allora non possiamo ottemperare ai nostri*

*impegni. Di sicuro con le tue capacità e le tue doti, troverai senz'altro altri lavori e allora... buona fortuna! – Я що погано працюю? Не підходжу вам? – Ні, все чудово. Справа у грошовому фонді, ми не можемо виконувати наші зобов'язання. Але з твоїми можливостями та талантами, ти знайдеш іншу роботу. Так що... удачі. [див. дод. А, № 98]; *Ci vorrebbe...un ruolo più consono alle sue capacità.* – Потрібно знайти більш підходяще застосування його здібностей. [див. дод. А, № 79]; *Console, io aspetto un finanziamento di 50 miliardi... e Lei mi porta una scimmia!?* – *Пробачте, Консуле, йдеться про 50 мільярдів лір, а Ви приносите мені мавпу!?* [див. дод. А, № 37];*

Антонімічний переклад – це лексична трансформація, при якій створюється заміна ствердної форми в оригіналі на негативну форму в перекладі або, навпаки, негативної на ствердну супроводжується заміною лексичної одиниці ВМ на одиницю МП з протилежним значенням. У англо– українських перекладах ця трансформація застосовується особливо часто, коли в оригіналі негативна форма спожита із словом, що має негативний префікс. У рамках антонімічного перекладу одиниця ВМ може замінюватися не лише прямо протилежною одиницею МП, але й іншими словами та поєднаннями, що виражають протилежну думку. Латишев Л.К. зазначає, що застосування антонімічного перекладу нерідко поєднується з використанням інших трансформацій (лексичних або граматичних) [35, с. 32] : *Oggi non è una bella giornata per Checco. Da domani non lavorerà più con noi.* – Сьогодні поганий день для Кекко. З завтрашнього дня ми з ним більше не працюємо. [див. дод. А, № 99]; – *Siamo rovinati.* – Non ci resta altro che la carta Krupp. – – Ми розорені. – Варто розіграти карту Крупа. [див. дод. А, № 45]

Зміна порядку слів: *Gli mandiamo subito un accertamento della Finanza.* – Фінансова поліція проведе перевірку. [див. дод. А, № 71];

Вилучення (опущення): – *Io procedo al sequestro del mezzo.* – (...) – *Maresciallo, la prego, dobbiamo suonare.* – *Bene. Forse possiamo metterci d'accordo tra gentiluomini.* – – Я змушений конфіскувати ваш автомобіль. – (...) – Офіцер, у нас виступ. – Тоді ми можемо укласти угоду. [див. дод. А, № 89];

Синонімічний переклад: – *Ti piace il mio vestito? E' un Finkleman. – Quanto costa? – Tre milioni. – Tre milioni? Dovremmo limitare le spese. – – Подобається моя сукня? Це від Фінклмана. – Скільки коштує? – Три мільйони. – Три мільйони? Тобі не здається, що нам варто скоротити витрати?* [див. дод. А, № 38];

Результати дослідження перекладацьких трансформацій евфемізмів, що пов'язані з негативними наслідками в соціально– економічній сфері, представлено у табл. 3.10:

Таблиця 3.10

Результати аналізу евфемізмів, що пов'язані з негативними наслідками в соціально– економічній сфері

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць – 13
Дослівний переклад	3
Конкретизація	2
Еквіваленція	3
Антонімічний переклад	2
Зміна порядку слів	1
Вилучення (опущення)	1
Синонімічний переклад	1

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій евфемізмів, що пов'язані з негативними наслідками в соціально– економічній сфері (див. рис. 3.10. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів, що пов'язані з негативними наслідками в соціально– економічній сфері):

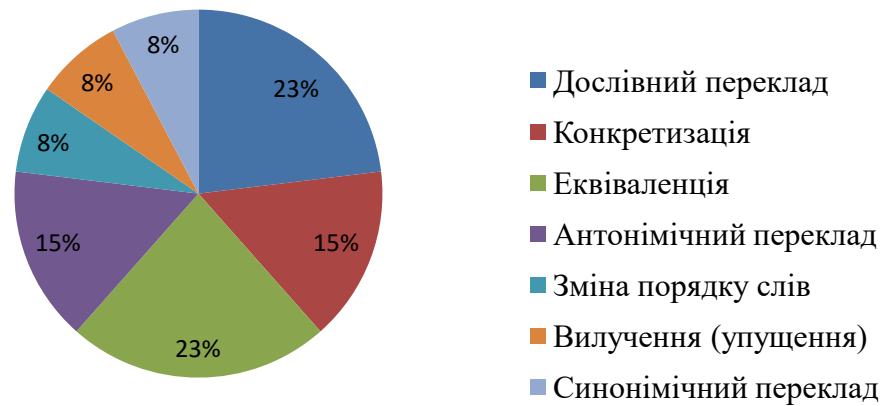

Рис. 3.10. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів, що пов'язані з негативними наслідками в соціально-економічній сфері)

Таким чином, основними шляхами відтворення, евфемізмів що пов'язані з негативними наслідками в соціально– економічній сфері є дослівний переклад та еквіваленція.

3.11. Кількісний аналіз перекладу політичних евфемізмів, що відносяться до збройних конфліктів

Опрацювавши лексичний матеріал італійських кінофільмів, що стосується евфемізмів, що відносяться до збройних конфліктів, зокрема 4 одиниці, були виявлені такі перекладацькі трансформації, як дослівний переклад, цілісне перетворення, додавання, логізація, антонімічний переклад, зміна порядку слів, синонімічний переклад.

Дослівний переклад + Цілісне перетворення(I) + додавання(II): *Faccio un esempio. Ci sono due autobus. C'è una strada stretta. Molto strettissima. Quello di destra dice: "Io non mi fermo". Neanche quello di sinistra dice vuole fermarsi.(I) Quello di destra dà gas per spaventarlo. Quello di sinistra lo capisce e inserisce la quarta (II). E così... Conseguenza: 40 morti e 80 feriti, salvo complicazioni. Chi paga le conseguenze sono sempre i passeggeri... e i passeggeri sono il popolo. – Наприклад, є два автобуси. Є вузька вулиця, дуже вузька. Правий каже: «Я не зупинюсь». Лівий говорить: «Якщо він не гальмує, навіщо мені це робити?» (I) І що робить*

правий, газує, щоб його налякати. Лівий це розуміє вмикає четверту передачу(II) і тоді... Наслідок: 40 загиблих, і 80 поранених, зокрема і важко поранених. І хто за все це розплачується? Завжди пасажери, а пасажери – це народ. [див. дод. А, № 43];

Логізація – це спосіб перекладу шляхом заміни емоційно– експресивної або етномаркованої одиниці мови оригіналу стилістично нейтральним її відповідником у мові перекладу, що усуває або послаблює естетичну функцію першотвору [45, с. 32] ; + Антонімічний переклад: *Già nel '37, dopo le grandi manovre, il Duce ce lo disse chiaro e tondo che qui in Sicilia i rossi cu' 'sta minchia che riuscivano a sbarcare. E all'epoca i nostri amici germanici qui, mosche bianche erano! Oggi non si contano! – Кілька років тому Дуче обіцяв, що нацисти ніколи не з'являться на Сицилії. А тепер що?! Ми стали казармою для німецьких друзів. Їх більшає з кожним днем.* [див. дод. А, № 62];

Зміна порядку слів: *Vossìa ha ragione, non sono eroi quelli che hanno fatto la guerra per difendere a voialtri miserabili... – Це точно! Ті, хто бився на війні заради вас, покидьків, зовсім не герої.* [див. дод. А, № 68];

Синонімічний переклад + зміна порядку слів: – *Dovevamo distruggere la loro storia. – Tranquillo. A quello ci pensa Checco. – – Ми повинні були знищити їх історію. – Не турбуйся. Кекко подбає про це.* [див. дод. А, № 103]

Результати дослідження перекладацьких трансформацій евфемізмів, що відносяться до збройних конфліктів, представлено у табл. 3.11:

Таблиця 3.11

Результати аналізу евфемізмів, що відносяться до збройних конфліктів

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць – 4
Дослівний переклад	0,(3)
Цілісне перетворення	0,(3)
Додавання	0,(3)

Антонімічний переклад	0,5
Логізація	0,5
Зміна порядку слів	1,5
Синонімічний переклад	0,5

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій евфемізмів, що відносяться до збройних конфліктів (див. рис. 3.11. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів, що відносяться до збройних конфліктів):

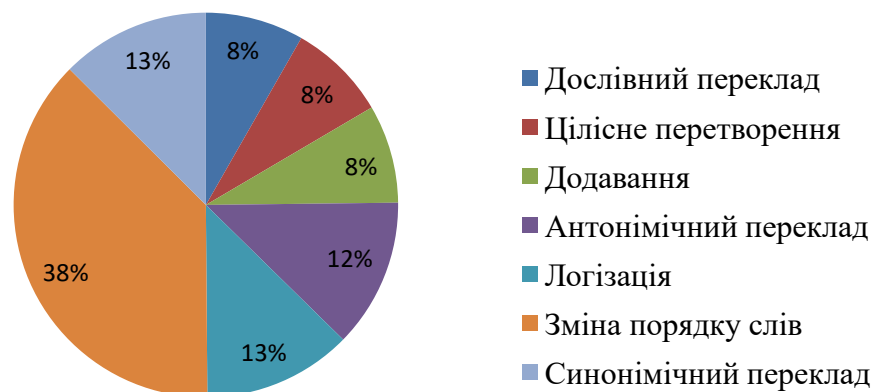

Рис. 3.11. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів, що відносяться до збройних конфліктів

Таким чином, основним шляхом відтворення, евфемізмів, що відносяться до збройних конфліктів є зміна порядку слів. У певних випадках одночасно застосовуються декілька трансформацій при перекладі, наприклад дослівний переклад, цілісне перетворення та додавання; логізація та антонімічний переклад; синонімічний переклад та зміна порядку слів.

3.12. Кількісний аналіз перекладу евфемізмів на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються

такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності і т. д.

Опрацювавши лексичний матеріал італійських кінофільмів, що стосується евфемізмів на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності і т. д., зокрема 34 одиниці, були виявлені такі перекладацькі трансформації, як додавання, логізація, синонімічний переклад, транспозиція, еквіваленція, калькування, зміна порядку слів, конкретизація, вилучення (опущення), модуляція, дослівний переклад, цілісне перетворення та описовий переклад.

Додавання: – *Pronto, Barnaba, sono Elvira. – Non ci sono. – Dovevi portarmi a ballare. Perché non sei venuto? – Se non ci sono, come posso risponderti?* – – *Алло, Барнабо, це Ельвіра. – Мене немає вдома. – Ти хотів піти зі мною танцювати, чому ти не прийшов на побачення, я тебе чекала тебе? – Якщо мене немає вдома, як я можу відповісти!?* [див. дод. А, № 40]; *No, perché to con Farah pensavo: si ridò guardare al futuro. Invece a casa.* – *Знаєш, з Фарою я думав, що дивлюся у майбутнє, а виявилось навпаки – повертаюсь додому.* [див. дод. А, № 100]; – *Ti sposo lo stesso. – (...) – A papà quando lo diciamo? – Dopo le nozze. – Io glielo direi dopo il terzo figlio.* – – *Я все одно за тебе вийду. – (...) – А татові коли про це скажемо? – Після весілля. – Непогана ідея. Я б сказав, після третьої дитини.* [див. дод. А, № 47]; *Ora te ne puoi entrare, è passata! – Бігом додому, гульти–nano, парад скінчився!* [див. дод. А, № 55]; *На un caratteraccio, un vero caratteraccio (На un brutto carattere).* – *У нього кєпський характер! (1); Attenta, signorina, è amabile, ma traditore.* – *Обережніше, синьйорино, це вино приємне, але підступне.* [див. дод. А, № 34];

Логізація: – *Io ti ho salutato? – Che diamine.* – – *Я що з тобою вітався? – Вмієш же ти псувати настрій.* [див. дод. А, № 16]; *E tu, sei mai stato innamorato? – Fino a oggi mai sul serio. – Tu sei innamorato? Mi fa piacere. E di chi? – Mi prendi in giro?* – – *А ти, ти ніколи не був закоханий? – До сьогодні серйозно ніколи. – Як*

добре. Я рада. Ти закоханий. Мені дуже приємно. А в кого? – Ти смієшся? Хіба не зрозуміло? [див. дод. А, № 30];

Синонімічний переклад: – *Prevede il future anche Lei?* – Sì. – *E che cosa prevede?* – *Che la sua minestra si raffredderà, se continua chiacchierare.* – – *Ви також передрікаєте майбутнє?* – Так. – *I що саме ви передрікаєте.* – *Що ваш суп охолоне, якщо й далі розмовлятимете.* [див. дод. А, № 20];

Транспозиція: – *Elia, dove vai?* – *Vado da Ernesto.* – *Ma ha la polmonite!* – *Ti ho chiesto come sta?* – – *Еліа, ти куди?* – *До Ернесто.* – *У нього пневмонія!* – *Я що питаю тебе про його самопочуття?* [див. дод. А, № 21];

Еквіваленція: – *Sei libera Lunedì alle cinque?* – Sì. – *Peccato. Ho un impegno. Facciamo alle sei?* – *Per me va bene. Per te!?* – *E per te?* – *Anche per me.* – – *Tu вільна у понеділок о п'ятій?* – Так. – *Шкода я буду зайнятий. Може о шостій?* – *Мені це підходить.* – *Підходить?* – *О боже, а тобі?* – *Мені теж.* [див. дод. А, № 24]; *Un giorno sono tornato. Già mi manca la trincea.* – *Всього один день. І я сумую по окопах.* [див. дод. А, № 86]; *Questi sono razzi. Razzi! Hai presente Ramadan?* *Loro no!* – *Усі з глузду з'їхали. Ти знаєш, що таке Рамадан? А вони – ні!* [див. дод. А, № 91]; – *Dov'è?* – *Ehm... L'ho mandato in missione speciale.* – – *Де він?* – *Ем .. Я відправив його на спецзавдання.* [див. дод. А, № 80]; *Lo devi scusare. Lui è fatto così. E un orso selvatico.* – *Будь ласка, не сердтись на нього.* *Такий він є. Наче ведмідь з лісу.* [див. дод. А, № 19];

Калькування: *Se vuoi essere uno dei nostril statti muto e talia.* – *Якщо хочеш бути з нами, мовчи і дивись.* [див. дод. А, № 48]; – *Compra', 'a macchina?* – *Sicurezza. Il vescovo dov'è?* – *È di là. Guarda a chistu!* – – *Машина!?* – *Охорона! Де єпископ?* – *Там. Ви тільки подивіться на нього!* [див. дод. А, № 74]; – *I Romani e le Sabine si amano subito.* – *Ma io non sono una Sabina.* – – *Римляни і сабінянки покохали один одного.* – *Але я не сабінянка.* [див. дод. А, № 28];

Зміна порядку слів: *Perché? Siamo tutti geni qua?* – *Да?! Тут усі просто генії.* [див. дод. А, № 85]; *Per questo mese ho conosciuto già troppa gente.* – *Я і так з багатьма познайомився цього місяця.* [див. дод. А, № 4]; – *Lei curva sempre così?* – *Solo quando sono in curva.* – – *Ви завжди так повертаєте?* – *Ні, тільки на*

поворотах. [див. дод. А, № 25]; *Tu e io potremmo sposarci solo se nevicasse in agosto.* – Знаєш, ми с тобою одружимося тільки якщо в серпні піде сніг. [див. дод. А, № 33];

Конкретизація + зміна порядку слів: *Bisogna parlare con le bestie, non sono uomini!* – З тваринами можна домовитися, це ж не люди. [див. дод. А, № 15];

Вилучення (опущення): – *Spegnila.* – *No, non la spengo.* – No, Checco, lasciala dormire. – – Вимкни світло. – Ні. – Нехай вона поспить. [див. дод. А, № 92]; – *Pietro sono tre giorni ormai ca non mangia!* – In Unione Sovietica non mangiano mai. – – П'єтро, він не їсть уже три дні. – У Союзі взагалі не їдять, і нічого! [див. дод. А, № 58];

Модуляція (або смислове узгодження) – заміна слова / словосполучення мови– джерела одиницею мови перекладу, значення якої впізнається не на базі словарних відповідностей, а логічно виводиться із контексту [62] : – *È la seconda volta che tenta il concorso nell'Arma?* – *La terza.* – *La terza? Ah! Qui c'è l'aggravante della recidiva, allora.* – – Це ваша друга спроба вступити до Службу охорони? – *Третья.* – *Третья? Так він уже рецидивіст.* [див. дод. А, № 70];

Дослівний переклад: *Chi non è mai stato preso sul naso da un professore alle superiori?* – Хто не водив за ніс шкільного вчителя? [див. дод. А, № 72]; *Niente minigonne, niente scollature né braccia scoperte. Serietà!* – Ні міні– спідниць, ні вирізів, ні відкритих рук. [див. дод. А, № 75]; *Te lo dico sempre: quando vieni nel meridione, è come tornare nel medioevo, cappa e spada.* – Я завжди говорив: приїхати на південь – це все одно, що зануритися в середні віки, плащ і кинджал. [див. дод. А, № 88]; – *No! A Lei niente. Il vino le dà alla testa.* – Ні, ні. Їй не треба. Потім вино вдарить їй у голову. [див. дод. А, № 42]

Цілісне перетворення: *Non va d'accordo con nessuno.* – У нього немає друзів. [див. дод. А, № 2]; *As essere sinceri non è uscito un ritratto incoraggiante!* – Загалом, не надто позитивні речі! [див. дод. А, № 5]; *Hai due nasi e quattro occhi!* – Non bere più vino! – – У тебе два носи і чотири ока. – Дівчино, обережніше з вином. [див. дод. А, № 35];

Описовий переклад (експлікація) – лексико– граматична трансформація, при якій лексична одиниця вихідної мови замінюється словосполученням, що експлікує її значення, тобто що дає більш– менш повне пояснення цього значення на мову перекладу. [27] Коли жоден з словесних прийомів підбору відповідності не задовольняє ситуації, перекладачі удаються до опису: *È così intrattabile. – Невже його не можна терпіти?* [див. дод. А, № 3];

Результати дослідження перекладацьких трансформацій евфемізмів на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності представлено у табл. 3.12:

Таблиця 3.12

Результати аналізу евфемізмів на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць – 34
Додавання	6
Логізація	2
Синонімічний переклад	1
Транспозиція	1
Еквіваленція	5
Калькування	3
Зміна порядку слів	4,5
Конкретизація	0,5
Вилучення (опущення)	2

Модуляція	1
Дослівний переклад	4
Цілісне перетворення	3
Описовий переклад	1

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій евфемізмів на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності (див. рис. 3.12. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності):

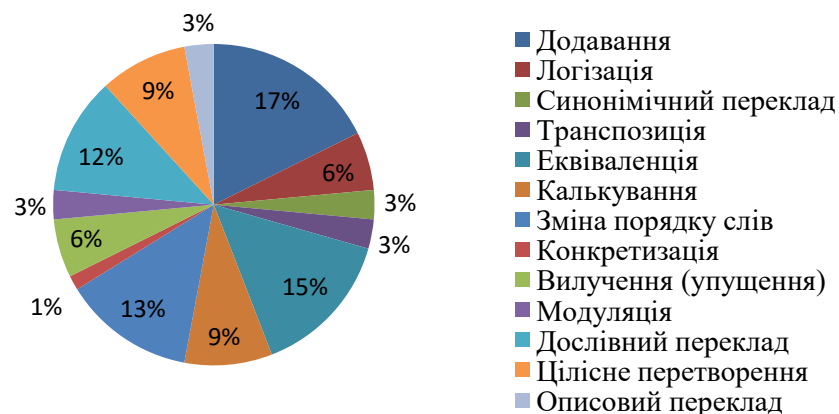

Рис. 3.12. Відсоткове співвідношення способів перекладу евфемізмів на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантично

Таким чином, основним шляхом відтворення, евфемізмів на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності є додавання. У певних випадках

Евфемізми, що пов'язані з бідністю і важким матеріальним становищем	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Евфемізми, що пов'язані з негативними наслідками в соціально-економічній сфері	-	-	-	2	1	-	3	1	3	-	-	2	-	-	-	1	-
Евфемізми, що відносяться до збройних конфліктів	-	-	0,(3)	0,5	-	0,(3)	-	1,5	0,(3)	-	-	-	-	-	0,5	0,5	-
Евфемізми на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності і т. д.	3	1	3	-	2	6	5	4,5	4	-	-	0,5	1	-	2	1	1
Разом, од. (%)	3,5	1	11,3	2,5	10,5	8,3	13	9	15,8	2,5	6	2,5	1	1	2,5	8,5	4
	3%	1%	11%	2%	10%	8%	13%	9%	15%	2%	6%	2%	1%	1%	2%	8%	4%

При перекладі евфемізмів використовуються різні перекладацькі трансформації, а також не рідко вони застосовуються в комплексі. Ці трансформації залежать від мовних особливостей культури та від прагматичної функції.

У нашому дослідженні виявлено такі граматичні та семантико – синтаксичні трансформації евфемізмів: дослівний переклад – 15,8 одиниць, транспозицію – 4 одиниці, зміну порядку слів – 9 одиниць, додавання – 8,3 одиниць та вилучення (опущення) – 10,5 одиниць. Трансформації дослівного перекладу та вилучення (опущення) були найбільш поширеними. Ці трансформації свідчать про схожість традицій членування речення в італійській та українській мовах, а також схильністю української мови до морфолого– синтаксичного та лексико– синтаксичного словотвору.

Найменший прошарок перекладацьких трансформацій в нашому дослідженні становлять лексичні, лексико– граматичні та лексико– семантичні трансформації, адже найнепопулярнішими були описовий переклад – 1 одиниця та калькування – 3,5 одиниць.

Сталістична трансформація еквіваленції – 13 одиниць, доводить широкий потенціал нашої мови. Цей потенціал відображається як в лексичних еквівалентах, так і в граматичних категоріях. Стилістична адаптація – 6 одиниць, модуляція – 1 одиниця, логізація – 2,5 одиниць, диференціація 2,5 одиниць, усе це свідчить про достатній розвиток та потенціал української мови.

Також були досить затребуваними трансформації цілісного перетворення – 11,3 одиниці, конкретизації – 2,5 одиниць, генералізація – 1 одиниця, синонімічного перекладу – 8,5 одиниць та антонімічного перекладу – 2,5 одиниці.

Отже, при перекладі евфемізмів кіно дискурсу необхідно звертати увагу на лінгвокультурні особливості мов та обирати такі перекладацькі трансформації, що відобразять евфемізми якнайкраще та найприродніше, в нашому дослідженні такими трансформаціями стали дослівний переклад, еквіваленція та цілісне перетворення.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Евфемія, будучи складним соціальним, психологічним, когнітивним і лінгвістичним феноменом є невід'ємним універсальним компонентом процесу комунікації в сучасних мовах і культурах, а також вона виступає в ролі основного засобу успішного спілкування.

Явище «евфемії» в лінгвістиці традиційно пов'язують з явищем «табу», яке є забороною, що накладається на певні дії і слова. У свою чергу евфемізм - це нейтральне, пом'якшуюче слово або вираз, яке заміняє слово-табу.

Основними соціокультурними причинами вживання мовцями евфемізмів є прагнення до ввічливості, не створювати конфліктні ситуацій в спілкуванні, завуалювання суті справи, у першу чергу, для того, щоб не образити людину, а також намір здійснити прагматичний вплив на реципієнта.

В даний час сфера кіноіндустрії є родючою в плані різноманітності евфемізмів. Евфемізація є однією з характерних рис мови кіно, де можна спостерігати таке різнобарв'я мовних ситуацій, як ніде інде. Саме тут є і розмовно-побутовий, і офіційно-діловий стиль мови, значна кількість мовних ситуацій у різних сферах. Тому в текстах кінодискурсу зустрічається велика кількість евфемізмів.

Працівники кіноіндустрії найбільше зацікавлені у застосуванні евфемістичних одиниць, адже завдяки їм можна як найвдаліше передати негативні явища чи поняття в нейтральному або навіть позитивному світлі. Текст кінодискурсу розглядається як продукт масово розважально-пізнавально-інформаційної комунікації. Основними характеристиками такого тексту є розмовно-побутовий стиль, насиченість народними фразеологізмами, ідіомами, та тропами, у яких дуже часто використовуються евфемізми.

На сьогоднішній день кіноіндустрія є найпоширенішим інструментом соціальної маніпуляції, а завдяки використанню евфемізмів через неї можна нав'язувати свою точку зору, пропагандувати певний стиль життя та розуміння світу. Однак евфемізми можуть також виконувати і виховну функцію,

прищеплюючи нам гарні манери, почуття ввічливості та розуміння того, що непотрібно дискримінувати людину лише через певну відмінність від нас.

Проведений аналіз текстів італійського кінодискурсу, тобто мовних діалогів та фраз, показав те, що евфемізми в залежності від сфери застосування діляться на евфемізми, пов'язані з традиційними темам, як наприклад, хвороби, смерть, евфемізми відносять до сфери політики і економіки, а також евфемізми, виключають різні дискримінації.

Всі види евфемізмів сучасного італійського кінодискурсу можна класифікувати як евфемізми на позначення розумових та фізичних вад, певних фізичних особливостей; евфемізми, що пом'якшують расову, етнічну та релігійну дискримінацію; евфемізми, що пом'якшують вікову дискримінацію; евфемізми на найменування статевих відносин і дій, їм супутніх; евфемізми на позначення частин тіла, пов'язаних з «тілесним низом»: чоловічих та жіночих органів; евфемізми, що служать прикриттям агресивних військових (чи фізичних) дій; найменування державних і військових таємниць і секретів: об'єктів, заводів, баз, зброї, секретів фірми; евфемізми, що позначають смерть та хвороби; евфемізми на позначення низького соціального статусу; евфемізми, пов'язані з бідністю і важким матеріальним становищем; евфемізми, пов'язані з негативними наслідками в соціально – економічній сфері; політичні евфемізми, що відносяться до збройних конфліктів; евфемізми на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності і т. д.

Для перекладу евфемізмів італійського кінодискурсу застосовувались такі трансформації: калькування, описовий переклад, цілісне перетворення, антонімічний переклад, вилучення (опущення), додавання, еквіваленція, зміна порядку слів, дослівний переклад, диференціація, адаптація, конкретизація, модуляція, генералізація, логізація, синонімічний переклад та транспозиція. Більшість розглянутих евфемізмів утворено такими способами, як генералізація і метафоризація, а також словоскладання. А найбільш поширеними способами

перекладу евфемізмів є підбір еквівалентів, тобто еквіваленція, і міжмовних відповідників в українській мові, дослівний переклад, та цілісне перетворення.

Доцільність використання трансформацій переважно визначалася неперекладністю певних слів чи фраз оскільки в українській мові не так вже й багато слів-відповідників італійським, тому необхідно було чи дослівно перекладати, чи повністю перетворювати зміст розмовних фраз відповідно до вимог мови перекладу. Саме тому найдоцільнішими трансформаціями були дослівний переклад та цілісне перетворення, які в повній мірі передають слова мовця.

Таким чином, щоб зробити адекватний переклад перекладач повинен не тільки передати зміст вихідного вираження, але і постаратися зберегти його стилістику і прагматичне значення. Використання евфемізмів в міжкультурній комунікації може створювати певні труднощі для перекладу. Особливо це стосується евфемізмів, які згадують мовні реалії та алюзії.

Отже, професійному перекладачу треба вдосконалювати свої професійні вміння та знаходити все нові й нові варіанти перекладів. І в той же час необхідно слідкувати за коректністю використання евфемістичних виразів, навіть якщо переклад стосується образливих коментарів. Не менш важливо відслідковувати мовний розвиток евфемізмів, зокрема евфемізмів на позначення відносин між людьми в побуті, на роботі в мовних ситуаціях, що характеризуються такими суперечливими особливостями, як прояв ввічливості, делікатності, лихослів'я, педантичності і т. д., що є найпоширенішими видами евфемізмів, згідно з проведеним дослідженням. Для перекладу італійських евфемізмів рекомендовано застосовувати такі трансформації, як дослівний переклад, еквіваленція та цілісне перетворення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Список використаних теоретичних джерел

1. Антрушина, Г. Б. Лексикология английского языка. English lexicology : учебник и практикум для академического бакалавриата [Электронный ресурс] / Г. Б. Антрушина, О. В. Афанасьева, Н. Н. Морозова. — 8-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2019. — 196 с. — (Бакалавр. Академический курс). — Режим доступа до праці: <https://www.biblio-online.ru/bcode/431999>
2. Арапова, Н.С. Эвфемизмы // Языкознание / Н.С. Арапова. БЭС. — М.: Большая Российская энциклопедия, 2000. — С. 590.
3. Арсентьева, Ю. С. Аспекты изучения эвфемизмов в английском и русском языках [Электронный ресурс] / Ю. С. Арсентьева // Известия РГПУ им. А.И. Герцена, 2011. — <http://cyberleninka.ru/article/n/aspektyizucheniya-evfemizmov-v-angliyskom-i-russkom-yazykah>
4. Артюшкина, Л.В. Семантический аспект эвфемистической лексики в современном английском языке: автореф. дисс. ... канд. филол. наук / Л.В. Артюшкина. — М.: Моск. пед. гос. ун-т., 2001. — 17 с.
5. Баскова, Ю. С. Эвфемизмы как средство манипулирования в языке СМИ (на материале русского и английского языков): автореф. дис. ... канд. филол. наук / Ю. С. Баскова. — Краснодар: Кубан. гос. ун-т., 2006. — С. 17.
6. Бердова, Н.М. Эвфемизмы в свете теории вторичной номинации: Дисс. ... канд. филол. наук / Н.М. Бердова. — М.: Агентство «ФАИР», 1998. — 350 с.
7. Бутылов, Н.В. К вопросу теоретической основы эвфемии и манипуляции сознанием / Н.В. Бутылов // Сборник: Мировое культурно-языковое и политическое пространство: инновации в коммуникации. — М.: ТрансАрт, 2014.— С. 141–151.
8. Великорода В. Б. Концептуальні характеристики евфемізмів на позначення негативних дій політиків / В. Б. Великород, Л. Р. Небелюк. // Вісник

- Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2013. – №68. – С. 51– 54
9. Великорода В. Б. Семантичні та функціонально– прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові.: Автореферат дис. канд. наук: 10.02.04 – германські мови. Львівський національний університет імені Івана Франка. – Львів, 2008. – 19 с.
 10. Виды и функции эвфемизмов [Електронний ресурс] : – Режим доступу до статті: https://studopedia.ru/10_201789_vidi-i-funksii-efemizmov.html
 11. Виноградова, С.А. Инструменты речевой манипуляции в политическом медиадискурсе / С. А. Виноградова // Вопросы когнитивной лингвистики. – 2010. – №2. – С. 95– 101.
 12. Ворошилова, М. Б. Креолизованный текст: аспекты изучения [Текст] / М. Б. Ворошилова // Политическая лингвистика. – Екатеринбург : Урал. гос. пед. ун– т, 2006. – Вып. 20. – С. 180– 189.
 13. Ворошилова, М. Б. Креолизованный текст: кинотекст [Текст] / М. Б. Ворошилова // Политическая лингвистика. – Екатеринбург: Урал. гос. пед. ун– т, 2007. – Вып. (2) 22. – С. 106– 110.
 14. Газета «Коммерсантъ» [Електронний ресурс] : – Режим доступу до газети: <https://www.kommersant.ru/doc/2856253>
 15. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка / И. Р. Гальперин. – М., : Издательство литературы на иностранных языках 1958. – С. 300
 16. Дисфемізм, або Дифемізм // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.– уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ : ВЦ «Академія», 2007. — Т. 1 : А — Л. — С. 285.
 17. Евфемізм // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.– уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ : ВЦ «Академія», 2007. — Т. 1 : А — Л. — С. 311.
 18. Жеребило Т.В. Лингвостилистическая парадигма в современном языкознании: Парадигма. Теория. Метод. – Saarbrücken: LAP, 2012. – 420 с.
 19. Жеребило Т.В. Словарь лингвистических терминов. 5– е изд. – Назрань: Пилигрим, 2010. – 486 с.

20. Жеребило Т.В. Функционально– стилистический инвариант в учебной лексикографии. Памяти Г.А. Фомичёвой. – Назрань: Пилигрим, 2005. – 363 с.
21. Жеребило Т.В. Функционально– стилистический инвариант системы языка как основа создания учебных словарей и использования их в национальной школе: автореф. дис. ... д– ра педаг. наук. – М., 1996. – 32 с.
22. Зайченко, С. С. Некоторые особенности кинодискурса как знаковой системы [Текст] / С. С. Зайченко // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов : Грамота, 2011.– Вып. 4 (11). – С. 82 – 86.
23. Зарецкая А.Н. Особенности реализации подтекста в кинодискурсе. Автореф. дисс. канд. филол. наук. Челябинск, 2010. 22 с.
24. Зарецкая, А. Н. Особенности реализации подтекста в кинодискурсе: монография / А. Н. Зарецкая. – Челябинск : Абрис, 2012. – 192 с.
25. Иванян Е.П. Бытовые эвфемизмы в русском, польском и английском языках (на материале эвфемизмов туалетной темы): монография / Е.П. Иванян, Х. Кудлинская– Стемпень, И.Н. Никитина; ред. Е.П. Иванян. – М.: ФЛИНТА: Наука, 2013. – 208 с.
26. Игнатов К. Ю. От текста романа к кинотексту: языковые трансформации и авторский стиль (на англоязычном материале): автореф. дисс. ... канд. филол. наук. М., 2007. 26 с.
27. Калькирование и описательный перевод [Электронный ресурс] : – Режим доступа до статті: <https://intellect.icu/22-kalkirovanie-i-opisatelnyj-perevod-5168>
28. Кацев А.М. Эвфемизмы в совр. англ. яз.: Опыт социолингвистического описания: автореф. дис. ... канд. фил. наук. – Л., 1977. – 22 с.
29. Кацев, А.М. Языковое табу и эвфемия / А.М. Кацев: учеб. пособие к спецкурсу. – Л.: ЛГПИ им. А.И. Герцена, 1988. – 79 с.
30. Крупнов В. Н. В творческой лаборатории переводчика / В. Н. Крупнов // Неологизмы, их семантические особенности и перевод. – М.: «Международ. отношения», 1976. – С. 136 – 146.

31. Крысин Л.П. Эвфемизмы в современной русской речи // Русский язык конца XX столетия (1985 – 1995). – М.: 1996. – С. 384– 408.
32. Культурне спілкування: що це і правила етикету. Правила гарного тону при спілкуванні [Електронний ресурс] : – Режим доступу до статті:
<https://androiddisk.ru/uk/society-and-we/cultural-communication-what-is-it-and-the-rules-of-etiquette-rules-of-good-tone-in-communication.html>
33. Куркиев А.С. Семантика единиц различных уровней языковой системы // Сб. научных трудов. – Грозный, 1999. – С. 4– 8.
34. Лавриненко, И. Н. Стратегии и тактики мены коммуникативных ролей в современном англоязычном кинодискурсе [Текст]: автореф. дис. ... канд. филол. наук / И. Н. Лавриненко. – Харьков, 2011. – 20 с.
35. Латышев Л.К. Перевод: проблемы теории, практики и методики преподавания : [учебник] – Лев Константинович Латышев. – М.: Высшая школа, 1988. – 357 с.
36. Лексичні трансформації при перекладі художнього тексту [Електронний ресурс] / Беляков В. І., Токовенко А. – Кам'янське: Дніпродзерж. держ. техн. ун-т. – Режим доступу до статті:
http://confcontact.com/2013_04_17/13_Belyakov.htm
37. Лесин, Пулинець, 1965 – Лесин В.М., Пулинець О.С. Словник літературознавчих термінів. Київ: Радянська школа, 1965. 430 с.
38. Лотман, Ю. М. Диалог с экраном [Текст] / Ю. М. Лотман, Ю. Г. Цивьян. – Таллин : Александра, 1994. – 416 с.
39. Лотман, Ю. М. Семиотика кино и проблемы киноэстетики [Текст] / Ю. М. Лотман. – Таллин: Александра, 1973. – 63 с.
40. Лощенова І. Ф. Перекладацькі трансформації як ефективний засіб досягнення адекватності перекладу / І. Ф. Лощенова, В. В. Нікішина // Філологічні науки. – 2014. – №3. – С. 102– 105.
41. Мейриева А.С. Эвфемистическая лексика в современном русском языке. – Назрань: Пилигрим, 2010. – 134 с.

42. Москвин В.П. Эвфемизмы в лексической системе современного русского языка. – М.: ЛЕНАНД, 2010. – 264 с.
43. Назмутдинова, С. С. Гармония как переводческая категория (на материале русского, английского, французского кинодискурса) [Текст]: автореф. дис. ... канд. филол. наук / С. С. Назмутдинова. – Тверь, 2008. – 18 с.
44. Назмутдинова, С. С. Пути достижения гармонического перевода в кинодискурсе [Текст] / С. С. Назмутдинова // Вестн. Челяб. гос. ун-та. Сер. Филология. Искусствоведение. Вып. 17. – 2007. – № 22 (100). – С. 86–91.
45. Науменко Л.П., Гордеева А.Й. Практичний курс перекладу з англійської мови на українську / Practical Course of Translation from English into Ukrainian: навч. посіб. / Людмила Науменко, Анжела Гордеева. – Вінниця: Нова Книга, 2011. – 136 с.
46. Недбайло К.М. Транспозиції частин мови в перекладі з англійської мови на українську (на матеріалі художніх текстів) : автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. філол. наук : 10.02.16 – “Перекладознавство” / Катерина Миколаївна Недбайло ; Київськ. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2009. – 22 с.
47. Никитина, И.Н. Эвфемия в зарубежной и отечественной лингвистике: история вопроса и перспектива исследования / И.Н. Никитина. – М.: МГУ, 2012. – С. 5.
48. Новини Укрінформ [Електронний ресурс] : – Режим доступу до сайту: <https://www.ukrinform.ru/rubric-world/1937411-irakskie-voennye-zahvatili-v-plen-odnogo-iz-liderov-igil.html>
49. Пайонкевич Х. П. Лінгвістичний феномен "евфемізм" та його функції / Х. П. Пайонкевич // Одеський лінгвістичний вісник. – 2014. – Вип. 4. – С. 206–209. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/olinv_2014_4_50.
50. Перекладацькі прийоми під час перекладу термінології наукових текстів [Електронний ресурс] / А.О. Колесник, О.Ф. Белікова. – Харків: ХДУХТ, 2010. – С. 9. – Режим доступу до статті: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN

&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/esprstp_2010_1_10
3.pdf

- 51.Перекладацькі трансформації як складова частина адекватного перекладу [Електронний ресурс] : – Режим доступу до статті: <https://refdb.ru/look/1321796.html>
- 52.Перестановки в перекладі [Електронний ресурс] : – Режим доступу до статті: <https://studfile.net/preview/5457151/page:9/>
- 53.Самкова, М. А. Кинотекст и кинодискурс: к проблеме разграничения понятий [Текст] / М. А. Самкова // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов : Грамота, 2011.– Вып. 1(8).– С. 135– 137.
- 54.Сіняговська І. Ю. Визначення та класифікація перекладацьких трансформацій у процесі художнього перекладу / І. Ю. Сіняговська // Наукові праці. Філологія. Мовознавство. – 2014. – №209. – С. 89– 93.
- 55.Словарь Ушакова – Толковый словарь русского языка: В 4– х т. [Електронний ресурс] – / Под ред. Д.Н. Ушакова. Изд. 2– е. – М.: Изд – во иностран. и национ. словарей, 1957– 1961. – Режим доступу до словника: <http://feb– web.ru/feb/ushakov/ush– abc/17/us3d5818.htm>
- 56.Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970—1980) // Барліг [Електронний ресурс] : – Режим доступу до словника: <http://sum.in.ua/s/barligh>
- 57.Слышкин Г. Г., Ефремова М. А. Кинотекст: опыт лингвокультурологического анализа. [Текст] / Г. Г. Слышкин, М. А. Ефремова. – М.: Водолей Publishers, 2004. – 153 с.
- 58.Сорока, Ю. Г. Кинодискурс повседневности постмодерна [Текст] / Ю. Г. Сорока// Постмодерн: новая магическая эпоха / под ред. Л. Г. Ионина. – Харьков : Харьковский нац. ун– т им. Н. В. Каразина, 2002. – С. 47– 49.
- 59.Сургай, Ю. В. Интердискурсивность кинотекста в кросскультурном аспекте [Текст]: автореф. дис. ... канд. филол. наук / Ю. В. Сургай. – Тверь, 2008. – 17 с.

60. Сеничкина Е.П. Словарь эвфемизмов русского языка. – М.: Флинта; Наука, 2008. – 459 с.
61. Табу // Українська мала енциклопедія : 16 кн. : у 8 т. / проф. Є. Онацький. — Накладом Адміністрації УАПЦ в Аргентині. — Буенос-Айрес, 1966. — Т. 8, кн. XV : Літери Ст — Уц. — С. 1871–1872. — 1000 екз.
62. Теорія і практика перекладу. Лекція 6. Лексичні трансформації при перекладі [Електронний ресурс] : – Режим доступу до статті: http://info-library.com/content/2183_Lekciya_Leksichni_transformacii_pri_perekladi.html
63. Типи лексичних трансформацій [Електронний ресурс] : за даними «Теорія перекладу» В.Н.Комісаров – Режим доступу до статті: https://studopedia.com.ua/1_278578_tipi-leksichnih-transformatsiy.html
64. Трансформації при перекладі – 2014 – [Електронний ресурс] : – Режим доступу до статті: https://studopedia.su/5_1050_transformatsii-pri-perekladi.html
65. Усов, Ю. Н. Основы экранной культуры [Текст] / Ю. Н. Усов. – М. : Новая школа, 1993. – 90 с.
66. Цивьян, Ю. Г. К метасемиотическому описанию повествования в кинематографе / Ю. Г. Цивьян // Труды по знаковым системам. Вып. 17. Структура диалога как принцип работы семиотического механизма. – Тарту : Тартуский гос. ун-т, 1984. – С. 109 – 121.
67. Цыбина Л. В. Структура и параметрические характеристики кинематографического дискурса // Лингвистические и экстралингвистические проблемы коммуникации: теоретические и прикладные аспекты: межвузовский сб. науч. тр. Саранск: Морд. гос. ун-т им. Н. П. Огарева, 2006. Вып. 5.
68. Чайковська Т. В. Способи перекладу – Хмельницький національний університет [Електронний ресурс] : – Режим доступу до статті: http://www.rusnauka.com/22_NIOBG_2007/Philologia/25161.doc.htm
69. Чернов Г. В. Англо– русский лингвострановедческий словарь «Американа»/ Г. В. Чернов. – Смоленск : Полиграмма, 1996. – 1208 с.

70. Шахжури К.К. Эвфемизмы и их роль в изменении значения слов: автореф. дис. канд. филолог. наук. – Тбилиси, 1956. – 20 с.
71. A colorful diet menu [Electronic Resource] // Kyiv Weekly. September 11, 2009. – Mode of access: <http://kyivweekly.com.ua/style/health/2009/09/11/141758.html> – Title from the screen.
72. Arijon, Daniel, 1991. Grammar of the Film Language. Los Angeles: Silman–James Press.
73. Baudry, Jean–Louis, 1974. Ideological effects of the basic cinematographic apparatus. *Film Quarterly* 28,2: 39–47.
74. Branigan, Edward, 1984. Point of View in the Cinema: A Theory of Narration and Subjectivity in Classical Film. Berlin: Mouton.
75. Bordwell, David, 1985. Narration in the Fiction Film. Madison: University of Wisconsin Press.
76. Buckland, Warren, 2000. The Cognitive Semiotics of Film. Cambridge: Cambridge University Press.
77. Building Cleaning and Maintenance Services Information [Electronic Resource] // Globalspec. – Mode of access: http://www.globalspec.com/learnmore/building_construction_services/building_cleaning_maintenance_services – Title from the screen.
78. Cadillac driver drove into opposition office in Dnipropetrovsk [Electronic Resource] // Kyiv Weekly – October 10, 2012. – Mode of access: <http://kyivweekly.com.ua/accent/vlast/2012/10/10/162636.html>. – Title from the screen.
79. Giora, Rachel (ed), 1966. Cognitive Aspects of Cinematic and Visual Discourse. A Special Issue of *Journal of Pragmatics* 26:6. Amsterdam: Elsevier, 713–822.
80. Janney, Richard W., 2010. Film discourse cohesion. In: Hoffmann, C.R. (ed) *Narrative Revisited: Telling a Story in the Age of New Media*. Amsterdam: Benjamins, 245–265.
81. Kozloff S. Overhearing film dialogue. Berkeley & Los Angeles: University of California Press, 2000. 332 p.

82. Life-term inmates are transferred to more secure prisons [Text] // Kyiv Post. – Vol. 14, issue 48. – 2009. – 31 p.
83. Metz, Christian, 1974. Film Language: A Semiotics of the Cinema. Chicago: University of Chicago Press.
84. Pragmatics and Cinematic Discourse (PDF Download Available). [Электронний ресурс] – Режим доступа:
https://www.researchgate.net/publication/272577352_Pragmatics_and_Cinematic_Discourse [accessed Jan 30 2018].
85. Rossi, Fabio, 2011. Discourse analysis of film dialogues: Italian comedy between linguistic realism and pragmatic non-realism. In: Piazza, R., Bednarek, M., Rossi, F. (eds), 21–46.
86. Ross Sh. Financial Depression Spreads Among Seniors [Electronic Resource] // BlacklistedNews. – September 1, 2010. – Mode of access: http://www.blacklistednews.com/?news_id=10384 – Title from the screen.
87. Study: U.S. youth now have more mental health issues [Electronic Resource] // Kyiv Post. – Mode of access: <http://www.kyivpost.com/content/world/study-us-youth-now-have-more-mental-health-issues-56678.html> – Title from the screen.

Список довідкової літератури

88. Комлев, Н.Г. Словарь иностранных слов / Н.Г. Комлев. – М.: Эксмопресс, 1999. – 1308 с. 64. Лингвистический энциклопедический словарь / под ред. В.Н. Ярцевой. – М.: Советская энциклопедия, 1990. – 688 с. Кохтев А. Міжнародний словник непристойностей: 40000 слів та виразів // М.: АЗЪ, 2001.
89. Радянський енциклопедичний словник. // Москва «Советская энциклопедия» 1990р.
90. Сеничкина, Е.П. Словарь эвфемизмов русского языка / Е.П. Сеничкина. – М, Флинта: Наука, 2008. – 464 с. Словник – довідник лінгвістичних термінів. // Москва «Российская энциклопедия» 1986 р.

91. Трофимова, З.С. Словарь новых слов и значений / З.С. Трофимова. – М.: Павлин, 1993. – 320 с.
92. Єрмакова О.П., Земська Е.А., Розіна Р.И. Слова, с которыми мы все встречались. Толковый словарь общего жаргона. // Москва 1999р.
93. Юганов И., Юганова Ф. Словарь русского сленга // Метатекст, М., 1997
94. Etymonline [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<https://www.etymonline.com/word/euphemism> Retrieved 7 January 2014.
95. Holder, R.W. A Dictionary of Euphemisms. How not to Say What You Mean / R.W. Holder. – Oxford University Press Inc., New York, 2003. Literary Devices. Definition and Examples of Literary Terms. Euphemism. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://literarydevices.net/euphemism/>
96. Neaman, J.S., Silver, C.G. Kind Words: A Thesaurus of Euphemism / J.S. Neaman, C. G. Silver. – New York, 1983. 69. Neaman, J.S. The Wordsworth Book of Euphemism / J.S. Neaman, C. G. Silver. – London: Wordsworth Editions LTD, 1995. – 310 p.
97. Pretty O. Politically correct dictionary [Электронный ресурс] / Oksi Pretty. – 2017. – Режим доступа до ресурсу:
http://www.academia.edu/6735062/politically_correct_dictionary
98. Rowson, H.A. Dictionary of Euphemisms and Other Doubletalk. Castle Books / H.A. Rowson. – New York, 2002.
99. Spears, R.A. Slang and Euphemism: A Dictionary of Oaths, Curses, Insults, Ethnic Slurs, Sexual Slang and Metaphor, Drug Talk, College Lingo and Related Matters / R.A. Spears. – Signet, 2001 Webster's Online Dictionary. [Электронный ресурс] – Режим доступа: www.merriam-webster.com/dictionary/euphemism
100. Your dictionary [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<http://examples.yourdictionary.com/examples-of-euphemism.html>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

101. Малена – 2000 – [Електронний ресурс] – Режим доступу до фільму:
http://moviestape.net/katalog_filmiv/drama/7169-malena.html
102. Приборкання норавливого – 1980 – [Електронний ресурс] – Режим доступу до фільму: https://uakino.club/film/genre_comedy/1948-priborkannya-norovlivogo.html
103. Шалено закоханий – 1981 – [Електронний ресурс] – Режим доступу до фільму: http://moviestape.net/katalog_filmiv/komedija/10367-shaleno-zakohanyj.html
104. Який прекрасний день – 2011– [Електронний ресурс] – Режим доступу до фільму: <https://w40.zona.plus/movies/kakoi-prekrasnyi-den>
105. Che bella giornata – 2011– [Електронний ресурс] – Режим доступу до фільму: <https://altadefinizione.cloud/che-bella-giornata/>
106. Il bisbetico domato – 1980 – [Електронний ресурс] – Режим доступу до фільму: http://filmatika.ru/italian_movies/il-bisbetico-domato/
107. Innamorato pazzo – 1981 – [Електронний ресурс] – Режим доступу до фільму: http://filmatika.ru/italian_movies/bezumno-vlyublyonnyj/
108. Malèna – 2000 – [Електронний ресурс] – Режим доступу до фільму: <https://hdbest.net/malna-2000-17653.html>

RIASSUNTO

La tesi del master consiste in un'introduzione, tre sezioni, conclusioni per ognuna di esse, conclusioni generali e un elenco di riferimenti che include 100 fonti e 2 appendici. Il documento ammonta a 100 pagine.

Uno dei problemi attuali della linguistica moderna è lo studio della relazione tra lingua e cultura, poiché la lingua è uno specchio della cultura, che riflette la coscienza pubblica, lo stile di vita, le tradizioni, la moralità, il sistema di valori e visione del mondo. Negli ultimi decenni, nel mondo, in particolare nei paesi europei, uno dei quali è l'Italia, un nuovo fenomeno culturale e linguistico "eufemismo" è diventato estremamente popolare. Questo fenomeno linguistico di "eufemismo" (una parola, una frase o una frase usata anziché scomoda, in termini di oratore, unità lessicali) è un riflesso della capacità di una persona di strutturare la realtà. Usando una parola più corretta, si riduce la gravità del conflitto con la realtà che risulta da un divieto: il tabù dell'uso di alcune parole. Sono gli eufemismi a risolvere questo problema.

La tesi di laurea è dedicata allo studio delle caratteristiche della traduzione ucraina di eufemismi nel discorso cinematografico italiano (basato sui film *Il Bisbetico Domato* (1980) – «Приборкання норовистого», *Innamorato pazzo* (1981) – «Шалено закоханий», *Malèna* (2000) – «Малена», *Che bella giornata* (2011) – «Який прекрасний день»). Nel corso del lavoro vengono evidenziate le principali fasi del pensiero scientifico nel campo dell'eufemia e del discorso cinematografico, vengono descritti i modi esistenti di traduzione degli eufemismi nel discorso cinematografico, vengono analizzati esempi di eufemismi dal discorso cinematografico italiano e viene effettuata l'analisi traslazionale del materiale reale dello studio nell'eufemismo. Inoltre, la tesi elenca i possibili modi di tradurre l'eufemismo.

L'attualità significativa è presentata dal interesse per lo studio degli eufemismi nell'italiano moderno, che, a sua volta, è spiegato dai processi in rapida crescita della globalizzazione e integrazione internazionale e cooperazione nella società.

La base teorica della nostra ricerca include le teorie e le dichiarazioni sviluppate da moderni linguisti e traduttori nazionali ed esteri: M. Bauman, S. G. Ter– Minasova,

O. B. Sinkevich, V. B. Velikoroda, T. R. Kiyak, O. V. Zavadskaya, S. S. Trofimova, J. S. Bondaruk, R. Y. Vishnevsky, T. Lewisohn, D. Gerrod, M. G. Komlev e F. Beckwith.

L'oggetto dello studio sono gli eufemismi nel discorso cinematografico italiano.

Il soggetto dello studio sono le peculiarità linguoculturali e pragmatiche del funzionamento e della traduzione degli eufemismi nel discorso cinematografico italiano.

Lo scopo del lavoro è di studiare le caratteristiche funzionali degli eufemismi nel discorso cinematografico italiano e i modi della loro traduzione in ucraino con riguardo alle differenze linguoculturali.

Il raggiungimento di questo obiettivo comporta la soluzione delle seguenti **attività**:

- 1) determinare i prerequisiti socioculturali del verificarsi del fenomeno dell'eufemia e considerare l'eufemismo come un fenomeno linguistico;
- 2) studiare le caratteristiche del concetto generale di "discorso cinematografico";
- 3) dimostrare l'uso degli eufemismi nel discorso cinematografico italiano;
- 4) investigare le classificazioni delle unità eufemistiche e il loro scopo funzionale nel discorso cinematografico italiano;
- 5) analizzare i modi della traduzione dell'eufemismo italiano nel discorso cinematografico italiano in ucraino.

La novità scientifica della ricerca di tesi sta nella descrizione completa degli eufemismi del discorso cinematografico italiano, in un'analisi dettagliata della loro traduzione in ucraino in particolare. E fu anche scoperto un nuovo tipo di eufemismo nel discorso cinematografico.

Il significato pratico dei risultati ottenuti è che la tesi di diploma arricchisce l'esperienza di ricerca dell'italiano moderno con nuove conoscenze sugli eufemismi e la sua rappresentazione nell'italiano moderno. I risultati ottenuti approfondiscono la comprensione della regolarità del funzionamento degli eufemismi italiani, le peculiarità della loro traduzione in ucraino e possono essere utilizzati nel processo educativo, in particolare nei corsi teorici e pratici della teoria e della pratica della traduzione, della comunicazione e degli studi linguistici (Capitolo III. I modi di traduzione degli eufemismi del moderno discorso cinematografico italiano in ucraino).

Il materiale di ricerca ammonta a 103 eufemismi selezionati da 4 film, come Il Bisbetico Domato (1980) – «Приборкання норовистого», Innamorato pazzo (1981) – «Шалено закоханий», Malèna (2000) – «Малена», Che bella giornata (2011) – «Який прекрасний день»).

Metodi di ricerca. Nel lavoro vengono applicati i metodi scientifici generali (analisi, sintesi, induzione, deduzione, generalizzazione) e adeguati linguistici. Le unità di analisi sono state determinate mediante un metodo di campionamento continuo. Il metodo descrittivo ha permesso di presentare la tassonomia e l'interpretazione di unità eufemistiche. Il metodo contestuale ha aiutato a identificare le caratteristiche linguali ed extra-linguali delle unità linguistiche; analisi quantitativa – nella determinazione della frequenza dell'applicazione delle trasformazioni di traduzione; il metodo corpus ha facilitato lo studio del potenziale pragmatico degli eufemismi nel discorso cinematografico, determinando le peculiarità lessicali e semantiche degli eufemismi e stabilendo tendenze moderne nell'uso degli eufemismi.

Parole chiave: eufemismi, discorso cinematografico, traduzione, aspetto legato alla traduzione, analisi della traduzione, differenze linguistiche e culturali.

ДОДАТОК А

Il Bisbetico Domato

1. Ha un caratteraccio, un vero caratteraccio (Ha un brutto carattere).
2. Non va d'accordo con nessuno.
3. È così intrattabile.
4. Per questo mese ho conosciuto già troppa gente.
5. As essere sinceri non è uscito un ritratto incoraggiante!
6. Tu avevi una montagna di capelli qua.
7. Tu eri un grissino.
8. Spostati, uovo di Pasqua [...]
9. – Tu eri campione di braccio di ferro.
– Sì. E, allora, cosa vuoi?
– E allora dimostrami la tua forza, uomo sposato!
10. Tu eri alto 2 metri e 40 [...]
11. E tu riuscire a vedere un uccello distante un miglio, adesso , invece, non vedi più neanche il tuo!
12. Vieni qua! Mi piace il tuo sangue nero!

Приборкання норовистого

1. У нього кепський характер!
2. У нього немає друзів. (Він ні з ким не ладнає.)
3. Невже його не можна терпіти?
4. Я і так з багатьма познайомився цього місяця.
5. Загалом, не надто позитивні речі!
6. До шлюбу у тебе була густа шевелюра.
7. А ти був струнким, а зараз [...]
8. Посунься, кабан, бігом [...]
9. – Ти був чемпіоном з армреслінгу.
– Так, то й що?
– Покажи яким ти став після одруження!
10. Ти був заввишки 2,40 [...]
11. А ти колись помічав дичину за кілометр, а зараз і ніг своїх не розгедиш.
12. Ходи– но сюди, дай– но скуштувати твоєї чорної крові.

13. Senti, non ti sembra che sia giunto il momento di pensare al future? Tu sai, adesso è un età in cui dovresti [...]

14. Io credo che esistano dei momenti di desiderio e di passione. Impulsi irrefrenabili, momenti di tormento in cui la carne si sgretola.

15. Bisogna parlare con le bestie, non sono uomini!

16. – Io ti ho salutato?

– Che diamine.

17. [...] suggerisco di acquistare una macchina. Una spremitrice diesel che fa il lavoro di tre uomini in metàtempo!

– E la famiglia dei venti ragazzi che non assumiamo?

– Il progresso è crudele!

18. – Ho deciso di comprare un'altra macchina.

– Che macchina?

– Una calcolatrice elettronica. Fa il lavoro di tre ragionieri in metàtempo.

19. Lo devi scusare. Lui è fatto così. È un orso selvatico.

13. Тобі не здається, що вже час подумати про майбутнє? У твоєму віці вже давно пора [...]

14. Я знаю, часом настають миті нестримного бажання і хиті. Неконтрольовані імпульси, хвилини муки, коли плоть охоплює незборима жага.

15. З тваринами можна домовитися, це ж не люди.

16. – Я що з тобою вітався?

– Вмієш же ти псувати настрої.

17. [...] я раджу вам купити техніку. Прес фірми «Дизель» працює за трьох і вдвічі швидше.

– А що робити з сім'ями безробітних фермерів?

– Прогрес жорстока річ!

18. – Я куплю іншу машину.

– Яку?

– Електронний калькулятор. Працює за трьох бухгалтерів і вдвічі швидше.

19. Будь ласка, не сердьтєсь на нього. Такий він є. Наче ведмідь з лісу.

20.– Prevede il future anche Lei?

– Sì.

– E che cosa prevede?

– Che la sua minestra si raffredderà, se continua chiacchierare.

21.– Elia, dove vai?

– Vado da Ernesto.

– Ma ha la polmonite!

– Ti ho chiesto come sta?

22.– Quanti anni ha Lei?

– Non lo so.

– Ne dimostra meno.

23.– Pensavo che tu fino ad oggi non hai mai fatto l'amore.

– Sì, è vero. Però ho letto molti libri.

20.– Ви також передрікаєте майбутнє?

– Так.

– І що саме ви передрікаєте.

– Що ваш суп охолоне, якщо й далі розмовлятимете.

21.– Еліа, ти куди?

– До Ернесто.

– У нього пневмонія!

– Я що питаю тебе про його самопочуття?

22.– Скільки Вам років?

– Не знаю.

– На вигляд Вам менше.

23.– Ти ж не знаєш, що робити з жінкою у ліжку.

– Я прочитав багато книжок.

Innamorato pazzo

- 24.– Sei libera Lunedì alle cinque?
 – Sì.
 – Peccato. Ho un impegno.
 Facciamo alle sei?
 – Per me va bene.
 – Per te!?
 – E per te?
 – Anche per me.
- 25.– Lei curva sempre così?
 – Solo quando sono in curva.
- 26.Mi sono innamorato.
 – [...]

 – Glielo dico io.
 – No, sei troppo brutto.
- 27.– Hai da cambiare un corax?
 – Cos'è?
 – Un corax.
 – Ma è d'oro! Quanto vale?
 – 800.000 lire. Me lo cambi?
 – Ora non ho spiccioli.
- 28.– I Romani e le Sabine si amano subito.
 – Ma io non sono una Sabina.

Шалено закоханий

- 24.– Ти вільна у понеділок о п'ятій?
 – Так.
 – Шкода я буду зайнятий. Може о шостій?
 – Мені це підходить.
 – Підходить?
 – О боже, а тобі?
 – Мені теж.
- 25.– Ви завжди так повертаєте?
 – Ні, тільки на поворотах.
- 26.– Я закохався.
 – [...]

 – Хочеш я їй скажу?
 – Ні, ти якийсь непоказний.
- 27.– Розміняєш мені Копакс?
 – Що це?
 – Копакс.
 – Він золотий?
 – Так.
 – Скільки коштує?
 – Вісімсот тисяч лір. Розміняєш?
 – Немає з собою дрібних грошей.
- 28.– Римляни і сабінянки покохали один одного.
 – Але я не сабінянка.

29. Il capo dei barbari disse:

- Ehi, barba [...] cosa fanno i Romani?
- Stanno sdraiati e con una mano mangiano l'uva.
- E con l'altra?
- [...]
- Hanno tutte le mani occupate?
- Tutte.
- Andiamo!

30.– E tu, sei mai stato innamorato?

- Fino a oggi mai sul serio.
- Tu sei innamorato? Mi fa piacere. E di chi?
- Mi prendi in giro?

31.– Ci sarebbero un po' di difficoltà.

- Capisco, la differenza di età. Fra 20 anni ne avrai 40 ma non mi importa.

32.– Tua figlia va a cena con un conducente di autobus.

- Che carini [...] Quando ci siamo conosciuti, mi hai portato in un ristorante magiaro! C'erano dei violinisti, suonavano [...]
- Io non ero un conducente di autobus, ero un principe ereditario.

29. Головний варвар сказав:

- Агов, бороданю, слухай, [...] а що там роблять римляни?
- Лежать і однією рукою їдять виноград.
- А другою рукою?
- [...]
- То у них усі руки зайняті?
- Всі.
- Ходімо!

30.– А ти, ти ніколи не був закоханий?

- До сьогодні серйозно ніколи.
- Як добре. Я рада. Ти закоханий. Мені дуже приємно. А в кого?

- Ти смієшся? Хіба не зрозуміло?

31.– Були б певні складнощі.

- А розумію, різниця у віці. Через 20 років тобі буде 40, але мене це не лякає.

32.– Твоя донька іде вечеряти з водієм автобуса.

- Як романтично [...], коли ми познайомилися ти теж повів мене у ресторан, там були скрипалі, вони грали [...]
- До чого тут це, я ж був не водій автобуса, а принц!

33. Tu e io potremmo sposarci solo se nevicasse in agosto.

34. Attenta, signorina, è amabile, ma traditore.

35. – Hai due nasi e quattro occhi!

– Non bere più vino!

36. – Oggi Barnaba non è del suo solito umore.

– E' vero! Oggi non è del suo solito umore.

– Sarà perché non trova più la sua ragazza.

37. Console, io aspetto un finanziamento di 50 miliardi [...] e Lei mi porta una scimmia!?

38. – Ti piace il mio vestito? E' un Finkleman.

– Quanto costa?

– Tre milioni.

– Tre milioni? Dovremmo limitare le spese.

39. – Vorrebbe veramente sposare mia figlia?

– [...]

– E' inaudito! Cristina ha molti pretendenti. Nobili, industriali, armatori, fabbricanti delle pistole e, persino, un petroliere. Lei che fa?

– Sono autobussiere.

– [...]

33. Знаєш, ми с тобою одружимося тільки якщо в серпні піде сніг.

34. Обережніше, синьйорино, це вино приємне, але підступне.

35. – У тебе два носи і чотири ока.

– Дівчино, обережніше з вином.

36. – Сьогодні Барнаба не такий, як завжди.

– Це точно, сьогодні він не такий, як завжди.

– Мабуть, тому що не може знайти свою дівчину.

37. Пробачте, Консуле, йдеться про 50 мільярдів лір [...], а Ви приносите мені мавпу!?

38. – Подобається моя сукня? Це від Фінклмана.

– Скільки коштує?

– Три мільйони.

– Три мільйони? Тобі не здається, що нам варто скоротити витрати?

39. – І що, Ви справді хочете одружитися з моєю донькою?

– [...]

– Знаєте, це не чувано. На руку моєї доньки багато претендентів, дворяни, промисловці, судновласники,

- Non è la ragazza per te.
- 40.– Pronto, Barnaba, sono Elvira.
- Non ci sono.
- Dovevi portarmi a ballare. Perché non sei venuto?
- Se non ci sono, come posso risponderti?
- 41.– Un ricevimento.
- Sì.
- Allora verrò lì.
- Veramente è un pranzo a invite con tante personalità, cardinali, ambasciatori.
- Allora invitami.
- Ti senti in grado di stare in mezzo a tante persone importanti?
- 42.No! A Lei niente. Il vino le dà alla testa.
- 43.Faccio un esempio.
- Ci sono due autobus. C'è una strada stretta. Molto strettissima. Quello di destra dice: “Io non mi fermo”. Neanche quello di sinistra dice vuole fermarsi. Quello di destra dà gas per spaventarlo. Quello di sinistra lo capisce e inserisce la quarta. E così [...]

- виробники гармат, навіть нафтопромисловці. А Ви хто?
- Я водій автобуса.
- [...]
- Ця дівчина не для тебе.
- 40.– Алло, Барнабо, це Ельвіра.
- Мене немає вдома.
- Ти хотів піти зі мною танцювати, чому ти не прийшов на побачення, я тебе чекала тебе?
- Якщо мене немає вдома, як я можу відповісти!?
- 41.– Прийом.
- Так, точно.
- Ну, тоді і я прийду.
- Щиро кажучи, щоб прийти треба мати запрошення, це захід для важливих осіб, кардиналів, послів.
- І мене запроси.
- Ти думаєш, що ти зможеш спілкуватися з такими важливими людьми?
- 42.Ні, ні. Їй не треба. Потім вино вдарить їй у голову.
- 43.Наприклад, є два автобуси. Є вузька вулиця, дуже вузька. Правий каже: «Я не зупинюсь». Лівий говорить: «Якщо він не

Conseguenza: 40 morti e 80 feriti, salvo complicazioni. Chi paga le conseguenze sono sempre i passeggeri [...] e i passeggeri sono il popolo.

44.– Non ho figli.

– Perché?

– Non ci ho mai pensato.

– Allora ci pensi.

45.– Siamo rovinati.

– Non ci resta altro che la carta Krupp.

46. Non potremo sposarci mai.

Credimi. Non possiamo proprio.

47.– Ti sposo lo stesso.

– [...]

– A papà quando lo diciamo?

– Dopo le nozze.

– Io glielo direi dopo il terzo figlio.

гальмує, навіщо мені це робити?» І що робить правий, газує, щоб його налякати. Лівий це розуміє вмикає четверту передачу і тоді [...]

Наслідок: 40 загиблих, і 80 поранених, зокрема і важко поранених.

І хто за все це розплачується? Завжди пасажири [...], а пасажири – це народ.

44.– В мене немає дітей.

– Чому?

– Ніколи про них не думав.

– А ви подумайте.

45.– Ми розорені.

– Варто розіграти карту Крупа.

46. Ми ніколи не зможемо одружитися, повір. Цього ніколи не буде.

47. Я все одно за тебе вийду.

– [...]

– А татові коли про це скажемо?

– Після весілля.

– Непогана ідея. Я б сказав, після третьої дитини.

Malèna

48. Se vuoi essere uno dei nostril statti muto e talìa.
49. Bello dev'essere a starci in mezzo alle cosce!
50. Il mio un cannone di contraerea è.
51. Che ci fai a una fimmina cu 8 pollici? Ci fai solo il solletico con otto pollici.
52. Scopa! Altro che solletico, io pure le mutanne ci sfonno a Malèna!
53. E tu mi pare che troppo piccolo per portare i pantaloni lunghi.
54. Due settimane dopo il matrimonio, il marito rientra al corpo, scoppia la Guerra e chi ce la mette la mano sul fuoco che lei già non c'ha un altro?
55. Ora te ne puoi entrare, è passata!
56. Una vedova che l'ha già provato, dopo non ne può più fare a meno!
57. – Dentista o non dentista, come ve lo spiegate che non si vede più in giro! – E si vede che c'ha troppo da fare!
58. – Pietro sono tre giorni ormai ca non mangia!
– In Unione Sovietica non mangiano mai.

Малена

48. Якщо хочеш бути з нами, мовчи і дивись.
49. За одну годину з нею я б повісився!
50. У мене просто базука.
51. Вісім – це дурниця. Просто полоскотати жінку.
52. Торпеда! Моя субмарина розірве Малену навпіл.
53. Це ти ще малий, аби носити довгі штани.
54. Ніно привіз її з села разом з глухим батьком, прожили місяць, і Ніно призвали. Хто закладеться, що вона спить одна?
55. Бігом додому, гульті– папо, парад скінчився!
56. Була б гайка – болт знайдеться.
57. – І все ж цікаво, чому її давно не видно на вулиці!
– Дантист заліплює їй дірку!
58. – П'єтро, він не їсть уже три дні.
– У Союзі взагалі не їдять, і нічого!

59. Mentre tutti la spogliavano con gli occhi. Il tenente e il dentist [...] facevano i fatti.
60. Chi è, è il prossimo fortunato si sta già ammollando il coltello. Sì, la minchia si sta ammollando!
61. – Ora però non ci un pozzu pagari.
– Non ce n'è problema signora. Può pagare coi capiddi che ave, picché so beddi!
62. Già nel '37, dopo le grandi manovre, il Duce ce lo disse chiaro e tondo che qui in Sicilia i rossi cu' 'sta minchia che riuscivano a sbarcare. E all'epoca i nostri amici germanici qui, mosche bianche erano! Oggi non si contano!
63. Ormai pure con i tedeschi se la fa!
64. Le due pulle dice che corrono da una stanza all'altra, e soddisfano fino a cinque ufficiali, tutti in una botta.
65. Carnuccia fresca!
66. Accussì a finisci di cusciami, buttanazza!
67. A signora è servita.
68. Vossia ha ragione, non sono eroi quelli che hanno fatto la guerra per difendere a voialtri miserabili [...]
59. Дантист оскаженів! Виявилось, що лейтенант чистив його дамі труби.
60. Думаю, наступний у черзі до Малени вже придумав план. У штанах усі його плани!
61. – Я поки що без грошей.
– Це не біда, синьйоро. Думаю, ми знайдемо спосіб розплатитися.
62. Кілька років тому Дуче обіцяв, що нацисти ніколи не з'являться на Сицилії. А тепер що?! Ми стали казармою для німецьких друзів. Їх більше з кожним днем.
63. Тепер вона плутається з німцями.
64. Ці дві повії бігають з номера в номер, я тобі точно кажу, і обслуговують по дюжині офіцерів за день.
65. Хто у нас тут? Свіженьке м'ясе.
66. Зараз ми тобі пір'ячко обскубаємо.
67. Тепер вона гарна.
68. Це точно! Ті, хто бився на війні заради вас, покидьків, зовсім не герої [...]

69. Però qualche ruga intorno agli occhi ce l'ha. Pure ingrassata mi pare.

Che bella giornata

70. – È la seconda volta che tenta il concorso nell'Arma? – La terza.

– La terza? Ah! Qui c'è l'aggravante della recidiva, allora.

71. Gli mandiamo subito un accertamento della Finanza.

72. Chi non è mai stato preso sul naso da un professore alle superiori?

73. – No, scusa. Volevo vedere la mentalità, bravo.

– La mentalità te la do io, va bene?

74. – Compa', 'a machina?

– Sicurezza. Il vescovo dov'è?

– È di là. Guarda a chistu!

75. Niente minigonne, niente scollature né braccia scoperte. Serietà!

76. Poi si rassereni, sennò il suo cuore fa i capricci.

77. Eeeh! Guarda quest'altro. Signori, da questa parte.

– È di là il Vescovo.

– No, c'è il barbiere.

69. Зморшки уже під очима і погладшала.

Який прекрасний день

70. – Це ваша друга спроба вступити до Службу охорони?

– Третя.

– Третя? Так він уже рецидивіст.

71. Фінансова поліція проведе перевірку.

72. Хто не водив за ніс шкільного вчителя?

73. – Вибачте! Просто розумова робота.

– Я покажу тобі інтелектуальну роботу.

74. – Машина!?

– Охорона! Де єпископ?

– Там. Подивіться на нього!

75. Ні міні–спідниць, ні вирізів, ні відкритих рук.

76. Розслабтеся, інакше ваше серце почне вередувати.

77. – Агов, панове. Вам туди.

– Єпископ там?

– Ні, там перукар.

78.– Signora, mi scusi, lo devi levare il velo.

– Perché?

– Motivi di sicurezza.

– Per gli stessi motivi, rimettilo.

79.Ci vorrebbe [...] un ruolo più consono alle sue capacità.

80.– Dov'è?

– Ehm... L'ho mandato in missione speciale.

81.Il pesce è nella rete.

82.Avrò presto notizie del regalo.

83.Nonno Checco... Poi è andato in cielo.

84.– Capobianco Stefano.

– Chi è?

– Prozio di mia madre, sta all'ufficio tecnico del Comune.

– Che vuoi dire?

– Un giorno capirai tante cose di questo Paese.

85.Perché? Siamo tutti geni qua?

86.Un giorno sono tornato. Già mi manca la trincea.

87.– Perché questa bella ragazza non può fa la madrina di battesimo a mio nipote, si può sapere?

– Signora, la ragazza non ha nessun sacramento.

78.– Сеньйора, вибачте, але Ви повинні зняти вуаль.

– Чому?

– В цілях безпеки.

– О, ні, хоча краще надягніть її.

79.Потрібно знайти більш підходяще застосування його здібностей.

80.– Де він? – Ем ... Я відправив його на спецзавдання.

81.Рибка на гачку.

82.Скоро будуть новини щодо подарунка.

83.Дідусь Кекко... А тепер він на небі.

84.– Капоб'янку Стефано.

– Хто це?

– Двоюрідний дід моєї матері, працює в технічному відділі в уряді.

– Про що ти говориш?

– Коли-небудь ти багато чого зрозумієш про цю країну.

85.Да?! Тут усі просто генії.

86.Всього один день. І я сумую по окопах.

87.– Чому ця прекрасна дівчина не може стати хрещеною?

– Ця дівчина не посвячена в таїнство.

88. Te lo dico sempre: quando vieni nel meridione, è come tornare nel medioevo, cappa e spada.

89.– Io procedo al sequestro del mezzo. – [...]

– Maresciallo, la prego, dobbiamo suonare. – Bene. Forse possiamo metterci d'accordo tra gentiluomini.

90. È più popolare lei della banca.

91. Questi sono pazzi. Pazzi! Hai presente Ramadan? Loro no!

92.– Spegnila.

– No, non la spengo.

– No, Checco, lasciala dormire.

93. Lo sai quanto prendo io di pensione?

94. Che ne sai tu dell'arte!

95. Dai, Gismondo, qualche volta succede, no? Qualche volta [...]

96. Allora, Checco, si tratta del tuo lavoro. Ti mandiamo a casa.

97. Ci dispiace tantissimo, ma domani è il tuo ultimo giorno.

98.– Ragazzi, c'è stato qualche disservizio, qualche mancanza?

– No, tutto perfetto. È che mancano i fondi, allora non possiamo ottemperare ai nostri impegni. Di sicuro con le tue

88. Я завжди говорив: приїхати на південь – це все одно, що зануритися в середні віки, плащ і кинджал.

89.– Я змушений конфіскувати ваш автомобіль.

– [...]

– Офіцер, у нас виступ.

– Тоді ми можемо укласти угоду.

90. Вона популярніша за банк.

91. Усі з глузду з'їхали. Ти знаєш, що таке Рамадан? А вони – ні!

92.– Вимкни світло.

– Ні.

– Нехай вона поспить.

93. Ти знаєш, яка у мене пенсія?!

94. Що ти знаєш про мистецтво!

95. Так, Джізмондо, іноді таке трапляється [...]

96. Тож, Кекко, питання про твою роботу. Ми відправимо тебе додому.

97. Нам дуже шкода, але завтра твій останній робочий день.

98.– Я що погано працюю? Не підходжу вам?

– Ні, все чудово. Справа у грошовому фонді, ми не можемо виконувати наші зобов'язання.

capacità e le tue doti, troverai senz'altro altri lavori e allora [...] buona fortuna!

99. Oggi non è una bella giornata per Checco. Da domani non lavorerò più con noi.

100. No, perché mo con Farah pensavo: si può guardare al futuro. Invece a casa.

101. Abbiamo l'esplosivo. Domani facciamo la festa.

102. Anch'io avevo una famiglia bella come la tua, una madre e un padre meravigliosi, una casa accogliente, ma un giorno, una maledetta bomba me li ha portati via.

103. Dovevamo distruggere la loro storia.
– Tranquillo. A quello ci pensa Checco.

Але з твоїми можливостями та талантами, ти знайдеш іншу роботу. Так що [...] удачі.

99. Сьогодні поганий день для Кекко. З завтрашнього дня ми з ним більше не працюємо.

100. Знаєш, з Фарою я думав, що дивлюся у майбутнє, а виявилось навпаки – повертаюсь додому.

101. Вибухівка в на є. Завтра влаштуємо свято.

102. У мене була прекрасна родина, так само як і в тебе, чудові батько та мати, теплий будинок, але одного разу бомба забрала в мене це все.

103. – Ми повинні були знищити їх історію.
– Не турбуйся. Кекко подбає про це.

ДОДАТОК Б

ВІДСОТКОВЕ СПІВВІДНОШЕННЯ СПОСОБІВ ПЕРЕКЛАДУ ЕВФЕМІЗМІВ

